

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
UNIVERSITY OF PIRAEUS

ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

“ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ”

ΥΠΕΡΧΡΕΩΣΗ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ-ΥΠΕΡΧΡΕΩΜΕΝΑ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

της φοιτήτριας

ΓΕΩΡΓΙΑΣ Ι. ΑΛΕΞΑΝΔΡΗ

Α.Μ.: ΛΕΕΔΟ 1602

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΑΡΙΣΤΕΑ ΣΙΝΑΝΙΩΤΗ

ΠΕΙΡΑΙΑΣ, ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2018

ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

“ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ”

ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

(περιλαμβάνεται ως ξεχωριστή σελίδα στο σώμα της διπλωματικής εργασίας)

«Δηλώνω υπεύθυνα ότι η διπλωματική εργασία για την απόκτηση του μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιώς στη Λογιστική και τον Έλεγχο Επιχειρήσεων και Δημοσίων Οργανισμών με τίτλο:

«ΥΠΕΡΧΡΕΩΣΗ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ-ΥΠΕΡΧΡΕΩΜΕΝΑ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ»

έχει συγγραφεί από εμένα αποκλειστικά και στο σύνολό της. Δεν έχει υποβληθεί ή εγκριθεί στο πλαίσιο κάποιου άλλου μεταπτυχιακού προγράμματος ή προπτυχιακού τίτλου σπουδών στην Ελλάδα ή το εξωτερικό και επιπροσθέτως δεν αποτελεί εργασία ή τμήμα εργασίας ακαδημαϊκού ή επαγγελματικού χαρακτήρα.

Δηλώνω, επίσης, υπεύθυνα ότι οι πηγές στις οποίες ανέτρεξα για την εκπόνηση της εν λόγω εργασίας έχουν περιληφθεί στο σύνολό τους, κάνοντας πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό-συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο ανακλήσεως του πτυχίου μου.

Ημερομηνία: 13/11/2018

Υπογραφή Μεταπτυχιακού Φοιτητή

Όνοματεπώνυμο: Γεωργία Αλεξανδρή

Αφιερώσεις

Αφιερώνω την παρούσα εργασία σε όσους με εμπιστεύθηκαν και υπομονετικά με στήριξαν καθ' όλη τη διάρκεια της πορείας μου προς την απόκτηση του μεταπτυχιακού μου διπλώματος.

Περιεχόμενα

ΥΠΕΡΧΡΕΩΣΗ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ-ΥΠΕΡΧΡΕΩΜΕΝΑ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ	1
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	7
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	8
I. Το δίκαιο της αστικής αφερεγγυότητας στην Ελλάδα	9
II. Συσχετισμός της αστικής και της εμπορικής αφερεγγυότητας στο Ελληνικό Δίκαιο- η εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 3588/2007 (ΠτΚ).....	11
2. Εξέλιξη των ρυθμίσεων του Ν. 3869/2010 έως σήμερα	14
I. Ο Ν. 3869/2010 όπως θεσπίστηκε αρχικά-	14
A. Η πρώτη μεταρρύθμιση με τον Ν. 4161/2013	14
B. Η επόμενη μεταρρύθμιση με τους Ν. 4336/2015 και Ν. 4346/2015.	15
I. Δυνατότητα ένταξης στη διαδικασία του Ν. 3869/2010 απαιτήσεων του Δημοσίου - Εκκρεμείς Αιτήσεις και όσες έχει μεσολαβήσει η έκδοση δικαστικής Απόφασης.	17
II. Εισαγωγή νέων κριτηρίων -έννοιες του «συνεργάσιμου δανειολήπτη» και των «ευλόγων δαπανών διαβίωσης»	21
3. Ειδική διαδικασία ταχείας διευθέτησης μικροδιαφορών (άρθρο 5^α Ν. 3869/2010)	26
I. Ειδικές προϋποθέσεις	26
II. Έννομες συνέπειες της κατάθεσης της αιτήσεως του άρθρ. 5 ^α και απαλλαγή του οφειλέτη από τα χρέη του στα πλαίσια της διαδικασίας αυτής.....	27
III. Ειδικά ζητήματα από την υπαγωγή του οφειλέτη στη διαδικασία της ταχείας διευθέτησης μικροδιαφορών	29
4. Προϋποθέσεις υπαγωγής στις ευεργετικές διατάξεις του Ν. 3869/2010	30
I. Υπαγόμενα φυσικά πρόσωπα	30
II. Πρόσωπο χωρίς πτωχευτική ικανότητα.....	31
A. Επί της εμπορικής ιδιότητας	31
B. Η έννοια του «μικρέμπορου» και η αντιμετώπισή της από τη Νομολογία	34
Γ. Ειδικά η παροχή εγγύησης και προϋποθέσεις χαρακτηρισμού της ως εμπορικής πράξης	36
Δ. Παύση της εμπορικής ιδιότητας	38
E. Ειδικά ζητήματα που ανακύπτουν από παύση και μεταγενέστερη απόκτηση της εμπορικής ιδιότητας	40
III. Περιέλευση σε μόνιμη αδυναμία πληρωμών	42
A. Τι συνιστά μόνιμη αδυναμία πληρωμών	42

<i>B. Χρηματικές οφειλές και ληξιπρόθεσμο αυτών</i>	43
IV. Η περιέλευση σε αδυναμία πληρωμών χωρίς δόλο.....	43
<i>A. Η έννοια του δόλου και περιπτώσεις αυτού</i>	43
<i>B. Η αντιμετώπιση της ένστασης της δόλιας υπερχρέωσης από τη Νομολογία και κριτικές αυτής</i>	45
V. Υπαγόμενες απαιτήσεις.....	48
<i>A. Απαιτήσεις που εξαιρούνται</i>	48
<i>B. Χρόνος ανάληψης της δανειακής υποχρέωσης</i>	48
<i>Γ. Οφειλές από αδικοπραξία ή αδίκημα και επί μέρους ζητήματα</i>	49
<i>Δ. Αξιώσεις του Δημοσίου και δημοσίων φορέων</i>	49
<i>E. Λοιπές απαιτήσεις που υπάγονται</i>	50
VI. Διαδικασία ενώπιον του Ειρηνοδικείου	50
<i>A. Κατάθεση των Αιτήσεων στο αρμόδιο κατά τόπον Ειρηνοδικείο</i>	50
<i>B. Περιεχόμενο της Αίτησης</i>	51
1. Κατάσταση περιουσίας οφειλέτη και συζύγου του	51
2. Κατάσταση πιστωτών και απαιτήσεών τους	52
3. Σχέδιο διευθέτησης οφειλών	53
4. Ειδικά ζητήματα που ανακύπτουν από την σύνταξη του δικογράφου -Αοριστία.....	53
VII. Έλεγχος των απαιτούμενων δικαιολογητικών και ορισμός δικασίμου.....	54
1. Επίδοση της Αίτησης και πρόσωπα στα οποία γίνεται η επίδοση.....	54
2. Ειδικά ζητήματα από την παράλειψη επίδοσης σε κάποιο πιστωτή	54
3. Ειδικά η παράλειψη επίδοσης στον εγγυητή και τρόποι θεραπείας αυτής.....	54
VIII. Προδικασία.....	55
<i>A. Ο προδικαστικός συμβιβασμός μετά τις τροποποιήσεις του Ν. 4336/2015</i>	55
<i>B. Αποτυχία προδικαστικού συμβιβασμού και έκδοση προσωρινής διαταγής</i>	55
1. Προϋποθέσεις έκδοσης προσωρινής διαταγής	55
2. Περιεχόμενο προσωρινής διαταγής και δεσμευτικότητα αυτής.....	55
3. Ανάκληση ή μεταρρύθμιση προσωρινής διαταγής.....	56
IX. Προστασία από τα μέτρα αναγκαστικής εκτέλεσης μέχρι και την έκδοση της οριστικής απόφασης.....	57
<i>A. Ασφαλιστικά μέτρα και έναρξη αναγκαστικής εκτέλεσης πριν την κατάθεση της αίτησης</i> –	57
<i>B. Ασφαλιστικά μέτρα και έναρξη αναγκαστικής εκτέλεσης μετά την κατάθεση της αίτησης. Ειδικότερες προϋποθέσεις και όροι χορήγησης</i>	57
X. Δικαστικός Συμβιβασμός	58

A. Διαδικασία και συνέπειες του συμβιβασμού.....	58
B. Ο κατά πλασματική συναίνεση συμβιβασμός.....	59
5. Έκδοση δικαστικής απόφασης και δικαστική ρύθμιση των χρεών.....	60
I. Καταβολές του άρθρου 8 παρ. 2.....	60
II. Υπολογισμός εισοδήματος και εκτίμηση βιοτικών αναγκών αιτούντος και συζύγου - ύπαρξη προστατευόμενων μελών της οικογένειας του οφειλέτη.....	60
A. Διάκριση μεταξύ των αιτήσεων που κατατέθηκαν.....	61
II. A. 1. Πριν την έναρξη ισχύος του Ν. 4336/2015 (μέχρι και τις 14/08/15).....	61
II. A.2. Μετά την έναρξη ισχύος του Ν. 4336/2015 (μετά από τις 14/08/2015).....	61
B. Καταβολή μηνιαίων δόσεων για τρία έτη.....	62
Γ. Εξαίρεση της πρώτης κατοικίας από τη ρευστοποίηση και καταβολές του άρθρου 9 παρ. 5 Ν. 3869/2010.....	62
I. Προϋποθέσεις εξαίρεσης -Ύπαρξη κατοικίας συζύγου.....	62
II. Εισοδηματικά κριτήρια.....	63
III. Αντικειμενική αξία κύριας κατοικίας.....	64
IV. Ο οφειλέτης ως συνεργάσιμος δανειολήπτης.....	64
V. Ειδικότερα κριτήρια υπολογισμού του ποσού που θα πρέπει να καταβληθεί για την προστασία της πρώτης κατοικίας.....	65
VI. Η δυνατότητα συνδρομής του Ελληνικού Δημοσίου στις αποπληρωμές του οφειλέτη προκειμένου να διασώσει την κύρια κατοικία του.....	67
Δ. Ρευστοποίηση λοιπής ακίνητης περιουσίας και διορισμός εκκαθαριστή.....	68
6. Συνέπειες αποδοχής της απόφασης.....	71
I. Αποπληρωμή των οφειλών και απαλλαγή οφειλέτη.....	71
II. Έκπτωση του οφειλέτη -προϋποθέσεις και συνέπειες.....	72
7. Απόρριψη της αίτησης.....	74
I. Συνέπειες από την απόρριψη της αίτησης του οφειλέτη.....	74
II. Δυνατότητα άμυνας του οφειλέτη κατά της απορριπτικής απόφασης.....	74
8. Αντιμετώπιση κληρονόμων, εγγυητή και συνοφειλέτη.....	76
9. Συμπεράσματα-Πρόσφατες νομολογιακές εξελίξεις.....	78
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	80
ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3869 (ΦΕΚ Α 130/03.08.2010).....	84

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η εκπόνηση της παρούσης διπλωματικής εργασίας με θέμα: «Υπερχρέωση Φυσικών Προσώπων-Υπερχρεωμένα Νοικοκυριά» έλαβε χώρα στα πλαίσια της φοίτησής μου στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα του Πανεπιστημίου Πειραιώς με τίτλο «Λογιστική και Έλεγχος Επιχειρήσεων και Δημοσίων Οργανισμών» κατά τη διάρκεια του εαρινού εξαμήνου του έτους 2018. Η εκπόνηση της προαναφερθείσης εργασίας πραγματοποιήθηκε υπό την επίβλεψη της Καθηγήτριας Εμπορικού Δικαίου στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς, κ. Αριστέας Σινανιώτη.

Γεωργία Αλεξανδρή

Πειραιάς, Σεπτέμβριος 2018

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Από την οικονομική κρίση που εμφανίσθηκε σε διεθνές επίπεδο ήταν αδύνατο να μην πληγεί και η Χώρα μας. Από το έτος 2009 και έπειτα, το φαινόμενο της υπερχρέωσης των ιδιωτών άρχισε να λαμβάνει μεγάλες διαστάσεις και τότε εμφανίσθηκαν οι συνέπειες της έκθεσης των Ελλήνων στον μεγάλο δανεισμό από τα Τραπεζικά Ιδρύματα.

Εκτός από την οικονομική κρίση, η Ελλάδα ήρθε αντιμέτωπη και με μία πρωτόγνωρη κοινωνική κρίση, η οποία προκλήθηκε από την κατακόρυφη αύξηση της ανεργίας, την μείωση των μισθών και συντάξεων, την αύξηση των φορολογικών υποχρεώσεων και την συνακόλουθη έλλειψη ρευστότητας, η οποία επήλθε ως αποτέλεσμα της επίδρασης των ανωτέρω παραγόντων στα εισοδήματα των πολιτών.

Κατέστη, συνεπώς, επιτακτική η ανάγκη θέσπισης και στην Ελλάδα – καθόσον αντίστοιχοι θεσμοί υπήρχαν ήδη σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, π.χ. στην Γερμανία, στην Μεγάλη Βρετανία κ.α. χώρες- ενός προστατευτικού νομικού πλαισίου, το οποίο θα αποτελούσε «δίχτυ» προστασίας για τους ιδιώτες, ως μη έχοντες πτωχευτική ικανότητα.

Για τον ανωτέρω λόγο ψηφίσθηκε ο Ν. 3869/2010, ο οποίος ρύθμισε το λεγόμενο δίκαιο της αστικής αφερεγγυότητας.

Ο εν λόγω Νόμος προσέφερε μία «ανάσα» στα υπερχρεωμένα νοικοκυριά, τα οποία είχαν πλέον έρθει αντιμέτωπα με την απώλεια της περιουσίας τους και κυρίως με την απώλεια της πρώτης κατοικίας τους, η απόκτηση της οποίας στη χώρα μας –όπως όλοι γνωρίζουμε- έχει παραδοσιακά έναν συμβολικό χαρακτήρα. Η δυνατότητα απόκτησης μίας κατοικίας για τον Έλληνα είναι συνυφασμένη με την έννοια της ασφάλειας για τον ίδιο και την οικογένειά του. Ανέκαθεν, αποτελούσε

πρωταρχικό του μέλημα η δυνατότητα να αποκτήσει τουλάχιστον μία κατοικία, την οποία θα κληρονομούσαν οι απόγονοί του και με την πράξη του αυτή αισθανόταν ότι είχε κατά κάποιον τρόπο εξασφαλίσει – οικονομικά- τα μέλη της οικογενείας του.

Ο Νόμος 3869/2010, στα πλαίσια προστασίας των συνταγματικών δικαιωμάτων του άρθρου 2 και του άρθρου 5 Συντ. (προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας του ατόμου αντιστοίχως), εισήγαγε μία σειρά μέτρων προστασίας του οφειλέτη σε συνάρτηση με τα δικαιώματα των πιστωτών.

Εν συνεχεία, ο ανωτέρω νόμος υπέστη μία σειρά από τροποποιήσεις έως και σήμερα, τις οποίες δεν δυνάμεθα να χαρακτηρίσουμε πάντοτε ως δικαιοπολιτικά ορθές, καθώς σε αρκετές περιπτώσεις οι ως άνω τροποποιήσεις συνιστούν αποτέλεσμα πολιτικών αποφάσεων και εξωτερικών επιρροών.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η έκθεση των κύριων σημείων του Ν. 3869/2010 και η εμβάθυνση σε ορισμένα θεμελιώδους σημασίας ζητήματα, τα οποία ανέκυψαν από την εφαρμογή του ως άνω Νόμου από τα Δικαστήρια της Χώρας μας. Όπου απαιτείται, επιχειρείται μια κριτική προσέγγιση της Νομολογίας υπό το πρίσμα των τροποποιήσεων που έχει υποστεί ο Ν. 3869/2010 από τη θέσπισή του έως σήμερα.

I. Το δίκαιο της αστικής αφερεγγυότητας στην Ελλάδα

Ως (ειδικό) δίκαιο της αστικής αφερεγγυότητας ορίζεται στις περισσότερες έννομες τάξεις το σύνολο των κανόνων δικαίου που διέπουν τη διευθέτηση των οφειλών υπερχρεωμένων (φυσικών) προσώπων χωρίς πτωχευτική ικανότητα. Στην ελληνική έννομη τάξη, το δίκαιο της αστικής αφερεγγυότητας εισήχθη με το Ν. 3869/2010 σε μια προσπάθεια αντιμετώπισης της κρίσεως που διήρχετο η ελληνική οικονομία και των κοινωνικών της επιπτώσεων (βλ. και Θ. Γ. ΚΑΤΣΑ «Οι ρυθμίσεις του δικαίου της αστικής αφερεγγυότητας (Ν. 3869/2010) ως προς τον εξωδικαστικό και δικαστικό συμβιβασμό επί ληξιπρόθεσμων χρηματικών

οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων», ΔΕΕ 11/2011 (ΕΤΟΣ 17^ο) σελ.. 1115).

Το νομοθέτημα αυτό συμπληρώνει και εν τέλει λειτουργεί παράλληλα με τον Πτωχευτικό Κώδικα (Ν. 3588/2007 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει σήμερα), υπό την έννοια ότι παρέχει τη δυνατότητα σε φυσικά πρόσωπα να αποκτήσουν παρόμοιες δυνατότητες με εκείνες που διαθέτουν όσοι φέρουν την εμπορική ιδιότητα, προκειμένου να ρυθμίσουν τις οφειλές τους.

Η αλήθεια είναι ότι ο Έλληνας Νομοθέτης προέβη σε μια συνδυαστική επιλογή εφαρμογής πρακτικών από άλλες έννομες τάξεις, προσπαθώντας να επιτύχει το βέλτιστο αποτέλεσμα.

Ειδικότερα, με την προοδευτική υποχώρηση της προστατευτικής δράσεως του Κράτους Πρόνοιας και τη βαθμιαία επέκταση του προβλήματος της υπερχρεώσεως των ιδιωτών στις οικονομίες της ηπειρωτικής Ευρώπης, πλείονες ευρωπαϊκές έννομες τάξεις προχώρησαν με τη σειρά τους στη διαμόρφωση ενός εξειδικευμένου δικαίου διευθέτησεως της αστικής αφερεγγυότητας, με απώτερο σκοπό την υπό όρους (μερική ή ολική) απαλλαγή του οφειλέτη από τα χρέη του. Από τη δικαιοσυγκριτική επισκόπηση προκύπτει ότι, κοινό πυρήνα του ρυθμιστικού αντικειμένου του δικαίου της αστικής αφερεγγυότητας στις έννομες τάξεις των Κρατών Μελών της Ε.Ε. αποτελούν τα εξής θέματα: (α) η ρύθμιση των προϋποθέσεων υπαγωγής του οφειλέτη στη διαδικασία δικαστικής διευθέτησης των οφειλών του, (β) ο προσδιορισμός του είδους των οφειλών που εμπίπτουν στη νόμιμη διαδικασία διευθέτησεως, (γ) ο προσδιορισμός των όρων που διέπουν τις προϋποθέσεις απαλλαγής (discharge), δ) η διευκόλυνση της προσβάσεως του οφειλέτη στη διαδικασία της διευθέτησεως των οφειλών του, (ε) ο προσδιορισμός της περιουσίας του οφειλέτη από την οποία θα ικανοποιηθούν οι δανειστές και στ) η παροχή κινήτρων στον οφειλέτη, προκειμένου ο τελευταίος να εντείνει τις προσπάθειές του για την πιστή εφαρμογή της συμφωνίας διευθέτησεως των οφειλών.

Επί του παρόντος, πάντως, δεν διαφαίνεται προοπτικής εναρμονίσεως του δικαίου της αστικής αφερεγγυότητας μεταξύ των κρατών μελών της Ε.Ε. – σε αντίθεση με τα τεκταινόμενα στο πεδίο της εμπορικής αφερεγγυότητας (βλ. και **Ιάκωβο Βενιέρη «Εφαρμογή του Ν. 3869/2010 για τα Υπερχρεωμένα Φυσικά Πρόσωπα», 3^η Έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, σελ. 10).**

Στην Ελλάδα, η απελευθέρωση της καταναλωτικής πίστης κατά την πρώτη δεκαετία του 2000 είχε σαν αποτέλεσμα την ραγδαία αύξηση των δανειακών χορηγήσεων από τα τραπεζικά ιδρύματα.

Στην συνέχεια, η εξέλιξη του οικονομικού περιβάλλοντος, τόσο στην Ελλάδα όσο και σε διεθνές επίπεδο, έφερε σύντομα στο προσκήνιο τα προβλήματα που δημιουργήθηκαν από την συχνά αλόγιστη προσφορά δανειακών χορηγήσεων από τις Τράπεζες. Χιλιάδες άνθρωποι χωρίς σοβαρό οικονομικό υπόβαθρο και αγοραστική δύναμη βρέθηκαν εγκλωβισμένοι στην υπερχρέωση, αδυνατώντας πρώτα απ' όλα να ανταποκριθούν στις ολοένα αυξανόμενες και εν τέλει δυσβάστακτες φορολογικές υποχρεώσεις και στο αυξημένο κόστος διαβίωσης. Τα επίπεδα ανεργίας εκτοξεύθηκαν, οι μισθοί μειώθηκαν και πλέον κατέστη επιτακτική ανάγκη η θέσπιση ενός νομοθέτηματος που θα κάλυπτε το πρόβλημα της αστικής αφερεγγυότητας.

Το συγκεκριμένο νομοθέτημα υπήρξε ιδιαίτερα δημοφιλές. Μόνο στο διάστημα μεταξύ Ιανουαρίου 2011 και Μαΐου 2013 αναφέρεται ότι υπεβλήθησαν στα Ειρηνοδικεία της χώρας περισσότερες από 50.000 αιτήσεις **(βλ. και Εισήγηση Νικόλαου Μ. Κατηφόρη στο 23^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Εμπορικού Δικαίου στην Αλεξανδρούπολη 1, 2 & 3 Νοεμβρίου 2013 για την Αντιμετώπιση της αφερεγγυότητας, ΣΕΕ, Νομική Βιβλιοθήκη σελ. 503).**

Φυσικά, η εφαρμογή του Ν. 3869/2010 δεν υπήρξε χωρίς προβλήματα. Όπως κάθε νέο νομοθέτημα, κατά παρόμοιο τρόπο και αυτό δημιούργησε ερμηνευτικά προβλήματα κατά την εφαρμογή του, την επίλυση των οποίων ανέλαβαν τα Δικαστήρια της χώρας μας, άλλοτε επιτυχώς και άλλοτε όχι, όπως άλλωστε θα καταδειχθεί εν συνεχεία.

II. Συσχετισμός της αστικής και της εμπορικής αφερεγγυότητας στο Ελληνικό Δίκαιο- η εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 3588/2007 (ΠτΚ)

Όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω, ο Ν. 3869/2010 θεσπίστηκε για να συμπληρώσει -μεταξύ άλλων- το ισχύον δίκαιο που διέπει την πτώχευση των εμπόρων. Αυτό σημαίνει ότι ο Ν. 3869/2010 εφαρμόζεται σε εκείνες τις περιπτώσεις υπερχρεώσεως, οι οποίες δεν δύνανται να υπαχθούν στον Πτωχευτικό Κώδικα.

Στο σημείο αυτό θεωρούμε σημαντική την αναφορά στην σχέση του Ν. 3869/2010 με το νομοθέτημα που αφορά στην προστασία του Καταναλωτή, ήτοι του

N. 2251/1994. Αν και στην πράξη οι καταναλωτές (η έννοια του καταναλωτή προσδιορίζεται στο άρθρο 1 παρ. 4 στοιχ. Α του Ν. 2251/1994) εμπίπτουν στο ρυθμιστικό πεδίο του Ν. 3869/2010, **σε καμία περίπτωση** δεν πρέπει να ταυτίζεται η ιδιότητα του καταναλωτή καθ' εαυτή με τις περιπτώσεις που εμπίπτουν υποκειμενικά στο Ν. 3869/2010. Τούτο, διότι η ιδιότητα του καταναλωτή μπορεί υπό προϋποθέσεις να αποδοθεί και σε εμπόρους. Για τον λόγο αυτό, θα πρέπει να γίνεται δεκτό ότι στο ρυθμιστικό πεδίο εφαρμογής του Ν. 3869/2010 εμπίπτουν τα φυσικά πρόσωπα τα οποία στερούνται πτωχευτικής ικανότητας, ανεξαρτήτως της ιδιότητός τους ή μη ως καταναλωτών.

Παράλληλα με το Ν. 3869/2010 δεν πρέπει να παραβλέπεται και η εφαρμογή των γενικών διατάξεων του Αστικού Κώδικα και ιδίως των άρθρων 281 και 288 ΑΚ. Πρόκειται για τις γενικές Αρχές, στις οποίες θεμελιώνεται η κομβικής σημασίας Αρχή της Καλής Πίστης. Αυτομάτως, αυτό ερμηνεύεται ως υποχρέωση του οφειλέτη να προβαίνει με ειλικρίνεια στην παρουσίαση της οικονομικής του κατάστασης (περιουσιακής και εισοδηματικής). Η παράβαση του καθήκοντος ειλικρίνειας -όπως θα αναλυθεί διεξοδικά κατωτέρω- επιφέρει κυρώσεις, ακόμη και έκπτωση του οφειλέτη από τις ευεργετικές διατάξεις του Ν. 3869/2010.

Στο άρθρο 1 παρ. 1 του Ν. 3869/2010, όπως τροποποιήθηκε στην συνέχεια με το Ν. 4336/2015 και Ν. 4346/2015 γίνεται πλέον ρητή αναφορά στις διατάξεις του άρθρου 2 του Ν. 3588/2007 όσον αφορά στα πρόσωπα που στερούνται πτωχευτικής ικανότητας και κατ' επέκταση μπορούν να υπαχθούν στις διατάξεις του Ν. 3869/2010. Ο σκοπός είναι να υπάρξει ένας ενιαίος προσδιορισμός και μια ενιαία ερμηνευτική προσέγγιση της έννοιας του εμπόρου, τόσο από τα Ειρηνοδικεία της χώρας μας (κατά την εφαρμογή του δικαίου της αστικής αφερεγγυότητας) όσο και από τα Πρωτοδικεία (κατά την εξέταση αιτήσεων πτώχευσης). Έως σήμερα, δυστυχώς, δεν έχει επιτευχθεί μία ενιαία συστηματική προσέγγιση της έννοιας του εμπόρου. Αυτό σημαίνει ότι εν αμφιβολία, προκρίνεται η συνδρομή της εμπορικής ιδιότητας του οφειλέτη και η παραπομπή του στις διαδικασίες του Πτωχευτικού Κώδικα.

Συμπερασματικά, προκύπτει ότι ο Ν. 3869/2010 παρέχει ένα τρόπο απαλλαγής, διαδικαστικά ηπιότερο από αυτόν που προσφέρει ο ΠτΚ. Άλλωστε, ο δικαιολογητικός λόγος θέσπισης του Ν. 3869/2010 υπήρξε η παροχή στον

υπερχρεωμένο και αδυνατούντα να αντεπεξέλθει στις υποχρεώσεις του οφειλέτη, μίας ευκαιρίας «επανάταξης του στην οικονομική και κοινωνική ζωή με την επανάκτηση της οικονομικής ελευθερίας που συνεπάγεται η εξάλειψη των χρεών που αδυνατεί να αποπληρώσει... Η μερική έστω ικανοποίηση των πιστωτών από το εισόδημα του καταναλωτή ... προβάλλει ως δοκιμασία και επίδοση του καταναλωτή προκειμένου να επιτύχει το ευεργετικό αποτέλεσμα της απαλλαγής των χρεών με την ολοκλήρωση της πτωχευτικής διαδικασίας» (βλ. και Δ. Σπυράκος, **Ρύθμιση χρεών και πτωχευτική διαδικασία ιδιωτών**, ΧρηΔικ. 2008, σελ. 180 επ.).

Ο Ν. 3869/2010 σε καμία περίπτωση δεν αποσκοπεί στη δικαίωση του «κακοπληρωτή». Σκοπείται, απλώς, η παροχή διεξόδου στον επιθυμούντα μεν, αλλά αδυνατούντα να πληρώσει τα χρέη του οφειλέτη, ώστε να μπορέσει να καταβάλει ένα τουλάχιστον μέρος τους στους πιστωτές του, οι οποίοι διαφορετικά δεν θα μπορούσαν να επιτύχουν μείζονα ικανοποίηση, με βάση το πραγματικά και δικονομικά εφικτό της περιπτώσεως. Το προσφερόμενο κέρδος για τον οφειλέτη που επιλέγει αυτήν τη διαδικασία είναι *«αφενός μεν η αποφυγή του άχθους των άναρχων και συνεχών, κατά τις κοινές διατάξεις διώξεων των πιστωτών του, αφετέρου δε η δυνατότητα της, μέσω των ρυθμίσεων του νόμου, απαλλαγής του, από τυχόν υπόλοιπα χρεών Υπό αντίστροφη θεώρηση, ο νόμος σκοπεί τη συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών από τον υπερχρεωμένο οφειλέτη τους, στο μέτρο των πραγματικά και νομικά έλλογων και βάσιμων προσδοκιών τους. Εισάγεται, δηλαδή, συλλογική οπωσδήποτε διαδικασία, με όλες τις εντεύθεν συνέπειες»* (βλ. και Σπύρο Δ. Ψυχομάνη, **Πτωχευτικό Δίκαιο και Δίκαιο Ρύθμισης Οφειλών Υπερχρεωμένων Φυσικών Προσώπων**, ΣΤ' Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2016, σελ. 530).

Όλοι δε οι παραπάνω σκοποί τελούν σε πλήρη συμμόρφωση με τις διατάξεις του Συντάγματός μας και δεν μπορούν να θεωρηθούν ότι παραβιάζουν τα δικαιώματα των πιστωτών, με δεδομένο άλλωστε ότι ο Ν. 3869/2010 λαμβάνει υπ' όψιν του τα συμφέροντα αυτών. Ακόμα δε και αν ήθελε υποτεθεί ότι σε κάποιες διατάξεις του υπολανθάνει μια τέτοια προσβολή, αυτή ερείδεται στις συνταγματικές διατάξεις της Αρχής του Κράτους Δικαίου (βλ. και άρθρ. 25 και 106 Συντ.) και δικαιολογημένα υφίσταται.

2. Εξέλιξη των ρυθμίσεων του Ν. 3869/2010 έως σήμερα

1. Ο Ν. 3869/2010 όπως θεσπίστηκε αρχικά-

A. Η πρώτη μεταρρύθμιση με τον Ν. 4161/2013

Καταρχάς, θα πρέπει να επισημανθεί το γεγονός ότι, η ισχύς του Ν. 3869/2010 δεν σημαίνει απαραίτητως ότι αποτελεί θέσπιση πλαισίου πτώχευσης του καταναλωτή. Αντίθετα, αυτό αποτελεί ενδιαφέρον ερώτημα, ιδιαίτερα υπό το πρίσμα της περιρρέουσας ατμόσφαιρας υπό την οποία προετοιμάστηκε και ψηφίστηκε το νομοσχέδιο στην αρχική του μορφή. Μια προσεκτική εξέταση των ρυθμίσεων αποκαλύπτει ότι, ο χαρακτήρας του νομοθετήματος μέχρι και σήμερα δεν είναι ιδιαίτερα ξεκάθαρος. Συγκεκριμένα, αποτελεί ζήτημα αν μπορεί να θεωρηθεί ότι με τον Ν. 3869/2010 θεσμοθετείται μια «πτώχευτική» διαδικασία ή αν πρόκειται για μια κατ' εξαίρεση ρύθμιση ορισμένων μόνο οφειλών των φυσικών προσώπων, στην ίδια λογική με παρόμοιες ρυθμίσεις του παρελθόντος (βλ. Α. Γ. Σιβιτανίδη «Ερμηνευτικά ζητήματα αναφορικά με το Ν. 3869/2010, Νο Β', τόμος 59/2011).

Ο νόμος 3869/2010 τροποποιήθηκε αρχικά με το άρθρο 85 του Ν. 3996/2011, και στην συνέχεια με τα άρθρα 11 επ. του Ν. 4161/2013 (ΦΕΚ Α /143). Ακολούθως, ψηφίστηκε ο Ν.4161/2013, ο οποίος αποσκοπούσε (ή φιλοδοξούσε) να απλοποιήσει τη διαδικασία διευθέτησης των οφειλών μεταξύ του οφειλέτη και των πιστωτών.

Περαιτέρω, ο Ν.4161/2013 εισήγαγε κάποιες δικαιολογικές ρυθμίσεις αναφορικά με την προστασία των δικαιωμάτων του εγγυητή. Έως και την ψήφιση του Ν. 4161/2013 ο εγγυητής δεν είχε κανέναν τρόπο να πληροφορηθεί για τις κινήσεις του πρωτοφειλέτη, ήτοι την ένταξή του σε αυτή την προστατευτική διαδικασία, η οποία αποσκοπούσε στην κατοχύρωση των δικαιωμάτων του και την προστασία της ατομικής του περιουσίας, αποκλειστικά και μόνο. Αντιθέτως, ο εγγυητής παρέμενε εκτεθειμένος έναντι του εκάστοτε τραπεζικού ιδρύματος, έχοντας μάλιστα παραιτηθεί από βασικά δικαιώματα που του παρέχει ο Αστικός Κώδικας, **όπως είναι η παραίτηση από το δικαίωμα διζήσεως**, ήτοι ένα βασικό του δικαίωμα να προτρέψει τον πιστωτή να στραφεί πρώτα κατά του πρωτοφειλέτη και εφόσον δεν καταστεί εφικτό να καλύψει την απαίτησή του, τότε και μόνο να δικαιούται ο πιστωτής να στραφεί κατά του εγγυητή.

Δια της εισαγόμενης διαδικασίας του προδικαστικού συμβιβασμού επιδιώχθηκε η αποτελεσματικότερη διάρθρωση της διαδικασίας του εξωδικαστικού

συμβιβασμού. Προβλέφθηκε, επίσης, ότι το σχέδιο διευθέτησης τεκμαίρεται ότι γίνεται αποδεκτό από όλους τους πιστωτές, εφόσον συναινούν σε αυτό πιστωτές που κατέχουν τη πλειοψηφία (50 % +1) των οφειλών και συνακόλουθα επικυρώνεται από τον Πρόεδρο Υπηρεσίας του αρμόδιου Δικαστηρίου (βλ. Βενιέρης σελ. 48).

Μία σημαντική ρύθμιση που εισήχθη με το Ν. 4161/13 ήταν η υποχρέωση καταβολής κάποιων ποσών από τους οφειλέτες αμέσως μετά την κατάθεση της αιτήσεως.

Ειδικότερα, προβλέφθηκε η υποχρέωση καταβολής του 10 % της ενήμερης δόσης από τον οφειλέτη μέχρι και την έκδοση της απόφασης, με ταυτόχρονη αναστολή των καταδιωκτικών μέτρων εις βάρος της περιουσίας του. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις (άρθρο 8 παρ. 5 του Ν. 3869/2010) μπορεί να διαταχθούν και μηδενικές καταβολές, άλλως το ελάχιστο ποσό που όφειλε να καταβάλει ο οφειλέτης, ανήρχετο στα 40,00 ευρώ. Σε περίπτωση δε, που ο οφειλέτης δεν καταβάλει το ορισθέν ποσό εισάγονται κυρώσεις, προκειμένου να υφίσταται μια εξισορρόπηση μεταξύ δικαιωμάτων και υποχρεώσεων οφειλετών και τραπεζικών ιδρυμάτων.

B. Η επόμενη μεταρρύθμιση με τους Ν. 4336/2015 και Ν. 4346/2015.

Το έτος 2015 υπήρξε καθοριστικό για την Ελληνική Οικονομία. Σημαντικές τροποποιήσεις επήλθαν με τα άρθρα 1 έως 4 του Ν. 4336/2015 «Συνταξιοδοτικές διατάξεις -Κύρωση του Σχεδίου Σύμβασης Οικονομικής Ενίσχυσης από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας και Ρυθμίσεις για την Υλοποίηση της Συμφωνίας Χρηματοδότησης» (ΦΕΚ Α'94).

Όλες οι εισαχθείσες ρυθμίσεις αποτέλεσαν αντικείμενο διαπραγμάτευσης μεταξύ της Ελληνικής Κυβέρνησης και των «Θεσμών» στα πλαίσια εξυγίανσης της Ελληνικής Οικονομίας. Ο στόχος ήταν η διασφάλιση των δικαιωμάτων των τραπεζικών ιδρυμάτων και η καταπολέμηση των στρατηγικών κακοπληρωτών, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες εκρίθη ότι οι τελευταίοι είχαν καταχραστεί τις ευεργετικές διατάξεις του Νόμου και ως εκ τούτου, τέτοιες περιπτώσεις θα έπρεπε να εξαλειφθούν.

Παρόλο που ο αρχικός σκοπός των εν λόγω ρυθμίσεων ήταν η απλοποίηση της διαδικασίας ενώπιον των αρμόδιων Ειρηνοδικείων, συνέβη ακριβώς το αντίθετο. Οι ρυθμίσεις που εισήχθησαν -και ιδίως η μετακύλιση καθηκόντων στους

δικαστικούς υπαλλήλους- οι οποίες προσιδιάζουν σε έργα Δικαστή, εκτός από σοβαρά ζητήματα συνταγματικότητας που δημιουργήσαν («Αρχή του Φυσικού Δικαστή» άρθρο 8 Συντ.), όπως επίσης και το πλήθος των εγγράφων που πλέον απαιτείτο να προσκομισθούν ήδη κατά την κατάθεση της Αιτήσεως, δυσχέραναν σημαντικά το έργο των Δικαστηρίων και κάθε άλλο παρά διευκόλυναν ή επιτάχυναν τη διαδικασία.

Η σύντμηση των προθεσμιών εκδίκασης των Αιτήσεων, η οποία πλέον ανέρχεται στους δύο μήνες από την ημερομηνία καταθέσεως της αιτήσεως του οφειλέτη στο Ειρηνοδικείο για τη συζήτηση του προδικαστικού συμβιβασμού άλλως του αιτήματος χορήγησης προσωρινής διαταγής, έμεινε «στα χαρτιά». Ο Νομοθέτης για άλλη μια φορά αγνόησε την ελληνική δικαστηριακή πραγματικότητα και την υποστελέχωση των δικαστικών αρχών.

Η υποχρέωση κατάθεσης μιας σειράς συγκεκριμένων εγγράφων τόσο για τον αιτούντα όσο και για τον/την σύζυγο, εφόσον είναι έγγαμος, αποσκοπούσε σε έναν προέλεγχο (screening) των απαράδεκτων αιτήσεων, προκειμένου να αποφεύγεται το φαινόμενο της υπερφόρτωσης των πινακίων των δικαστηρίων, όπως δυστυχώς συμβαίνει στη πραγματικότητα. Βεβαίως, όπως προαναφέρθηκε, αυτό το έργο άπτεται του ρόλου του Δικαστή, καθόσον ο τελευταίος είναι το μόνο συνταγματικά αρμόδιο όργανο να κρίνει ποιες αιτήσεις τυγχάνουν παραδεκτές και ποιες όχι. Το ζήτημα αυτό αγνοήθηκε από τους εμπλεκόμενους φορείς.

Μια άλλη καινοτομία των προαναφερθεισών διατάξεων υπήρξε η εισαγωγή της διαδικασίας διευθέτησης των μικρο-οφειλών (άρθρο 5^A). Με το άρθρο αυτό εισήχθη μια νέα απλοποιημένη και πιο σύντομη διαδικασία διευθέτησης και εν τέλει απαλλαγής από τα χρέη, εκείνων των οφειλετών, εφόσον πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις, ήτοι, χαμηλό ύψος οφειλών και παντελή έλλειψη εισοδημάτων σε σημείο, ώστε να αδυνατούν να καλύψουν και τις βασικές δαπάνες διαβίωσης. Τούτο δε, προκειμένου να διασφαλιστεί η αξιοπρεπής διαβίωση των οφειλετών αυτής της κατηγορίας.

Μια άλλη σημαντική ρύθμιση, η οποία πρακτικά υπερφόρτωσε την ήδη επιβαρυνόμενη λειτουργία των Ειρηνοδικείων της Χώρας μας, υπήρξε η υποχρέωση επικαιροποίησης των φακέλων όσων υποθέσεων εκκρεμούσαν μέχρι την στιγμή εκείνη να συζητηθούν, εντός συγκεκριμένης προθεσμίας. Σε περίπτωση που οι

αιτούντες δεν επικαιροποιούσαν τα οικονομικά τους στοιχεία, αυτό θα είχε ως συνέπεια την παράβαση του καθήκοντος ειλικρίνειας και περαιτέρω την έκπτωση από την όλη διαδικασία.

Παράλληλα με την άρτι προαναφερθείσα υποχρέωση, δόθηκε το δικαίωμα σε όσους είχαν προσφύγει ενώπιον των αρμόδιων Ειρηνοδικείων να ζητήσουν, εντός τεσσάρων (4) μηνών από την έναρξη εφαρμογής του Ν. 4336/2015, την επίσπευση της διαδικασίας, ήτοι την παροχή συντομότερης δικασίμου. Συναφώς, προβλέφθηκε και η αύξηση των οργανικών θέσεων ειρηνοδικών και δικαστικών υπαλλήλων, προκειμένου να ανταποκριθούν σε αυτόν τον αυξημένο φόρτο εργασίας. Σε κάθε περίπτωση, τα ίδια τα Ειρηνοδικεία θα ήταν υποχρεωμένα μετά την πάροδο της ανωτέρω προθεσμίας, να προβούν σε αυτεπάγγελτο επαναπροσδιορισμό των δικασίμων.

Περιτό να ειπωθεί ότι, -με ελάχιστες εξαιρέσεις- έως σήμερα δεν έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία αυτεπαγγέλτου επαναπροσδιορισμού των δικασίμων. Μάλιστα, σε ορισμένα Ειρηνοδικεία της Χώρας μας δεν έχει καν ξεκινήσει αυτή η διαδικασία.

Από τα προαναφερθέντα συνάγεται ότι, οι ανωτέρω ρυθμίσεις υπήρξαν (επιεικώς) βιαστικές στα πλαίσια της γενικότερης οικονομικής πίεσης, την οποία υπέστη η Ελληνική Οικονομία και της αδυναμίας στην οποία είχε περιέλθει και κάθε άλλο παρά επέφεραν τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα.

I. Δυνατότητα ένταξης στη διαδικασία του Ν. 3869/2010 απαιτήσεων του Δημοσίου -Εκκρεμείς Αιτήσεις και όσες έχει μεσολαβήσει η έκδοση δικαστικής Απόφασης.

Κανείς, όμως, δεν πρέπει να επικεντρώνεται μόνο στα αρνητικά σημεία (εφόσον υπάρχουν και κάποια θετικά).

Μια σημαντική καινοτομία, η οποία εισήχθη τον Αύγουστο του έτους 2015, υπήρξε η διεύρυνση του μέχρι τότε πεδίου εφαρμογής του Ν. 3869/2010, ώστε πλέον να εντάσσονται στον ανωτέρω νόμο και οφειλές προς το Δημόσιο, ήτοι τη Δ.Ο.Υ., τα ασφαλιστικά ταμεία και τους Ο.Τ.Α., με την προϋπόθεση οι οφειλές αυτές να μην έχουν δημιουργηθεί κατά το τελευταίο έτος από την κατάθεση της αιτήσεως και εφόσον οι εν λόγω οφειλές δεν έχουν δημιουργηθεί από δόλο ή βαριά αμέλεια. Περαιτέρω, βασική προϋπόθεση εντάξεως στον ως άνω νόμο ήταν οι

προαναφερθείσες οφειλές να μην αποτελούν τις μοναδικές –οφειλές- του ενδιαφερομένου οφειλέτη.

Συνάγεται επομένως ότι, σκοπός του Νομοθέτη ήταν να αποκλειστεί η χρήση του Ν. 3869/2010 ως τρόπος ρύθμισης των οφειλών προς το Δημόσιο.

Επιπροσθέτως, οι νέες ρυθμίσεις καταλαμβάνουν τις αιτήσεις που κατατίθενται εφεξής και ΔΕΝ έχουν αναδρομική ισχύ.

Δυνάμει, όμως, της μεταβατικής διατάξεως του άρθρου 2 παρ. 3 του Ν. 3869/2010 οι οφειλέτες, οι οποίοι είχαν ήδη καταθέσει αίτηση και η οποία δεν είχε συζητηθεί, είχαν τη δυνατότητα να υποβάλουν εκ νέου αιτήσεις, προκειμένου να συμπεριληφθούν και οφειλές προς το Δημόσιο, με την προϋπόθεση ότι θα έχουν παραιτηθεί από την πρώτη τους αίτηση.

Η ανωτέρω ρύθμιση, η οποία ομολογουμένως υπήρξε καινοτόμος, προκάλεσε ποικίλες αντιδράσεις στα Ειρηνοδικεία της Χώρας μας. Ορισμένοι Δικαστές υποστήριξαν τη νέα ρύθμιση και εξέδωσαν αποφάσεις με τις οποίες ρυθμίστηκαν όλες οι οφειλές, συμπεριλαμβανομένων των χρεών προς το Δημόσιο. Το πνεύμα που διέπει την συγκεκριμένη Νομολογία είναι ότι δεν μπορεί να υπάρχουν διαδικασίες διευθέτησης περισσότερων ταχυτήτων και στο πλαίσιο μιας συλλογικής ρύθμισης χρεών, όλες οι οφειλές ανεξαιρέτως θα πρέπει να τυγχάνουν ίσης αντιμετώπισης και ρύθμισης.

Η ως άνω αντιμετώπιση αποτελεί ένα βήμα προς την σωστή κατεύθυνση. Ο οφειλέτης μέσω της ρυθμίσεως αυτής επιτυγχάνει την επανένταξή του στην κοινωνική και οικονομική ζωή της Χώρας, απαλλαγμένος από το άγχος ότι, πιστωτές που έχουν αποκλεισθεί από αυτήν τη διαδικασία θα προβούν στην άσκηση καταδιωκτικών μέτρων εις βάρος της περιουσίας του και θα βρεθεί εκ νέου εγκλωβισμένος σε μια διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης.

Η αντίθετη άποψη ως προς το προαναφερθέν σκεπτικό, η οποία υποστηρίζεται από ισχυρή μερίδα της Νομολογίας, δεν δέχεται την υπαγωγή των ανωτέρω οφειλών στη διαδικασία του Ν. 3869/2010. Το επιχείρημα που προβάλλεται για την εν λόγω άρνηση είναι ότι οι διατάξεις αυτές παρουσιάζουν σοβαρά προβλήματα συνταγματικότητας, όπως π.χ. είναι η παραβίαση της Αρχής της Ισότητας (άρθρο 4 Συντ.). Το ερώτημα που τίθεται στην προκειμένη περίπτωση είναι πώς γίνεται να

είναι συνταγματικά εφικτό και άρα να γίνεται δεκτό ότι μία μερίδα οφειλετών θα τύχει απαλλαγής λ.χ. από κοινωνικοασφαλιστικές υποχρεώσεις (τουλάχιστον κατά ένα μέρος) ενώ παράλληλα, τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα αυτών θα παραμείνουν άθικτα. Είναι δικαιοπολιτικά ορθό οι ως άνω ασφαλισμένοι σε σχέση με τους λοιπούς ασφαλισμένους, οι οποίοι επιβαρύνονται ανεξαιρέτως με το σύνολο των οφειλομένων από το Νόμο ασφαλιστικών εισφορών και οι οποίοι δεν κάνουν χρήση των διατάξεων του Νόμου, να λαμβάνουν τις ίδιες παροχές από τον Ασφαλιστικό τους Φορέα; Είναι κοινωνικά αποδεκτό να τυγχάνει μια μερίδα οφειλετών τέτοιας ευνοϊκής ρύθμισης ενώ όσοι πληρώνουν στο ακέραιο τις ασφαλιστικές τους υποχρεώσεις να «τιμωρούνται» κατά κάποιο τρόπο επειδή είναι συνεπείς; Με τις ανωτέρω ρυθμίσεις μήπως τελικά επιβραβεύεται ο κακοπληρωτής;

Ο ως άνω προβληματισμός αποτελεί και το βασικό σκεπτικό αυτής της μερίδας της Νομολογίας, η οποία ενδέχεται να έχει εν μέρει δίκαιο.

Τούτο διότι, ο Νομοθέτης - ομοίως στα πλαίσια της πίεσης που υπέστη εν τω μέσω της οικονομικής κρίσης το καλοκαίρι του έτους 2015- «ξέχασε ή παρέλειψε» να ρυθμίσει βασικές παραμέτρους, όπως π.χ. είναι τα θέματα παροχής ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης σε όσους έχουν τύχει απαλλαγής των κοινωνικοασφαλιστικών τους υποχρεώσεων αλλά και εν τέλει τις προϋποθέσεις, τις οποίες πρέπει να συγκεντρώνουν οι εν λόγω οφειλέτες - ασφαλισμένοι, προκειμένου να λάβουν σύνταξη σε συσχετισμό με όσους δεν έχουν προσφύγει στην συγκεκριμένη διαδικασία.

Ο Νόμος εν μέρει αναγνωρίζει ότι ο οφειλέτης - ασφαλισμένος θα πρέπει να έχει περιορισμένες κατά κάποιο τρόπο επιλογές, σε αντιστάθμιση όλων των ανωτέρω προβληματισμών, επιβάλλοντας στον οφειλέτη την υποχρέωση να παραιτηθεί από οποιαδήποτε άλλη ρύθμιση (π.χ. την 12μηνιαία ή την ρύθμιση των 100 δόσεων), εφόσον επιθυμεί να ρυθμίσει τις εν λόγω οφειλές μέσω του Ν. 3869/2010.

Αναμένεται να δούμε πώς θα αντιμετωπιστεί το θέμα από ένα ιεραρχικό ανώτερο δικαστήριο, κατόπιν ασκήσεως ενδίκου μέσου. Προς το παρόν τα Ειρηνοδικεία της Χώρας μας είναι εξαιρετικά διχασμένα.

Ένα άλλο θέμα, το οποίο ταλανίζει τα Ειρηνοδικεία της Χώρας μας, αποτελεί η δυνατότητα του οφειλέτη να καταθέσει «συμπληρωματική» Αίτηση, προκειμένου

να υπαχθούν στην ρύθμιση και αυτά τα χρέη, επί εκκρεμών αιτήσεων που ακόμα δεν έχουν συζητηθεί και αναμένεται η έκδοση οριστικής αποφάσεως.

Η συντριπτική πλειοψηφία των Ειρηνοδικείων κρίνει απαράδεκτες αυτές τις «συμπληρωματικές» αιτήσεις. Τούτο διότι, θεωρεί ότι είναι αδύνατη η ρύθμιση χρεών μέσω δύο διαφορετικών νομοθετημάτων (ο Ν. 3869/2010 όπως ίσχυε κατά την κατάθεση των εκκρεμών αιτήσεων με ρυθμίσεις, όμως, που έχουν πλέον καταργηθεί) και όπως ισχύει εφεξής με το Ν. 4336 και στην συνέχεια, από -01-01-2016, με το Ν. 4346/2015. Ρυθμίσεις «δύο ταχυτήτων» δεν είναι νομικά ανεκτές.

Ομοίως, το θέμα θα πρέπει να επιλυθεί από ανώτερο Δικαστήριο, κατόπιν ασκήσεως εφέσεως ή να επιλυθεί αμετάκλητα, μετά από άσκηση Αναίρεσης. Μέχρι τότε ο οφειλέτης, δυστυχώς, θα παραμένει έρμαιο των κακών και ελλিপών νομοθετικών επιλογών και ρυθμίσεων.

Διαφορετική είναι η περίπτωση των αιτήσεων επί των οποίων έχει εκδοθεί οριστική απόφαση και ήδη ο οφειλέτης έχει υπαχθεί στις προστατευτικές διατάξεις του Ν. 3869/2010.

Εκεί, κατ' εξαίρεση θα πρέπει να γίνεται δεκτό ότι, ο οφειλέτης δύναται να ασκήσει αίτηση μεταρρύθμισης του άρθρου 758 ΚΠολΔ της υπό κρίση Απόφασης ενώπιον του αρμόδιου Ειρηνοδικείου (Εκούσια Δικαιοδοσία), προκειμένου να ζητήσει να συμπεριληφθούν οι οφειλές αυτές. Τούτο διότι, το εν λόγω ένδικο βοήθημα ασκείται παραδεκτά σε μια σειρά περιπτώσεων, όπως στην μεταβολή οικονομικών στοιχείων, στην αύξηση ή μείωση της αξίας περιουσιακών στοιχείων αλλά και στην μεταβολή νομοθετικού καθεστώτος.

Ούτε και η προαναφερθείσα δυνατότητα του οφειλέτη είναι νομολογιακά ξεκάθαρη (όσον αφορά συγκεκριμένα την ρύθμιση των οφειλών προς το Δημόσιο), φαντάζει, όμως, «πιο σίγουρη» σε σχέση με το κλίμα αμφιβολίας που διέπει τις εκκρεμείς αιτήσεις (και την σειρά απορριπτικών αποφάσεων που έχουν εκδοθεί) και την συνεκδίκασή τους με «συμπληρωματικές» Αιτήσεις περί ρύθμισης οφειλών προς το Δημόσιο-Ασφαλιστικούς Φορείς κτλ.

II. Εισαγωγή νέων κριτηρίων -έννοιες του «συνεργάσιμου δανειολήπτη» και των «ευλόγων δαπανών διαβίωσης»

Πρόκειται για δύο έννοιες, οι οποίες εισήχθησαν για πρώτη φορά στο ελληνικό δίκαιο αστικής αφερεγγυότητας με το Ν. 4336 και το Ν. 4346/2015.

Ο ορισμός του συνεργάσιμου δανειολήπτη αποφασίσθηκε στο Κυβερνητικό Συμβούλιο Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους του Ν. 4224/2013 και έχει ως εξής :

Ως συνεργάσιμος δανειολήπτης ορίζεται εκείνος που παρέχει στους δανειστές του :

-πλήρη και κυρίως επικαιροποιημένα στοιχεία επικοινωνίας του και προβαίνει σε ορισμό συγγενικού ή φιλικού του προσώπου (με την ιδιότητα του αντικλήτου), όταν ο ίδιος δεν είναι διαθέσιμος προς επικοινωνία.

-πλήρη και ειλικρινή στοιχεία αναφορικά με την οικονομική και περιουσιακή του κατάσταση, εντός δέκα πέντε (15) εργάσιμων ημερών από τότε που θα του ζητηθούν ή από την ημερομηνία μεταβολής τους.

-γνωστοποιεί είτε ο ίδιος είτε μέσω του αντικλήτου του οποιοδήποτε γεγονός περιέλθει σε γνώση του, το οποίο πρόκειται να επιφέρει σημαντικές οικονομικές μεταβολές στην τρέχουσα οικονομική του κατάσταση (π.χ. εμφάνιση νέων περιουσιακών στοιχείων με τη μορφή επιδομάτων ή αποδοχή κληρονομιάς), ακόμη και το ενδεχόμενο της απόλυσής του κτλ εντός της ανωτέρω προθεσμίας των δέκα πέντε (15) ημερών από την ημέρα που θα περιέλθει ένα αντίστοιχο γεγονός εις γνώσιν του.

-συναινεί σε διερεύνηση εναλλακτικής πρότασης αναδιάρθρωσης με τον πιστωτή του, σύμφωνα με τα όσα προβλέπονται στον Κώδικα Δεοντολογίας του Ν. 4224/2013.

Πρέπει να σημειωθεί ότι, η έννοια του συνεργάσιμου δανειολήπτη δεν πιστοποιείται με την μορφή χορήγησης κάποιου πιστοποιητικού. Αντίθετα, ο οφειλέτης στην αίτησή του αναφέρει ο ίδιος ότι υπήρξε συνεργάσιμος δανειολήπτης και εναπόκειται στον κάθε πιστωτή, σε συμμόρφωση με τους δικονομικούς κανόνες, να αποδείξει το αντίθετο. Μάλιστα, έχει υποστηριχθεί και η άποψη ότι ούτε καν

απαιτείται να αναφέρει ο οφειλέτης στην αίτησή του ότι υπήρξε συνεργάσιμος δανειολήπτης (βλ. παραπάνω Ι. Βενιέρης, σελ. 637).

Χαρακτηριστικό είναι ότι ο δανειολήπτης θα πρέπει να **συναινεί** στη διερεύνηση εξωδικαστικής επίλυσης της διαφοράς, **όχι να συμφωνεί** κιόλας, γεγονός το οποίο θα σήμαινε ότι η προσφυγή στο Ν. 3869/2010 είναι άνευ αντικειμένου και σίγουρα θα παραβίαζε κατάφωρα συνταγματικά δικαιώματα κομβικής σημασίας, όπως είναι το δικαίωμα στην παροχή δικαστικής προστασίας (άρθρο 20 Συντ.).

Η αλήθεια είναι ότι στην πράξη, οι τράπεζες βιάσθηκαν αρχικά να χαρακτηρίσουν αρκετούς δανειολήπτες ως «μη συνεργάσιμους», επειδή στην πραγματικότητα δεν συναίνεσαν με την εξωδικαστική λύση που τους προτάθηκε ή προέβησαν σε καταγγελία των δανειακών τους συμβάσεων. Στο πεδίο της εκδίκασης των διαφορών στα αρμόδια Ειρηνοδικεία, σε περιπτώσεις δανειοληπτών οι οποίοι είχαν χαρακτηριστεί ως «μη συνεργάσιμοι», οι ίδιες οι τράπεζες, δια μέσου των συνηγόρων τους, ουδέποτε μπόρεσαν στη διαδικασία να προτείνουν ότι ο συγκεκριμένος δανειολήπτης –αιτούντας υπήρξε μη συνεργάσιμος, αλλά ούτε και οι ίδιοι οι Δικαστές φάνηκαν να ασχολούνται ενεργά με αυτό.

Θα μπορούσε κάποιος να αναφέρει ότι έως σήμερα η έννοια αυτή αποτελεί «κενό γράμμα», η οποία, όμως, στην αρχή φάνηκε να ανησύχησε τους δανειολήπτες είτε σκόπευαν να ενταχθούν στο Ν. 3869/2010 είτε όχι. Έχει ειπωθεί ότι η έννοια του συνεργάσιμου δανειολήπτη και κυρίως ο τρόπος που λειτουργεί ο Τραπεζικός Κώδικας Δεοντολογίας αποτελεί στην ουσία έναν τρόπο περισυλλογής οικονομικών πληροφοριών με την συναίνεση του οφειλέτη και ότι δεν αποσκοπεί στην εξεύρεση μιας ουσιαστικής λύσης, η οποία θα ανακουφίσει τον οφειλέτη –έστω και προσωρινά- και το κυριότερο, θα είναι βιώσιμη για αυτόν. Δυστυχώς, ο τρόπος με τον οποίο έχει λειτουργήσει στη πράξη ο Κώδικας μέχρι σήμερα οδηγεί σε παρόμοια συμπεράσματα.

«Εύλογες Δαπάνες Διαβίωσης»

Μια άλλη έννοια που εισήχθη με τον Κώδικα Δεοντολογίας της Τραπεζικής της Ελλάδος -κατά την αξιολόγηση των οικονομικών στοιχείων του δανειολήπτη-, προκειμένου να προσδιορισθεί και να αξιολογηθεί η οικονομική δυνατότητα αποπληρωμής των υποχρεώσεών του, είναι αυτή των ευλόγων δαπανών διαβίωσης.

Πρόκειται για έναν αντικειμενικό τρόπο προσδιορισμού των δαπανών που απαιτούνται για την κάλυψη των βασικών αναγκών ενός νοικοκυριού.

Ο προσδιορισμός της ως άνω εννοίας προέκυψε κατόπιν επιστημονικής μελέτης, η οποία εκπονήθηκε και στηρίχθηκε επί στοιχείων, τα οποία δήλωσαν τα ελληνικά νοικοκυριά αναφορικά με τα έξοδα που πραγματοποιούν ενώ ο υπολογισμός των εξόδων αυτών στηρίζεται στα στοιχεία της Έρευνας Οικογενειακών Προϋπολογισμών (ΕΟΠ), ο οποίος διενεργείται κάθε χρόνο από την Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία.

Η Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών (Household Budget Survey) είναι μια στατιστική έρευνα μέσω της οποίας συγκεντρώνονται πληροφορίες από αντιπροσωπευτικό δείγμα των νοικοκυριών της Χώρας μας για όλες τις δαπάνες διαβίωσής τους, ανεξάρτητα από το γεγονός εάν έχουν λάβει κάποιο δάνειο ή όχι.

Οι εύλογες δαπάνες διαβίωσης ταξινομούνται σε τέσσερις βασικές ομάδες αναλόγως του βαθμού στον οποίο εκείνες είναι απαραίτητες για τη διαβίωση ενός νοικοκυριού. Οι ομάδες αυτές είναι (πηγή www.efpolis.gr) οι εξής :

1η ομάδα: Αφορά τις πιο βασικές δαπάνες για τη διαβίωση του νοικοκυριού, όπως είναι οι δαπάνες για διατροφή (συμπεριλαμβανομένων των εξόδων σε καντίνες και κυλικεία εργασίας και σχολείων), ένδυση και υπόδηση (αγορά και επιδιόρθωση), λειτουργικά έξοδα κατοικίας (ηλεκτρισμός, ύδρευση, κ.λ.π.), μετακίνηση (συμπεριλαμβανομένων τόσο των ιδίων μέσων όσο και των μέσων μαζικής μεταφοράς), επισκευή και συντήρηση επίπλων και οικιακού εξοπλισμού, είδη οικιακής κατανάλωσης και ατομικής φροντίδας (συμπεριλαμβανομένων και των εξόδων για κατοικίδια ζώα), ενημέρωση και μόρφωση, υπηρεσίες τηλεφωνίας και ταχυδρομείων, αγαθά και υπηρεσίες υγείας, υπηρεσίες εκπαίδευσης, υπηρεσίες κοινωνικής προστασίας και οικονομικές υπηρεσίες (αμοιβές δικηγόρων, φοροτεχνικών, κλπ).

2η ομάδα: Περιλαμβάνει επιπλέον δαπάνες εστίασης.

3η ομάδα: Περιλαμβάνει επιπλέον διαρκή αγαθά και συσκευές.

4η ομάδα: Περιλαμβάνει επιπλέον δαπάνες για κατανάλωση αλκοολούχων ποτών και καπνού, αεροπορικές μετακινήσεις, τουριστικές υπηρεσίες και υπηρεσίες αναψυχής, πολιτισμού και αθλητισμού.

Στον υπολογισμό των ευλόγων δαπανών διαβίωσης λαμβάνονται υπ' όψιν, επίσης, έξοδα, τα οποία σχετίζονται με κοινωνικές υπηρεσίες που παρέχονται από το κράτος (δηλαδή εθνικού συστήματος υγείας, δημόσια σχολεία κλπ.) και εξαιρούνται εναλλακτικές επιλογές που παρέχονται από τον ιδιωτικό τομέα, καθώς και αγορές πολυτελείας.

Τα ανωτέρω ποσά είναι καθαρά, όπως προκύπτουν μετά την αφαίρεση των φόρων και φυσικά αφού αφαιρεθεί η δόση του δανείου για τους δανειολήπτες καθώς και το ποσό που αντιστοιχεί στην καταβολή μηνιαίου μισθώματος από όσους καταβάλουν ενοίκιο κατοικίας.

Παρόλο που οι ανωτέρω δαπάνες αποτελούν καταναλωτικά πρότυπα, είναι κατανοητό ότι όσο περισσότερο ξεπερνούμε μια ομάδα (κυρίως εκείνη που αφορά τη βασική δαπάνη των νοικοκυριών – την Α' ομάδα δαπανών) τόσο περιορίζεται η αξία των δαπανών των υπολοίπων ομάδων, οι οποίες δαπάνες κρίνονται από τα Δικαστήρια ότι μπορούν είτε να περιορισθούν ή και να αποκλειστούν ολοσχερώς. Δηλαδή στην πράξη, σπάνια ένα Δικαστήριο θα υπολογίσει ως εύλογη δαπάνη ενός νοικοκυριού το κόστος των αγαθών και των τεσσάρων ομάδων δαπανών και συνηθέστερα περιορίζεται στην κάλυψη των στοιχειωδών δαπανών διαβίωσης της Α' ομάδας. Ακόμη πιο δυσμενώς, πολλές φορές τα Ειρηνοδικεία αγνοούν ακόμη και δαπάνες, οι οποίες περιλαμβάνονται στην πρώτη ομάδα, με το σκεπτικό ότι στην εν λόγω ομάδα δεν συμπεριλαμβάνονται φόροι ή κάποιες άλλες έκτακτες δαπάνες π.χ. ιατρικά έξοδα και προσδιορίζουν τις δαπάνες ενός νοικοκυριού με ένα ασφυκτικό και δυστυχώς μη ρεαλιστικό τρόπο.

Θεωρούμε ότι, η ενδεδειγμένη αντιμετώπιση των οφειλετών από τα Ειρηνοδικεία της Χώρας μας πρέπει να είναι η κατά περίπτωση -ξεχωριστή- εξέταση των αναγκών διαβίωσης εκάστου εξ' αυτών. Είναι λογικό κάθε νοικοκυριό να έχει διαφορετικές ανάγκες και προτεραιότητες και συνεπώς και διαφορετική αντιμετώπιση ως προς την ρύθμιση των οφειλών του, προκειμένου η ρύθμιση αυτή να καθίσταται δίκαιη και κυρίως εφικτή.

Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να επισημάνουμε ότι ο υπολογισμός των ευλόγων δαπανών διαβίωσης προέκυψε ως συνέπεια της τάσης ορισμένων δανειοληπτών να «φουσκώνουν» κατά τρόπο υπερβολικό και μη ρεαλιστικό τα έξοδά τους, ώστε τα τελευταία σε σχέση με τα εισοδήματά τους να μην τους επιτρέπουν να πληρώνουν μια υψηλή δόση για την εξόφληση των οφειλών τους. Ακόμη, όμως, και στην περίπτωση αυτήν, ο ρόλος του Δικαστή έγκειται στην εξισορρόπηση των συμφερόντων μεταξύ πιστωτών και οφειλετών και όχι στην πρόκριση λύσεων τιμωρητικών για τον οφειλέτη. Σκοπός του Νόμου, όπως προκύπτει και από την ίδια την Αιτιολογική του Έκθεση, είναι η αποκατάσταση του οφειλέτη και η δυνατότητα επανένταξής του στην οικονομική και κοινωνική ζωή της Χώρας και όχι η «οικονομική του καταδίκη», επειδή επέλεξε όταν του το επέτρεπαν οι οικονομικές του δυνατότητες, να δανειοδοτηθεί.

3. Ειδική διαδικασία ταχείας διευθέτησης μικροδιαφορών (άρθρο 5^α Ν. 3869/2010)

1. Ειδικές προϋποθέσεις

Με το άρθρο 5α του ν.3869/2010 που προστέθηκε με το ν. 4336/14-8-2015 ορίζονται τα εξής: «1. Εφόσον ο οφειλέτης αποδεικνύει σωρευτικώς ότι:

α) κατά την ημέρα υποβολής της αίτησης και της επικύρωσης δεν διαθέτει οποιαδήποτε ακίνητη περιουσία και δεν έχει προβεί σε πράξη διάθεσης ακίνητης περιουσίας κατά την τελευταία τριετία πριν από την κατάθεση της αίτησης, β) τα λοιπά περιουσιακά στοιχεία του είτε ως δικαιούχου είτε ως συνδικαιούχου συμπεριλαμβανομένων των καταθέσεων του σε πιστωτικά ιδρύματα δεν υπερβαίνουν σε αξία το ποσό των χιλίων (1.000) ευρώ, γ) οι οφειλές που περιλαμβάνονται στην αίτησή του κατά το άρθρο 4 παράγραφος 1 του παρόντος νόμου συνιστούν το σύνολο των υποχρεώσεων του οφειλέτη, δ) το ύψος των υπό β' οφειλών του δεν υπερβαίνει τις είκοσι χιλιάδες (20.000) ευρώ συμπεριλαμβανομένων τόκων, εξόδων και πάσης φύσεως προσαυξήσεων, ε) οι περιλαμβανόμενες στην αίτηση οφειλές δεν είναι εξαιρετές από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρ.1, στ) δεν υπάρχουν εμπραγμάτως ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο ασφαλισμένοι πιστωτές, ζ) τα πάσης φύσεως εισοδήματα του οφειλέτη καθ' όλη τη διάρκεια του τελευταίου έτους πριν από την ημέρα της επικύρωσης είναι μηδενικά και η) είναι συνεργάσιμος σύμφωνα με τον Κώδικα Δεοντολογίας που θεσπίστηκε με Απόφαση της Τραπέζης της Ελλάδος - Ευρωσύστημα Επιτροπή Πιστωτικών και Ασφαλιστικών Θεμάτων (ΒΛ 2289 /27.8.2014), ο ειρηνοδίκης δύναται κατόπιν σχετικού αιτήματος του οφειλέτη και εφόσον οι δανειστές που περιλαμβάνονται στην αίτηση δεν αμφισβητούν, κατά το χρόνο της συζήτησης της αιτήσεως την συνδρομή των ανωτέρω προϋποθέσεων, να διατάξει - δικάζοντας κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας - την προσωρινή απαλλαγή του οφειλέτη από τα χρέη που περιλαμβάνονται στην αίτηση.

Στην δε παρ. 2 ορίζεται ότι η προσωρινή απαλλαγή του οφειλέτη κατά την ανωτέρω παράγραφο χορηγείται για διάστημα δεκαοκτώ (18) μηνών. Με την επιφύλαξη των διατάξεων των άρθρων 938 επ. ΑΚ περί καταδολίευσης δανειστών και, εφόσον κατά τη διάρκεια ισχύος της προσωρινής απαλλαγής δεν μεταβληθούν οι προϋποθέσεις της προηγούμενης παραγράφου, αφού παρέλθει διάστημα δεκαοκτώ (18) μηνών, ο οφειλέτης απαλλάσσεται από το υπόλοιπο των χρεών του σύμφωνα με το άρθρο 11 παρ.1 του Ν.3869/2010. Κατά τη διάρκεια του ανωτέρω διαστήματος, ο οφειλέτης υποχρεούται να ενημερώνει οποτεδήποτε καταστεί αναγκαίο, και σε κάθε

περίπτωση το αργότερο ανά τρίμηνο, από την ημερομηνία εκδόσεως της δικαστικής αποφάσεως της παραγράφου 1, τη γραμματεία του ειρηνοδικείου στην οποία τηρείται ο φάκελός του για οποιαδήποτε μεταβολή της προσωπικής περιουσιακής του καταστάσεως και των πάσης φύσεως εισοδημάτων του ιδίου και της οικογενείας του. Σε περίπτωση παράβασης της ανωτέρω υποχρεώσεως ή στην περίπτωση που ο οφειλέτης παραλείπει να ενημερώσει ειλικρινώς το φάκελό του σε σχέση με τα στοιχεία που αφορούν την περιουσιακή του κατάσταση και τα πάσης φύσεως εισοδήματα του ιδίου και της οικογενείας του, τότε με αίτηση οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον ενώπιον του αρμοδίου ειρηνοδικείου, η οποία δικάζεται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, ο οφειλέτης κηρύσσεται έκπτωτος από το καθεστώς προσωρινής απαλλαγής και αίρεται η αναστολή των ατομικών καταδιωκτικών μέτρων εναντίον του.

Με το ανωτέρω άρθρο θεσπίστηκε μία ειδική διαδικασία ταχείας διευθέτησης των μικροοφειλών. Η διαδικασία αυτή αποσκοπεί στη ρύθμιση οφειλών χαμηλών ποσών δανειοληπτών, των οποίων η περιουσιακή κατάσταση είναι τέτοια που δεν αφήνει περιθώρια βελτίωσης στο μέλλον, ώστε να καταστούν οι οφειλές αυτές εισπρακτέες.

Πρόκειται για μία διαδικασία απλοποιημένη, με σκοπό την ταχεία διευθέτηση των οφειλών με τον όρο ότι συντρέχουν αθροιστικά οι προαναφερθείσες προϋποθέσεις. Ως εκ τούτου, στην περίπτωση αυτή, ο Δικαστής είναι υποχρεωμένος να διατάξει την απαλλαγή του μικροοφειλέτη χωρίς εκείνη πλέον να εναπόκειται στη διακριτική του ευχέρεια.

Ο οφειλέτης, ο οποίος δύναται να υπαχθεί σε αυτή τη διαδικασία μπορεί να υπαχθεί - αν το επιλέξει- σε περίπτωση απόρριψης της αίτησής του στη διαδικασία ρύθμισης του άρθρου 8 του Ν. 3869/2010. Δεν ισχύει πάντα το αντίστροφο.

II. Έννομες συνέπειες της κατάθεσης της αιτήσεως του άρθρ. 5^α και απαλλαγή του οφειλέτη από τα χρέη του στα πλαίσια της διαδικασίας αυτής.

Η κατάθεση της υπό κρίση αίτησης έχει ως συνέπεια την παύση της τοκοφορίας των απαιτήσεων και την αυτοδίκαιη παύση των καταδιωκτικών μέτρων των πιστωτών.

Η απόφαση που εκδίδεται στα πλαίσια της διαδικασίας του άρθρου 5^α, είναι οριστική και ισχύει έναντι όλων (erga omnes).

Ένα ερώτημα το οποίο έχει απασχολήσει αρκετά τη θεωρία αφορά το χρονικό σημείο, στο οποίο επέρχεται η πλήρη απαλλαγή του μικροοφειλέτη, εάν δηλ. επέρχεται με την έκδοση της αποφάσεως ή με την πάροδο της δεκαοκτάμηνης προθεσμίας που θέτει ο νόμος.

Η νομολογία σε αυτό είναι σαφέστατη.

Όπως έγινε δεκτό και με την υπ. αριθμ. **11/2016** Απόφαση του Ειρηνοδικείου Αργινίου «για αυτό θα πρέπει να διαταχθεί **η προσωρινή απαλλαγή της αιτούσας για διάστημα δεκαοκτώ (18) μηνών**, με την επιφύλαξη των διατάξεων των άρθρ. 938 επ. ΑΚ περί καταδολίευσης δανειστών. **Εφόσον κατά τη διάρκεια ισχύος της προσωρινής απαλλαγής δεν μεταβληθούν οι προϋποθέσεις της προηγούμενης παραγράφου και αφού παρέλθει διάστημα δεκαοκτώ (18) μηνών, η αιτούσα θα απαλλαχθεί από το υπόλοιπο των χρεών της σύμφωνα με το άρθρο 11 παρ.1 του Ν.3869/2010. Τέλος, η αιτούσα υποχρεούται να ενημερώνει οποτεδήποτε καταστεί αναγκαίο, και σε κάθε περίπτωση το αργότερο ανά τρίμηνο, από την ημερομηνία εκδόσεως της δικαστικής αποφάσεως της παραγράφου 1, τη γραμματεία του ειρηνοδικείου, για οποιαδήποτε μεταβολή της προσωπικής περιουσιακής της κατάστασης και των πάσης φύσεως εισοδημάτων της, σε περίπτωση δε, παράβασης της ανωτέρω υποχρέωσης, ή σε περίπτωση που παραλείψει να ενημερώσει ειλικρινώς το φάκελό της σε σχέση με τα στοιχεία που αφορούν την περιουσιακή της κατάσταση και τα πάσης φύσεως εισοδήματα της, τότε με αίτηση οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον ενώπιον του αρμοδίου ειρηνοδικείου, η οποία δικάζεται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, αυτή κηρύσσεται έκπτωτος από το καθεστώς προσωρινής απαλλαγής και αίρεται η αναστολή των ατομικών καταδιωκτικών μέτρων εναντίον της».**

Όπως προκύπτει από τα ανωτέρω εκτεθέντα, η σχετική Απόφαση που εκδίδεται στα πλαίσια της διαδικασίας του άρθρου 5^α, δεν ορίζει κάποια δόση ενώ αναφορικά με τις οφειλές που τυχόν δεν συμπεριλήφθηκαν στην υπό κρίση ρύθμιση, θα πρέπει να διευκρινιστούν τα εξής : Εφόσον, οι παραληφθείσες απαιτήσεις δεν υπερβαίνουν αθροιζόμενες με τις λοιπές συμπεριληφθείσες το ποσό των 20.000 ευρώ,

η μη συμπερίληψή τους στην αίτηση του άρθρου 5^α, δεν επάγεται την απόσβεσή τους.

III. Ειδικά ζητήματα από την υπαγωγή του οφειλέτη στη διαδικασία της ταχείας διευθέτησης μικροδιαφορών

Όπως προεκτέθηκε, κατά τη διάρκεια της περιόδου των δέκα οκτώ μηνών, ο οφειλέτης είναι υποχρεωμένος να ενημερώνει το φάκελό του ανά τρίμηνο προσκομίζοντας επικαιροποιημένα δικαιολογητικά, ιδίως σε περίπτωση που αυτά έχουν μεταβληθεί. Σε περίπτωση που δεν προβεί σε επικαιροποίηση των στοιχείων του, αυτό καθεαυτό δεν επιφέρει την έκπτωση του οφειλέτη από τη ρύθμιση, αλλά θεμελιώνεται δικαίωμα των δανειστών να ζητήσουν την έκπτωσή του από τη διαδικασία.

Ένας ουσιαστικός λόγος, ο οποίος δύναται να στοιχειοθετήσει την έκπτωση του οφειλέτη αποτελεί η μεταβολή της περιουσιακής του κατάστασης, στην περίπτωση που η εν λόγω μεταβολή είναι αξιόλογη από οικονομικής απόψεως. Ως εκ τούτου, αμελητέες μεταβολές που δεν εξασφαλίζουν ούτε καν τα προς το ζην στον οφειλέτη, δεν θα πρέπει να στοιχειοθετούν λόγους έκπτωσης.

Σε περίπτωση που μεταβληθούν σημαντικά τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη, εκείνος διατηρεί το δικαίωμα να υποβάλλει αίτηση υπαγωγής στις διατάξεις του Ν. 3869/2010, υποβάλλοντας αίτηση μεταρρύθμισης στα πλαίσια της εφαρμογής των διατάξεων των άρθρων 751 και 758 ΚΠολΔ, πριν εκπέσει της ρυθμίσεως του άρθρου 5^α και να αιτηθεί την ρύθμιση των οφειλών του στο πλαίσιο εφαρμογής του άρθρου 8 του Ν. 3869/2010. Τότε θα οριστεί πλέον και ημερομηνία επικύρωσης προδικαστικού συμβιβασμού ή εκδόσεως προσωρινής διαταγής καθώς και ημερομηνία κύριας συζήτησης επί του αιτήματος μεταρρύθμισης της απόφασης που εκδόθηκε κατ' εφαρμογή του άρθρου 5^α.

4. Προϋποθέσεις υπαγωγής στις ευεργετικές διατάξεις του Ν. 3869/2010

1. Υπαγόμενα φυσικά πρόσωπα

Η υφιστάμενη ή η επαπειλούμενη γενική και μόνιμη αδυναμία πληρωμών συνιστά, κατά τον Πτωχευτικό Κώδικα (Ν. 3588/2007 αρ. 2-3), προϋπόθεση για την κήρυξη της πτώχευσης ενός εμπόρου (φυσικού προσώπου ή εμπορικής εταιρείας) ή μιας ενώσεως προσώπων που διαθέτει νομική προσωπικότητα και ασκεί οικονομική δραστηριότητα. Στα ως άνω πρόσωπα παρέχεται, κατά τις περιστάσεις, η δυνατότητα να επιτύχουν ρύθμιση των οφειλών τους με τη διαδικασία της εξυγίανσης, πριν κηρυχθεί η πτώχευσή τους (άρθρο 99 ΠτΚ), ή μέσω επικύρωσης σχεδίου αναδιοργάνωσης, μετά τη κήρυξη της πτώχευσης (άρθρα 107 επ. ΠτΚ)

Επί αποτυχίας των ρυθμιστικών αυτών προσπαθειών και συνέχισης της πτωχευτικής διαδικασίας παρέχεται, εν τέλει, στον πτωχεύσαντα, ο οποίος είναι φυσικό πρόσωπο, η δυνατότητα της αποκατάστασής του και της περάτωσης της πτώχευσης με δικαστική απόφαση, μετά την πάροδο δεκαετίας από την κήρυξή της (αν δεν συντρέχει πια λόγος διατήρησής της) και επιπρόσθετα, η δυνατότητα της κήρυξης του οφειλέτη –πτωχού ως «συγγνωστού» και της εν μέρει ή εν όλω, περαιτέρω, απαλλαγής του από το υπόλοιπο των χρεών του (άρθρο 170 παρ. 5 ΠτΚ). Πλέον δε, με βάση το νέο άρθρο 170 α που προστέθηκε στον ΠτΚ με διάταξη του Ν. 4336/2015, ο οφειλέτης πτωχός, απαλλάσσεται πλήρως από τις απαιτήσεις των πτωχευτικών πιστωτών του, εφόσον (α). είναι φυσικό πρόσωπο, (β). έχουν παρέλθει ήδη 3 έτη από την κήρυξη της πτώχευσής του και (γ). έχει επιπλέον κηρυχθεί «συγγνωστός». *Συγγνωστός* κηρύσσεται ο οφειλέτης –πτωχός, «*εάν είναι καλής πίστεως και η πτώχευση δεν οφείλεται σε δόλιες ενέργειές του*» (άρθρο 167 παρ. 1 ΠτΚ).

Η ως άνω ρύθμιση δεν αφορά, βεβαίως, τα φυσικά πρόσωπα, που δεν έχουν την εμπορική ιδιότητα, τους μη εμπόρους. Τα πρόσωπα αυτά, αν βρεθούν σε αδυναμία πληρωμών, γενική και μόνιμη, -δηλαδή, πτωχεύσουν- υπόκεινται στις απηνείς ατομικές διώξεις των πιστωτών τους, που συνήθως οδηγούν σε αδιέξοδα τους ίδιους τους πιστωτές και τον οφειλέτη.

Το ζήτημα στην ελληνική έννομη τάξη έχει αντιμετωπισθεί με το Ν. 3869/2010. Σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού, φυσικά πρόσωπα, τα οποία δεν έχουν πτωχευτική ικανότητα και έχουν περιέλθει χωρίς δόλο σε γενική και

μόνιμη αδυναμία πληρωμής ληξιπρόθεσμων χρηματικών οφειλών τους, δικαιούνται να επιδιώξουν, με τις προβλεπόμενες στο νόμο διαδικασίες, την ρύθμιση των οφειλών τους και την απαλλαγή τους από τυχόν υπόλοιπα τούτων. Πρόκειται, κατ' ουσίαν, για αντιμετώπιση των περιπτώσεων πτώχευσης φυσικών προσώπων χωρίς εμπορική ιδιότητα, με τρόπο διαδικαστικά ηπιότερο του προβλεπόμενου, για τα έχοντα πτωχευτική ικανότητα πρόσωπα του ΠτΚ και με παροχή, ομοίως, διεξόδων απαλλαγής από τα χρέη (βλ. και Σπύρο Δ. Ψυχομάνη «Πτωχευτικό Δίκαιο και Δίκαιο Ρύθμισης Οφειλών Υπερχρεωμένων Φυσικών Προσώπων», ΣΤ Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2016 , 1976 επ.).

II. Πρόσωπο χωρίς πτωχευτική ικανότητα

A. Επί της εμπορικής ιδιότητας

Το άρθρο 1 του Ν. 3869/2010 προσδιορίζει το πεδίο εφαρμογής του, με ρητή μάλιστα παραπομπή στις διατάξεις του ΠτΚ (άρθρο 2), μη αφήνοντας περιθώρια υπαγωγής προσώπων που έχουν πτωχευτική ικανότητα, ακόμα και αν τα πρόσωπα αυτά έχουν δημιουργήσει άλλα χρέη, μη εμπορικού χαρακτήρα. Μάλιστα, ο ίδιος ο Δικαστής εξετάζει αυτεπαγγέλτως εάν συντρέχει ζήτημα εμπορικής ιδιότητας και δεν απαιτείται να προταθεί από κάποιον από τους διαδίκους.

Η σημασία που αποδίδεται στην εμπορική ιδιότητα είναι τέτοια, που αποτυπώθηκε πλέον και στην πιο πρόσφατη τροποποίηση του Ν. 3869/2010 με τον Ν. 4549/2018 (**Διατάξεις για την ολοκλήρωση της Συμφωνίας Δημοσιονομικών Στόχων και Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων-Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2019-2022 και λοιπές διατάξεις**) (ΦΕΚ Α' 105/14.06.2018). Δυνάμει του άρθρου 58 παρ. 2, στο τέλος της παρ. 3 του άρθρου 4 του Ν. 3869/2010 προστίθενται εδάφια ως εξής : « *Επιπλέον, εντός της προθεσμίας του πρώτου εδαφίου, η γραμματεία ελέγχει αν από τα συνυποβαλλόμενα έγγραφα προκύπτει εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα και το είδος αυτής.....[...]. Σε καταφατική περίπτωση, η γραμματεία προβαίνει σε σχετική επισημείωση στο φάκελο της αίτησης, η οποία αξιολογείται από το δικαστήριο ή από το δικαστή που κρίνει το αίτημα χορήγησης της προσωρινής διαταγής κατά την παράγραφο 2 του άρθρου 5*».

Περαιτέρω, δυνάμει του ιδίου Νόμου, με την παρ. 4 του άρθρου 58, στο άρθρο 4 του Ν. 3869/2010 προστίθεται παράγραφος 5^α ως εξής : «5.α. *Αν η*

γραμματεία σημειώσει στο φάκελο της αίτησης ότι ο οφειλέτης έχει εισοδήματα από επιχειρηματική δραστηριότητα, ο Ειρηνοδίκης αποφασίζει μέσα σε δέκα (10) ημέρες αν μέχρι την ημέρα της επικύρωσης ή της συζήτησης της αναστολής ή της αίτησης του άρθρου 5^α θα ισχύει η κατά την παράγραφο 5 απαγόρευση των καταδιωκτικών μέτρων κατά του οφειλέτη. Προς το σκοπό αυτόν ο Ειρηνοδίκης εξετάζει αποκλειστικά και μόνο τη συνδρομή εμπορικής ή όχι ιδιότητας του οφειλέτη».

Από τα ανωτέρω εκτεθέντα διαφαίνεται η σαφής βούληση του Νομοθέτη να αποκλείσει από το πεδίο προστασίας του Ν. 3869/2010 όσους ασκούν εμπορία, ήδη κατά το στάδιο όπου ζητείται η αναστολή των καταδιωκτικών μέτρων.

Κατά τη διάταξη του άρθρου 525 παρ. 1 του Εμπορικού Νόμου, σε κατάσταση πτωχεύσεως, κηρύσσεται «πας έμπορος παύων τα πληρωμάς αυτού». Ο χαρακτηρισμός γίνεται σύμφωνα με το ουσιαστικό ή τυπικό σύστημα. Πράγματι, ο νομοθέτης ορίζει ποιες είναι οι εμπορικές πράξεις και επομένως αυτός που ενεργεί τις πράξεις αυτές, που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3 του διατάγματος περί αρμοδιότητας των εμποροδικείων -εφεξής ΔΑΕ- είναι έμπορος (βλ. και **Ι. Λεων. Καστριώτη «Η πτωχευτική ικανότητα των φυσικών και νομικών προσώπων ιδιωτικού και δημοσίου δικαίου», Αθήνα, Οκτώβριος 1995, σελ. 7 επ.**).

Το ουσιαστικό σύστημα καθιερώνεται από το άρθρο 1 του Εμπορικού Νόμου που ορίζει ότι : έμπορος είναι αυτός που ασκεί ως σύννηθες επάγγελμα πράξεις αντικειμενικά εμπορικές, που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3 του ΔΑΕ (Βασιλικό Διάταγμα της 2/14 Μαΐου 1835 «περί αρμοδιότητας των Εμποροδικείων») (ΔΑΕ).

α) Φυσικό πρόσωπο: Το φυσικό πρόσωπο είναι έμπορος, όταν ενεργεί αντικειμενικές εμπορικές πράξεις (όσες δηλαδή αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3 του διατάγματος «περί αρμοδιότητας των εμποροδικείων»).

β) Νομικά Πρόσωπα : Οι προσωπικές εταιρείες, ομόρρυθμη-ετερόρρυθμη και σε ορισμένες περιπτώσεις και η αστική του άρθρου 784 ΑΚ, που έχουν ως σκοπό την ενέργεια αντικειμενικών πράξεων υπό εταιρική επωνυμία, αποκτούν την εμπορική ιδιότητα.

Περαιτέρω -σύμφωνα με το τυπικό σύστημα- ορισμένα φυσικά πρόσωπα αποκτούν εμπορική ιδιότητα μόλις λάβουν κρατική διοικητική άδεια ασκήσεως ορισμένου επαγγέλματος. Τα επαγγέλματα αυτά ορίζονται στο νόμο ως εμπορικά και

η εμπορική ιδιότητα είναι ανεξάρτητη από τη διενέργεια αντικειμενικών εμπορικών πράξεων. Τέτοια επαγγέλματα είναι ο χρηματιστής και ο μεσίτης του χρηματιστηρίου αξιών (άρθρο 12 Ν. 3632/1998) και ο εμπορικός αντιπρόσωπος εισαγωγής εκ της αλλοδαπής (άρθρο 1 Ν. 307/1976).

Ορισμένα νομικά πρόσωπα αποκτούν την εμπορική ιδιότητα μόλις τηρηθούν ορισμένες τυπικές προϋποθέσεις που θέτει ο νόμος για την ίδρυσή τους, ανεξάρτητα από τον σκοπό που επιδιώκουν, αν δηλαδή είναι ή δεν είναι η άσκηση εμπορικής επιχείρησης. Τα πρόσωπα αυτά είναι η ανώνυμη εταιρεία, η εταιρεία περιορισμένης ευθύνης, η ναυτική εταιρεία κ.α.

Σύμφωνα λοιπόν με την κατά τα ανωτέρω διαίρεση, λαμβάνει χώρα και ο διαχωρισμός του όλου θέματος (του χαρακτηρισμού ενός προσώπου ως εμπόρου ή όχι).

Αν και τα εμποροδικεία (για τα οποία κάνει λόγο το ανωτέρω βασιλικό διάταγμα), με μεταγενέστερο νομοθέτημα έχουν καταργηθεί, έχουν διασωθεί τα άρθρα 2, 3 και 8 παρ. 2 του διατάγματος αυτού.

Οι διατάξεις των άρθρων αυτών περιείχαν δύο καταλόγους εμπορικών πράξεων, έναν για τις εμπορικές πράξεις του χερσαίου εμπορίου (άρθρο 2) και άλλον για τις εμπορικές πράξεις του θαλάσσιου εμπορίου (άρθρο 3).

Όλες αυτές οι πράξεις είναι εμπορικές, ανεξάρτητα από το εάν οι ενεργούντες αυτές έχουν ή όχι την εμπορική ιδιότητα (είτε είναι είτε δεν είναι έμποροι).

Με άλλα λόγια, ο νομοθέτης ορίζει ποιες είναι οι εμπορικές πράξεις και επομένως, αυτός που ενεργεί τις πράξεις αυτές που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3 του ΔΑΕ είναι έμπορος.

Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, το άρθρο 2 του ΔΑΕ απαριθμεί τις πρωτότυπες εμπορικές πράξεις του χερσαίου εμπορίου, το δε άρθρο 3 τις πρωτότυπες εμπορικές πράξεις του θαλάσσιου εμπορίου.

Οι εμπορικές πράξεις του χερσαίου εμπορίου είναι:

- η αγορά προς μεταπώληση προϊόντων γης ή τέχνης
- η χειροτεχνία

- η παραγγελία και η μεσιτεία
- η μεταφορά δια γης ή ύδατος
- η πρακτορεία
- οι τραπεζικές εργασίες
- οι αποστολές χρημάτων από τόπο σε τόπο
- τα αξιόγραφα κ.α.

Οι εμπορικές πράξεις του θαλάσσιου εμπορίου είναι αυτές που απαριθμούνται στο άρθρο 3 ΔΑΕ όπως

- η επιχείρηση κατασκευής πλοίων
- η αγορά πλοίου
- όλες οι θαλάσσιες αποστολές
- κάθε ναύλωση
- κάθε ναυτικό δάνειο
- όλες οι περί μισθώσεως του πληρώματος συμφωνίες και συμβάσεις κ.α.

Τα ανωτέρω δύο άρθρα του ΔΑΕ συμπληρώθηκαν μεταγενεστέρως με νεότερη νομοθεσία, ώστε πράξεις όπως π.χ. οι χρηματιστηριακές συναλλαγές κ.α. να χαρακτηρίζονται εμπορικές.

Από την στιγμή που δημοσιεύθηκε το ΔΑΕ, έχουν χαρακτηριστεί και οι ακόλουθες συναλλακτικές μορφές ως εμπορικού χαρακτήρα: π.χ. η εκδοτική επιχείρηση, η έκδοση εφημερίδας ή περιοδικού, η παραγωγή και διανομή κινηματογραφικών εταιρειών, η χερσαία ασφάλιση κ.α.

B. Η έννοια του «μικρέμπορου» και η αντιμετώπισή της από τη Νομολογία

Δεν έχουν την έννοια του μικρέμπορου όσοι ασκούν «μικρεμπορία». Σε αυτή δε την περίπτωση, εναπόκειται στον εκάστοτε οφειλέτη να αποδείξει ότι φέρει την ιδιότητα του μικρέμπορου.

Ουσιαστικά, πρόκειται για αυτά τα πρόσωπα, τα οποία ενώ διενεργούν εμπορικές πράξεις, αυτές είναι αποτέλεσμα του προσωπικού τους μόχθου, δεν ενέχουν υψηλό κερδοσκοπικό ρίσκο και δεν υφίσταται ανάλογη διαμεσολάβηση από τρίτο πρόσωπο (υπάλληλος). Η Νομολογία αναφέρει ότι μικρέμπορος είναι αυτός ο οποίος αποκομίζει κέρδος, το οποίο όμως είναι περισσότερο αμοιβή του σωματικού του μόχθου και όχι κερδοσκοπικών ενεργειών.

Πρακτικά, τα πρόσωπα αυτά δεν έχουν επενδύσει σημαντικό επιχειρηματικό κεφάλαιο στη δραστηριότητά τους αυτή, ούτε έχουν μία τέτοια επαγγελματική δομή (όπως λ.χ. ένα αξιόλογο μέγεθος υποκατάστημα κ.α.) που να τους προσδίδει την εμπορική ιδιότητα. Ως παράδειγμα μπορούμε να αναφέρουμε τον έμπορο ψιλικών ειδών, ο οποίος διατηρεί ένα μικρό συνοικιακό κατάστημα χωρίς την συνδρομή κάποιου υπαλλήλου και αυτοπρόσωπα παρέχει την εργασία του.

Εντούτοις, έχει κριθεί ότι και η μεσολάβηση υπαλλήλου δεν αποκλείει άνευ άλλου τινός το χαρακτηρισμό κάποιου ως μικρεμπόρου. Εάν για παράδειγμα, πρόκειται για ένα μέλος της οικογένειας του αιτούντος, το οποίο βοηθά – συμπληρώνει την προσωπική εργασία του αιτούντος, τότε δεν αποκλείεται, σε συνδυασμό και με άλλα κριτήρια, ο συγκεκριμένος αιτών να δύναται να χαρακτηριστεί ως μικρέμπορος.

Ένα άλλο σημαντικό κριτήριο χαρακτηρισμού ενός οφειλέτη ως μικρεμπόρου είναι και το στοιχείο του «τζίρου» (των ακαθάριστων κερδών). Προκειμένου κάποιος να χαρακτηριστεί ως μικρέμπορος, θα πρέπει να έχει «χαμηλό» τζίρο.

Η Νομολογία δεν παρέχει ξεκάθαρη εικόνα αναφορικά με το τι συνιστά τον «χαμηλό» τζίρο, ώστε να μπορεί κάποιος με ασφάλεια να προκρίνει εάν ο οφειλέτης χαρακτηρίζεται ως μικρέμπορος ή όχι. Για παράδειγμα, ως χαμηλός τζίρος έχει κριθεί μέχρι και το ετήσιο ποσό των 20.000 ευρώ. Άλλοι Δικαστές έχουν αντιμετωπίσει περιπτώσεις με αρκετά υψηλότερο τζίρο, λαμβάνοντας, όμως, υπ' όψιν τους και συνδυαστικά και τα «καθαρά» ετήσια κέρδη, τα οποία, μπορεί να είναι χαμηλά παρόλο που αφορούν υψηλούς τζίρους.

Ορισμένα παραδείγματα από τη Νομολογία είναι τα ακόλουθα: ο εργολάβος οικοδομών, ο οποίος δεν χρησιμοποιεί προσωπικό για την εκτέλεση των εργασιών του και δεν διαθέτει άλλες μηχανικές εγκαταστάσεις, ο φανοποιός, ακόμη και μία

ατομική επιχείρηση επιδιόρθωσης ενδυμάτων, ο μικροπωλητής (π.χ. σε λαϊκές αγορές), ο ιδιοκτήτης ενός καφενείου, ο οδηγός-ιδιοκτήτης ταξί, ακόμη και ο μεταφορέας, ο οποίος με ιδιόκτητο φορτηγό πραγματοποιεί ο ίδιος τις μεταφορές εμπορευμάτων, ο λαχειοπώλης, ο υδραυλικός, ο ηλεκτρολόγος κ.α.

Συνοπτικά «...στο ν. 3869/2010 υπάγονται τα φυσικά πρόσωπα που χαρακτηρίζονται ως μικρέμποροι, δηλαδή αυτοί για τους οποίους το κέρδος από την άσκηση εμπορικών πράξεων αποτελεί αμοιβή του σωματικού κόπου τους και όχι κερδοσκοπικών συνδυασμών (Αθ. Κρητικός, ό.π., σ. 36). Αυτά τα πρόσωπα δεν έχουν ανάληψη κινδύνου, σημαντικό επενδυμένο κεφάλαιο, τέτοια έκταση δραστηριότητας και δομή λειτουργίας που να παραπέμπουν σε εμπορική δραστηριότητα με σκοπό το κέρδος. Πρόκειται για βιοπαλαιστές, τεχνίτες και μικροεπαγγελματίες, για τους οποίους δεν δικαιολογείται η υπαγωγή στην έννοια του κερδοσκόπου εμπόρου. Ενδείξεις αποτελούν η έλλειψη καταστήματος ή εμπορικής επιχείρησης, η αυτοπρόσωπη ή έστω με τη βοήθεια κάποιου υπαλλήλου, το ασήμαντο της απόδοσης του καθημερινού μόχθου. Κριτήρια έτσι αποτελούν η απουσία απασχόλησης προσωπικού και η προσωπική ενασχόληση του οφειλέτη, η απουσία ιδιαίτερου εξοπλισμού και επένδυσης κεφαλαίου σε εγκαταστάσεις και ο μικρός κύκλος εργασιών (/ Βενιέρης, ό.π., §§ 232-234, σ. 123-125) (722/2017 ΜΠΡ ΑΘ ΝΟΜΟΣ).

Γ. Ειδικά η παροχή εγγύησης και προϋποθέσεις χαρακτηρισμού της ως εμπορικής πράξης

Σύμφωνα με τη νομολογία, ο εγγυητής είναι έμπορος «όταν παρέχεται απ' αυτόν κατά εκμετάλλευση της πίστης που παρέχει το όνομά του και η οικονομική του επιφάνεια με την είσπραξη απ' αυτόν αμοιβής ή άλλης χρηματικής ωφέλειας ή με οποιοδήποτε άλλο, **άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος που αρύεται από την πράξη για την οποία η εγγύηση...**» ΑΠ 1692/1999 ΕλλΔνη 1999, σελ. 101).

Δυστυχώς, η νομολογία έχει χρησιμοποιήσει τον όρο της εγγύησης -αρκετές φορές- καταχρηστικά και αόριστα, προκειμένου ουσιαστικά να προβεί σε απόρριψη μιας τέτοιας αιτήσεως (από αιτούντα που έχει προβεί σε ανάληψη εγγύησης).

Συνεπώς, αφενός έχει κριθεί ότι «....., από τις διατάξεις των άρθρων 847επ. ΑΚ, προκύπτει ότι η σύμβαση εγγύησης είναι κατ' αρχήν πράξη αστική.....[...]Στην περίπτωση όμως όπου η εγγύηση δίνεται από τον εγγυητή για κερδοσκοπία με αμοιβή ή άλλη χρηματική ωφέλεια, ή έχει αυτός οικονομικό συμφέρον από την υπόθεση για την

οποία δόθηκε, η πράξη αυτή είναι εμπορική και μάλιστα ανεξάρτητα από τον εμπορικό χαρακτήρα της κύριας οφειλής ή της εμπορικής ιδιότητας του εγγυητή. Είναι δηλαδή πράξη αντικειμενικά εμπορική, διότι περιέχει διαμεσολάβηση στην παροχή πίστωσης για την ανάληψη του κινδύνου και κερδοσκοπία, στοιχεία που αποτελούν αντικειμενικά γνωρίσματα χαρακτηρισμού της πράξης ως εμπορικής κατ' άρθρο 1 του β.δ. της 2/14-5-1835 «περί αρμοδιότητας εμποροδικείων». Επομένως, η παροχή τέτοιων εγγυήσεων, εφόσον γίνεται κατά σύνηθες επάγγελμα με σκοπό βιοπορισμού αποτελούν αντικειμενικά εμπορικές πράξεις που προσδίδουν στον παρέχοντα αυτές, την ιδιότητα του εμπόρου κατὰ το άρθρο 1 του Εμπ. Ν. (Γεωργιάδης-Σταθόπουλος, ΑΚ, άρθρο 847, αρ. 8, ΟΛΑΠ 1513/1980, ΝοΒ 29.865, ΑΠ 1692/1998, δημ.ΝΟΜΟΣ). Συνεπώς, η μεμονωμένη παροχή εγγυήσεως έστω και με την κτήση ή προσδοκία κτήσης οφέλους, δεν αρκεί για να προσδώσει στον εγγυητή την ιδιότητα του εμπόρου αλλά θα πρέπει να είναι συστηματική και κατά σύνηθες επάγγελμα (ΜΠρΘεσσαλ 7753/2012, ΠΠρΑ0646/2005, δημ. ΝΟΜΟΣ), ούτε όμως και η εγγύηση που δίνεται χαριστικά και για λόγους οικογενειακής αλληλεγγύης προσδίδει στον εγγυητή την ιδιότητα του εμπόρου (ΕιρΗρ 1/2011, δημ. ΝΟΜΟΣ).

Αφετέρου, έχει κριθεί ότι έμπορος τυγχάνει και η σύζυγος, η οποία εγγυήθηκε για τα χρέη οικογενειακής επιχείρησης, με το σκεπτικό ότι δια μέσου αυτής της επιχείρησης εξασφαλίζεται και η δική της επιβίωση ως εκ τούτου «αποκομίζει κέρδος» (Ειρ Αθ 54/2011).

Περιττό να ειπωθεί ότι η ανωτέρω άποψη έχει δεχτεί ισχυρή κριτική καθόσον τυγχάνει ιδιαίτερα ανεπιεικής και αγνοεί την κοινωνική πραγματικότητα. Συχνά, οι σύζυγοι (ή και γονείς προς τα τέκνα) αναγκάζονται να εγγυηθούν λόγω συναισθηματικών δεσμών με τον πρωτοφειλέτη χωρίς καμία περαιτέρω ανάμιξη στην άσκηση π.χ. στην άσκηση της εμπορικής δραστηριότητας του πρωτοφειλέτη. Πρόκειται για ζήτημα ηθικού καθήκοντος που αισθάνεται ο εγγυητής προς τον πρωτοφειλέτη και δεν τίθεται ζήτημα αποκόμισης κερδοφορίας. Ακόμη και η κατ' αυτόν τον τρόπο ανάμιξη στην επιχείρηση του οφειλέτη δύναται να επηρεάσει το βιοτικό επίπεδο του εγγυητή. Στις περιπτώσεις αυτές δεν θα πρέπει να γίνεται δεκτό ότι συντρέχει εμπορική ιδιότητα, αλλά θα πρέπει να ερευνάται αν η παροχή εγγύησης αποσκοπούσε στην αποκόμιση κέρδους λ.χ. σύζυγος, η οποία συμμετέχει στην εταιρεία του συζύγου της (διατηρεί μερίδιο) και εγγυάται υπέρ του συζύγου και της επιχείρησης για την αγορά επαγγελματικού εξοπλισμού.

Δ. Παύση της εμπορικής ιδιότητας

Από τα ανωτέρω εκτεθέντα προκύπτει ότι, -σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 1 του Ν. 3869/2010- «φυσικά πρόσωπα που δεν έχουν πτωχευτική ικανότητα και έχουν περιέλθει, χωρίς δόλο, σε μόνιμη αδυναμία πληρωμής των ληξιπρόθεσμων χρηματικών οφειλών τους (εφεξής οφειλέτες) δικαιούνται να υποβάλουν στο αρμόδιο δικαστήριο την αίτηση που προβλέπεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 4 για τη ρύθμιση των οφειλών τους και απαλλαγή».

Η προϋπόθεση της έλλειψης πτωχευτικής ικανότητας διατυπώνεται από τον νομοθέτη αρνητικά. Το σχετικό αρνητικό γεγονός δεν είναι κατ' αρχήν απαραίτητο να διαλαμβάνεται στην αίτηση ως στοιχείο ενεργητικής νομιμοποίησης. Σύμφωνα με τον σκοπό του νόμου, στην ρύθμιση του νόμου υπάγονται μόνο φυσικά πρόσωπα, και μάλιστα πρόσωπα που δεν ασκούν αυτοτελή οικονομική δραστηριότητα, που να τους προσδίδει την ιδιότητα του εμπόρου. ***Προσθέτως, υπάγονται και όσοι ήταν έμποροι, έπαψαν όμως την εμπορία ή την οικονομική τους δραστηριότητα, χωρίς κατά την παύση αυτή να έχουν παύσει τις πληρωμές τους (2 παρ. 3 ΠτΚ) (εντάσσονται στο Ν. 3869/2010, αν έπαυσαν να έχουν εμπορική ιδιότητα, συνέχισαν τις πληρωμές και έπειτα περιήλθαν σε αδυναμία πληρωμών βλ. ΕιρΑΘ 142/2011, ΕιρΑΘ 127/2011, Ειρθεσ 6759/2011).***

Υπάγονται και οι «μικρέμποροι», για τους οποίους το κέρδος από την άσκηση εμπορικών πράξεων αποτελεί αμοιβή του σωματικού τους μόχθου και κόπου και όχι κερδοσκοπικής δραστηριότητας (ΑΠ 945/1995 ΕΕμπΔ 1996.62), όπως π.χ. είναι η μοδίστρα, ο υπαίθριος μικροπωλητής σε πάγκους, αγορές και πανηγύρια, ο γυρολόγος, ο πλανόδιος λαχειοπώλης κ.λπ., καθώς αυτοί είναι βιοπαλαιστές έτοιμοι να τραπούν εις άλλα βιοποριστικά επαγγέλματα από εποχής εις εποχήν και, επομένως, δεν έχουν, κατά τα ισχύοντα στον ΠτΚ, πτωχευτική ικανότητα (βλ. ΑΠ 947/1995 ΕΕμπΔ 1996.62, ΑΠ 463/1991 ΕλλΔνη 1991.1216, ΕφΑΘ 11433/1995 ΔΕΕ 1996.490, ΕφΑΘ 11982/1989 ΑρχΝ 1991.341, ΕιρΑΘ 5074/2011 Τ.Ν.Π. ΝΟΜΟΣ, ΓνωμΟΛΝΣΚ 90/2008. Τ.Ν.Π ΝΟΜΟΣ. Ππνπιγιώτη Κατσιρούμπα, Προέδρου Εφετών, Εισήγηση στην Εθνική σχολή Δικαστών - Πρόγραμμα επιμόρφωσης Ειρηνοδικών, Θεσσαλονίκη 8 και 9.12.2010, σελ. 3, Αθανάσιο Κρητικό, ο.π., σελ. 47, Βενιέρη - Κατσά, Εφαρμογή του Ν. 3869/2010 για τα υπερχρεωμένα φυσικά

πρόσωπα, σελ. 39 και 54, Αιβαδά Χρ., Νεότερες αντιλήψεις για την εμπορική ιδιότητα στο παράδειγμα του Ν. 3869/2010, ΧρηΔ 2011.204, Περάκη, Γενικό μέρος του εμπορικού δικαίου, 1999, σελ. 253, βλ. σε γερμανική νομολογία ΒΟΗ \νΜ 2011, σελ. 946, που έκρινε ότι ο ετήσιος τζίρος ύψους 840 ευρώ δεν αρκεί για να προσδώσει την εμπορική ιδιότητα σε κάποιο πρόσωπο).

Αντιθέτως δεν υπάγονται στη ρύθμιση του Ν. 3869/2010 οι οφειλέτες που κατά τον χρόνο της παύσεως των πληρωμών είχαν την εμπορική ιδιότητα (αν έπαυσαν τις πληρωμές, όταν ήταν ακόμα έμποροι, τότε απορρίπτεται η αίτηση βλ. ΕιρΑΘ 43/2011, ΕιρΑΘ 55/2011, Ειρθεσ 6372/2011, ΕιρΧαν 333/2011, Ειρθεσ 5106/2011, αδημ., Αθανάσιο Κρητικό, ο.π., σελ. 47). Πρέπει, περαιτέρω, να τονισθεί ότι στη ρύθμιση του Ν. 3869/2010 δεν υπάγονται ούτε τα ιδιωτικά χρέη του εμπόρου (ΕιρΑΘ 165/2011 αδημ., Αθανάσιο Κρητικό, ο.π., σελ. 49, Βενιέρη - Κατσά, ο.π., σελ. 36).

Η εμπορική ιδιότητα, είτε υφιστάμενη, είτε αναγόμενη στο παρελθόν κατά το χρονικό όμως σημείο κατά το οποίο έπαυσαν οι πληρωμές, είναι η προϋπόθεση που προσδίδει πτωχευτική ικανότητα στο φυσικό πρόσωπο, αποκλείοντας την υπαγωγή του στο πεδίο εφαρμογής του νόμου (ΕιρΑΘ 43/2011, ΕιρΑΘ 55/2011, Ειρθεσ 6372/2011, αδημ., απορρίπτονται σ' αυτές τις περιπτώσεις οι αιτήσεις υπαγωγής στο Ν. 3869/2010).

Κατά τη διάταξη του άρθρου 2 παρ. 1 του ΠτΚ (Ν. 3588/2007) πτωχευτική ικανότητα έχουν οι έμποροι. Σύμφωνα με το άρθρο 1 του ΕμπΝ και τη διδασκαλία του εμπορικού δικαίου, έμπορος είναι ο κατά σύνηθες επάγγελμα ασκών εμπορικές πράξεις (βλ. ΓνωμΝΣΚ 200/2010, Τ.Ν.Π. ΝΟΜΟΣ, που παραπέμπει σε βιβλιογραφία για την ορθή επισήμανση ότι σημασία έχει το σύνηθες και όχι το κύριο επάγγελμα). Οι έμποροι επομένως, για τους οποίους μάλιστα βάσει του άρθρου 8 παρ. 2 του Διατάγματος περί αρμοδιότητας των εμποροδικείων ισχύει το τεκμήριο της εμπορικότητας, σύμφωνα με το οποίο όλες οι συναλλαγές που γίνονται από τον έμπορο τεκμαίρεται ότι γίνονται χάριν της εμπορίας του, αποκλείονται από την εφαρμογή του νόμου (ΟΛΑΠ 488/1968 ΝοΒ 16.1159, ΑΠ 1261/1979 ΕΕμπΔ ΛΑ.580, Βενιέρη - Κατσά, ο.π., σελ. 41). Γι' αυτούς, σε περίπτωση αδυναμίας εκπληρώσεως των ληξιπρόθεσμων χρηματικών υποχρεώσεών τους κατά τρόπο γενικό

και μόνιμο (παύση πληρωμών), ισχύουν οι ρυθμίσεις του Ν. 3588/2007 (ΠτΚ) και όχι αυτές του Ν. 3869/2010.

Επομένως, κρίσιμο διάστημα για την εφαρμογή ή μη του νόμου, αποτελεί η ιδιότητα του αιτούντος οφειλέτη ως εμπόρου ή μη, βασικά, κατά το χρόνο υποβολής της αιτήσεως (Αθ. Κρητικό, ο.π., σ. 39, Βενιέρη -Κατσά, ο.π., σελ. 57).

Συνεπώς, καθίσταται σαφές, ότι ένας οφειλέτης που είχε την εμπορική ιδιότητα για κάποιο χρονικό διάστημα, αλλά δεν την έχει κατά την κατάθεση της αίτησης στο Ειρηνοδικείο, δεν κωλύεται να ακολουθήσει τη διαδικασία του Ν. 3869/2010, αν έπαυσε τις πληρωμές μετά την παύση της εμπορικής δραστηριότητας, καθώς δεν έχει πλέον πτωχευτική ικανότητα (ΕιρΧαν 333/2011, αδημ.). Αντιθέτως, έχει υποχρέωση να ακολουθήσει τη διαδικασία του Ν. 3869/2010 σε περίπτωση αδυναμίας πληρωμών, αν λάβει αυτή χώρα μετά την απώλεια της εμπορικής ιδιότητας, καθώς γι' αυτόν αποκλείεται η διαδικασία του ΠτΚ.

Έτσι παρέχεται ασφάλεια δικαίου, αλλά και προστασία πάντοτε τόσο στον οφειλέτη όσο και στους πιστωτές του. Διαφορετική λύση θα καθιστούσε μετέωρο κάποιο πρόσωπο, που δεν θα μπορούσε ούτε στο Ν. 3869/2010 να υπαχθεί, αλλά ούτε και στον ΠτΚ, καθώς δεν θα είχε την πτωχευτική ικανότητα κατά το άρθρο 2 παρ. 3 ΠτΚ.

Σε κάθε περίπτωση πρέπει αυτό το πρόσωπο να έχει απωλέσει την εμπορική του ιδιότητα και όχι απλώς να έχει περιορίσει την εμπορική του δραστηριότητα, καθώς σε μία τέτοια περίπτωση διατηρεί την πτωχευτική του ικανότητα και υπάγεται στον ΠτΚ (Βενιέρη - Κατσά, ο.π., σελ. 57) (βλ. και 2836/2014 Ειρ Θεσσαλ).

Ε. Ειδικά ζητήματα που ανακύπτουν από παύση και μεταγενέστερη απόκτηση της εμπορικής ιδιότητας

Ένα από τα θέματα τα οποία έχουν απασχολήσει τόσο τη Θεωρία όσο και τη Νομολογία, είναι και αυτό των οφειλετών που έχουν πραγματοποιήσει παύση πληρωμών ενόσω είχαν την εμπορική ιδιότητα (ως εκ τούτου αποκλείεται να υπαχθούν στο Ν. 3869/2010) και δεν έχουν υπαχθεί για ποικίλους λόγους στην πτωχευτική διαδικασία .

Υπό την ισχύ του ΕμπΝ, είχαν καταλήξει στο συμπέρασμα ότι, δεν μπορεί να κηρυχθεί σε πτώχευση ο πρώην έμπορος, αν παρέλθουν δύο έτη από την παύση της εμπορικής του ιδιότητας, ακόμα και αν έπαυσε τις πληρωμές του, όσο ασκούσε εμπορική δραστηριότητα (βλ. και άρθρο 7 παρ. 2 ΠτΚ),

Εξ αντιδιαστολής, αυτό σημαίνει ότι ο οφειλέτης που έπαυσε τις πληρωμές του όσο είχε την εμπορική ιδιότητα και παρήλθαν δύο έτη από τότε που περιήλθε σε αδυναμία πληρωμών, μπορεί να υπαχθεί στις ευεργετικές διατάξεις του Ν. 3869/2010. Αυτή είναι και δικαιοπολιτικά η ορθότερη λύση καθόσον, σε διαφορετική περίπτωση, ο οφειλέτης βρίσκεται παντελώς εκτός οιαδήποτε πλαισίου νομικής προστασίας, καθόσον ούτε στις διατάξεις του ΠτΚ μπορεί να υπαχθεί ούτε σε αυτές του Ν. 3869/2010.

Ένα άλλο φλέγον ζήτημα, που απασχολεί ιδιαίτερα όσους οφειλέτες έχουν ήδη καταθέσει αίτηση του Ν. 3869/ 2010 και κατά την κατάθεση αυτής πληρούσαν όλες τις νόμιμες προϋποθέσεις, είναι το κατά πόσον η μεταγενέστερη απόκτηση από αυτούς της εμπορικής ιδιότητας μπορεί να προκαλέσει την απόρριψη της αίτησής τους ή ακόμα και την έκπτωσή τους από τη διαδικασία.

Ορθότερο είναι να γίνεται δεκτό ότι, εφόσον ο οφειλέτης πληρούσε όλες τις προϋποθέσεις κατά την κατάθεση της αιτήσεως, η μεταγενέστερη απόκτηση της εμπορικής ιδιότητας να μην επιφέρει την απόρριψη της προγενέστερης αιτήσεως.

Βεβαίως, από πρακτικής απόψεως, τίθενται ζητήματα άλλης φύσεως, όπως π.χ. είναι η τυχόν αύξηση του ήδη υπάρχοντος εισοδήματος του οφειλέτη, ήτοι η μεταβολή της οικονομικής του καταστάσεως, και το κυριότερο, η τυχόν απόκρυψη υφιστάμενων εισοδημάτων, καθόσον για την έναρξη εμπορικής δραστηριότητας, απαιτείται κάποιο κεφάλαιο, έστω και μικρό. Όλα αυτά είναι αποτέλεσμα δικανικής κρίσεως και το κυριότερο αποδείξεως και σε καμία περίπτωση δεν θα πρέπει να οδηγούν ανεπιφύλακτα σε απόρριψη της αιτήσεως (όπως πράττουν αρκετοί Ειρηνοδίκες σε αυτές τις περιπτώσεις). Στην περίπτωση που μετά την απόκτηση της εμπορικής ιδιότητας δημιουργηθούν εμπορικά χρέη, αυτά δεν μπορούν να υπαχθούν στην διαδικασία του Ν.3869/2010 αλλά ενδεχομένως, μπορούν να υπαχθούν στις διατάξεις του ΠτΚ.

III. Περιέλευση σε μόνιμη αδυναμία πληρωμών

A. Τι συνιστά μόνιμη αδυναμία πληρωμών

Το άρθρο 1 παρ. 1 του Ν. 3869/2010 ορίζει ότι το φυσικό πρόσωπο που δικαιούται να προβεί στη διαδικασία του νόμου αυτού πρέπει να έχει περιέλθει χωρίς δόλο σε μόνιμη αδυναμία πληρωμής ληξιπρόθεσμων χρηματικών οφειλών.

Από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι, για να υπαχθεί στη διαδικασία ο οφειλέτης πρέπει να βρίσκεται σε α) **μόνιμη**, β) **γενική αδυναμία πληρωμών**, γ) **των χρηματικών οφειλών του** δ) **με αφορμή κάποια ή κάποιες ληξιπρόθεσμες απαιτήσεις**. Αυτήν την κατάσταση αδυναμίας πληρωμών πρέπει να την περιγράψει ο οφειλέτης στην αίτησή του και να την αποδείξει στη δικαστική διαδικασία καθώς σύμφωνα με το άρθρο 338 παρ. 1 ΚΠολΔ το πραγματικό αυτό περιστατικό αποτελεί συστατικό στοιχείο για το αίτημα ρύθμισης που προβάλλει ο οφειλέτης (Ειρ Αθ 57/11 ΝΟΜΟΣ). Η πρόσκαιρη οικονομική στενότητα, η περιοδική αδυναμία πληρωμών, κάποιες μεταβατικές καταστάσεις, δεν οδηγούν σε μόνιμη αδυναμία πληρωμών. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να αποδεικνύεται ότι ο αιτών δεν δύναται να παρακολουθήσει το ληξιπρόθεσμο των χρεών του και να προβεί στην σχετικά άμεση ικανοποίησή τους. Αυτό συμβαίνει όταν ο οφειλέτης δεν μπορεί να ικανοποιήσει το σύνολο των οφειλών του χωρίς να τεθεί σε διακινδύνευση ένα στοιχειώδες επίπεδο διαβίωσης για τον ίδιο και την οικογένειά του.

Τι γίνεται σε περίπτωση που ο οφειλέτης, ναι μεν στερείται ρευστότητας, αλλά διαθέτει ακίνητη περιουσία την οποία μπορεί να ρευστοποιήσει προς ικανοποίηση των πιστωτών του; Ο Ν. 3869/2010 είναι σαφής και δεν κάνει καμία αναφορά στην ύπαρξη ρευστοποιήσιμης περιουσίας. Ως εκ τούτου, η Νομολογία έχει αποφανθεί ότι ακόμα και αν υπάρχει ρευστοποιήσιμη περιουσία, εφόσον ο οφειλέτης στερείται ρευστότητας, τότε θα πρέπει να θεμελιώνεται αδυναμία αποπληρωμής.

Η μόνιμη αδυναμία αποπληρωμής θα πρέπει να συντρέχει τόσο κατά τον χρόνο κατάθεσης της αιτήσεως όσο και κατά το χρόνο συζήτησης. Σε περίπτωση που μεταξύ της κατάθεσης της αιτήσεως και της συζήτησεως αυτής, η οικονομική κατάσταση του οφειλέτη έχει μεταβληθεί προς το καλύτερο, υπάρχει η περίπτωση να μην συντρέχει πλέον στο πρόσωπό του η μονιμότητα της αδυναμίας πληρωμής, και για το λόγο αυτό να απορριφθεί η αίτησή του.

Αν τυχόν έχει μεσολαβήσει η έκδοση απόφασης, τότε θα πρέπει να ασκηθεί αίτηση μεταρρύθμισης του άρθρου 758 ΚΠολΔ.

B. Χρηματικές οφειλές και ληξιπρόθεσμο αυτών

Ο οφειλέτης πρέπει οπωσδήποτε να έχει κάποιες ληξιπρόθεσμες οφειλές, διότι σε αντίθετη περίπτωση, η αίτησή του θα απορριφθεί. Το ληξιπρόθεσμο μιας οφειλής καθορίζεται από τον ίδιο τον Αστικό Κώδικα (άρθρα 323 και 340 ΑΚ). Απαιτήσεις που βρίσκονται υπό αίρεση, για το λόγο αυτό, δεν θεωρούνται ληξιπρόθεσμες.

Δεν χρειάζεται να έχουν καταστεί ληξιπρόθεσμες όλες οι απαιτήσεις που υφίστανται εις βάρος του οφειλέτη. Ως εκ τούτου, το ληξιπρόθεσμο έστω και μίας σημαντικής εκ των υπολοίπων απαίτησης αυτομάτως καθιστά ληξιπρόθεσμο το σύνολο των απαιτήσεων (κατά πλάσμα δικαίου).

IV. Η περιέλευση σε αδυναμία πληρωμών χωρίς δόλο

A. Η έννοια του δόλου και περιπτώσεις αυτού

Με τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 1 του ν. 3869/ 2010 ορίζεται ότι "φυσικά πρόσωπα που δεν έχουν πτωχευτική ικανότητα και έχουν περιέλθει, χωρίς δόλο, σε μόνιμη αδυναμία πληρωμής ληξιπρόθεσμων χρηματικών οφειλών τους (εφεξής οφειλέτες) δικαιούνται να υποβάλουν στο αρμόδιο δικαστήριο την αίτηση που προβλέπεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 4 για τη ρύθμιση των οφειλών αυτών και απαλλαγή. Την ύπαρξη δόλου αποδεικνύει ο πιστωτής".

Σύμφωνα με την ανωτέρω διάταξη, απαραίτητη προϋπόθεση για την υπαγωγή στο ρυθμιστικό πεδίο εφαρμογής του ν. 3869/2010 είναι ο οφειλέτης να έχει περιέλθει, χωρίς δόλο, σε μόνιμη αδυναμία πληρωμής των ληξιπρόθεσμων χρηματικών οφειλών του.

Ο ν. 3869/2010 θεωρεί δεδομένη την έννοια του δόλου από τη γενική θεωρία του αστικού δικαίου. Στο πεδίο του τελευταίου, ο δόλος, ως μορφή πταισίματος, προβλέπεται στη διάταξη του άρθρου 330 ΑΚ, με την οποία ορίζεται "ο οφειλέτης ενέχεται, αν δεν ορίστηκε κάτι άλλο, για κάθε αθέτηση της υποχρέωσής του από δόλο ή αμέλεια, δική του ή των νόμιμων αντιπροσώπων του. Αμέλεια υπάρχει όταν δεν καταβάλλεται η επιμέλεια που απαιτείται στις συναλλαγές".

Η εν λόγω διάταξη θεσπίζει δύο μορφές πταισίματος, το δόλο και την αμέλεια. Ενώ όμως δίνει ορισμό της αμέλειας, τον προσδιορισμό του δόλου τον αφήνει στην επιστήμη και τη νομολογία.

Η έννοια του δόλου, όπως γίνεται δεκτή και στο πεδίο του αστικού δικαίου, συμπίπτει με εκείνη του άρθρου 27 παρ. 1 ΠΚ, που ορίζει ότι "με δόλο (με πρόθεση) πράττει όποιος θέλει την παραγωγή των περιστατικών που κατά το νόμο απαρτίζουν την έννοια κάποιας αξιόποινης πράξης επίσης όποιος γνωρίζει ότι με την πράξη του ενδέχεται να παραχθούν αυτά τα περιστατικά και το αποδέχεται". Η τελευταία αυτή διάταξη διακρίνει το δόλο σε άμεσο και ενδεχόμενο. Ορίζει δε, ότι με άμεσο δόλο πράττει αυτός που "θέλει" την παραγωγή του εγκληματικού αποτελέσματος, καθώς και εκείνος που δεν επιδιώκει μεν αυτό, προβλέπει όμως ότι τούτο αποτελεί αναγκαία συνέπεια της πράξης του και, παρά ταύτα, δεν αφίσταται αυτής. Αντίθετα, με ενδεχόμενο δόλο πράττει εκείνος που προβλέπει το εγκληματικό αποτέλεσμα ως δυνατή συνέπεια της πράξης του και το "αποδέχεται". Η διάταξη αυτή ισχύει και για τις ενοχές άλλων κλάδων του ενοχικού δικαίου και κατ' αυτόν το τρόπο αποκτά γενικότερη σημασία που ξεπερνά το πλαίσιο της ευθύνης από προϋφιστάμενη ενοχή. Περαιτέρω, από τη διατύπωση της παρ. 1 εδάφ. α' του άρθρου 1 του ν. 3869/2010 προκύπτει ότι το στοιχείο του δόλου αναφέρεται στην "περιέλευση" του οφειλέτη σε κατάσταση μόνιμης αδυναμίας πληρωμών. Επομένως, το στοιχείο του δόλου δύναται να συντρέχει τόσο κατά το χρόνο ανάληψης της οφειλής όσο και κατά το χρόνο μετά την ανάληψη της τελευταίας. Ο δόλος πρέπει να αντιμετωπίζεται κατά τον ίδιο τρόπο είτε είναι αρχικός είτε είναι μεταγενέστερος. Το κρίσιμο ζήτημα είναι το περιεχόμενο του δόλου και όχι ο χρόνος που αυτός εκδηλώθηκε. Στην περίπτωση της παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 3869/2010, ο οφειλέτης ενεργεί δολίως όταν με τις πράξεις ή παραλείψεις του επιδιώκει την αδυναμία των πληρωμών του ή προβλέπει ότι οδηγείται σε αδυναμία πληρωμών και δεν αλλάζει συμπεριφορά, αποδεχόμενος το αποτέλεσμα αυτό. Ειδικότερα, πρόκειται για τον οφειλέτη εκείνον, ο οποίος καρπούται οφέλη από την υπερχρέωσή του με την απόκτηση κινητών ή ακινήτων, πλην όμως είτε γνώριζε κατά την ανάληψη των χρεών ότι είναι αμφίβολη η εξυπηρέτησή τους είτε από δική του υπαιτιότητα βρέθηκε μεταγενέστερα σε κατάσταση αδυναμίας πληρωμών.

Συνεπώς, η εξαιτίας του δόλου μόνιμη αδυναμία του οφειλέτη δεν είναι αναγκαίο να εμφανιστεί μετά την ανάληψη του χρέους αλλά μπορεί να υπάρχει και κατά την ανάληψη αυτού, όταν δηλαδή ο οφειλέτης ήδη από την αρχή, αναλαμβάνοντας το χρέος, γνωρίζει ότι με βάση τα εισοδήματά του και τις εν γένει ανάγκες του δεν μπορεί να το εξυπηρετήσει.

Περίπτωση ενδεχόμενου δόλου συντρέχει και όταν ο οφειλέτης συμφωνεί με ικανό αριθμό πιστωτικών ιδρυμάτων την απόλαυση μεγάλου αριθμού τραπεζικών προϊόντων, προβλέποντας ως ενδεχόμενο ότι ο υπερδανεισμός του με βάση τις υφιστάμενες ή ευλόγως αναμενόμενες μελλοντικές οικονομικές του δυνατότητες, σε συνδυασμό με το ύψος των οφειλών του, θα τον οδηγήσει σε κατάσταση αδυναμίας πληρωμών και όμως αποδέχεται το αποτέλεσμα αυτό.

Αξίωση πρόσθετων στοιχείων για την συγκρότηση του δόλου στο πρόσωπο του οφειλέτη κατά την ανάληψη του χρέους, όπως είναι η εξαπάτηση των υπαλλήλων του πιστωτικού ιδρύματος ή η παράλειψη του πιστωτικού ιδρύματος να προβεί στις αναγκαίες έρευνες της πιστοληπτικής ικανότητας του δανειολήπτη δεν ανταποκρίνεται στο πνεύμα του νόμου.

Ο δόλος του οφειλέτη στην μόνιμη αδυναμία πληρωμής ληξιπρόθεσμων χρηματικών χρεών του περιορίζεται στην πρόθεσή του και μόνο, δηλαδή σε ένα υποκειμενικό στοιχείο, χωρίς να υπάρχει ανάγκη προσθήκης και άλλων αντικειμενικών στοιχείων όπως είναι η εξαπάτηση των υπαλλήλων του πιστωτικού ιδρύματος και η παράλειψη -από την πλευρά των τελευταίων- να ενεργήσουν την αναγκαία έρευνα (πριν χορηγήσουν την πίστωση) της πιστοληπτικής ικανότητας του δανειολήπτη, γεγονός το οποίο, άλλωστε, δεν ανταποκρίνεται στο πνεύμα του νόμου.

Τέλος, όπως προκύπτει από την πρόβλεψη του τελευταίου εδαφίου της παρ. 1 του ως άνω άρθρου 1 του ν. 3869/2010, σύμφωνα με την οποία την ύπαρξη του δόλου αποδεικνύει ο πιστωτής, το επιλαμβανόμενο της υπόθεσης δικαστήριο ερευνά την ύπαρξη του δόλου όχι αυτεπαγγέλτως, αλλά, όπως είναι αυτονόητο και γι' αυτό παραλείφθηκε στο νόμο, κατά πρόταση πιστωτή, ο οποίος πρέπει να προτείνει τον εν λόγω ισχυρισμό κατά τρόπο ορισμένο, ήτοι με σαφή έκθεση των γεγονότων που τον θεμελιώνουν (πρβλ. άρθρο 262§1 ΚΠολΔ) και να τον αποδείξει (ΑΠ 65/2017).

B. Η αντιμετώπιση της ένστασης της δόλιας υπερχρέωσης από τη Νομολογία και κριτικές αυτής

Η Νομολογία έχει αντιμετωπίσει ποικιλοτρόπως την ένσταση της δόλιας υπερχρέωσης.

Σε μια περίπτωση, κρίθηκε ότι βασική προϋπόθεση υπαγωγής του οφειλέτη στην ρύθμιση είναι η μόνιμη αδυναμία πληρωμής. Κατ' αρχήν, δεν έχουν νομική αξία και συνεπώς, δεν ερευνώνται τα αίτια και οι λόγοι περιέλευσης του οφειλέτη σε τέτοια κατάσταση. Όμως, κατ' εξαίρεση ερευνάται η δόλια περιέλευση του οφειλέτη σε τέτοια κατάσταση, διότι τότε αυτός δεν είναι κατά το νομοθέτη άξιος ένταξης στην ρύθμιση.

Η συνεπεία του δόλου μόνιμη αδυναμία του οφειλέτη δεν είναι αναγκαίο να έχει δημιουργηθεί μετά την ανάληψη του χρέους, αλλά μπορεί να υπάρχει και κατά την ανάληψή του, όταν δηλαδή ο οφειλέτης ήδη από την αρχή, αναλαμβάνοντας το χρέος, γνωρίζει ότι είναι αμφίβολη η εξυπηρέτησή του. Για την μόρφωση από το δικαστήριο δικανικής κρίσεως ως προς την ουσιαστική βασιμότητα της ένστασης αυτής, κρίθηκε απαραίτητο να εκτιμηθεί ο βαθμός επίδρασης της διαχρονικής μεταβολής του μηνιαίου εισοδήματός της αιτούσας, όπως η διακύμανσή του αποδεικνυόταν από τις προσκομιζόμενες εκ μέρους της φορολογικές δηλώσεις και εκκαθαριστικά σημειώματα, στην τυχόν αποδεικνυόμενη επίδειξη όσο και στη δυνατότητα επίδειξης συνέπειας στην προσήκουσα καταβολή της μηνιαίας δόσης, έναντι των οφειλόμενων προς την πρώτη καθ' ης η αίτηση - εκκαλούσα, χρεών.

Το Δικαστήριο, σε αυτήν την περίπτωση εξέδωσε αναβλητική απόφαση για την προσκόμιση των αιτούμενων από το δικαστήριο εγγράφων απόδειξης του ύψους των μηνιαίων δόσεων έναντι των οφειλόμενων προς την καθ' ης η αίτηση - εκκαλούσα και της διαχρονικής επίδειξης ή μη, συνέπειας στην εξόφλησή τους (βλ. και **22/2017 ΜΠΡ ΓΥΘΕΙΟΥ ΝΟΜΟΣ**).

Σε έτερη περίπτωση, **το Δικαστήριο έκρινε ότι ο οφειλέτης** δεν είναι δόλιος εάν προβλέπει μεν ότι από την συμπεριφορά του μπορεί να οδηγηθεί σε υπερχρέωση και αδυναμία πληρωμών, αλλά ελπίζει ή πιστεύει ότι κάποια ευνοϊκή ρύθμιση με τις τράπεζες ή αλλαγή στις συνθήκες της ζωής του και τα εισοδήματά του θα αποτρέψουν μία τέτοια κατάσταση. Άλλωστε, ο υπερβολικός δανεισμός ο οφειλόμενος σε κακό υπολογισμό των οικονομικών δυνατοτήτων του πιστούχου δεν αποτελεί στοιχείο δόλου, αντιθέτως, είναι από τις κύριες αιτίες θεσμοθέτησης του Ν.3869/2010.

Πάντως, κατά την εξέταση της υπαιτιότητας του οφειλέτη ως προς την περιέλευσή του στην κατάσταση της αδυναμίας πληρωμών πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και καταστάσεις εκτός της σφαίρας επιρροής του οφειλέτη, οι οποίες

μετέβαλαν τις συνθήκες και συνέτειναν στην αδυναμία πληρωμών. Σημασία έχει εάν η αλλαγή αυτή οφείλεται σε εξωγενείς παράγοντες ή ακόμα και σε παράγοντες εντός ευθύνης του οφειλέτη, τους οποίους, όμως, ο ίδιος δεν μπορούσε να προβλέψει και να τους αποτρέψει. Συνεπώς, η δολιότητα πρέπει -σε κάθε περίπτωση- να καταφάσκειται με πλήρη δικανική πεποίθηση και να συνυπολογίζονται όλοι οι παράγοντες που οδήγησαν τον οφειλέτη στην συγκεκριμένη κατάσταση.

Αν ο οφειλέτης ήδη κατά τον χρόνο σύναψης της σύμβασης γνώριζε ότι, δεν ήταν σε θέση να αποπληρώσει το συγκεκριμένο χρέος του, τότε πληρούται η δόλια επέλευση της αδυναμίας πληρωμών. Σε αυτήν την περίπτωση η δολιότητα αφορά στην διόγκωση του παθητικού, το οποίο ο οφειλέτης δε δύναται να εξυπηρετήσει αν και το γνωρίζει, έχοντας πλήρη εικόνα τόσο της κατάστασης στην οποία θα περιέλθει όσο και του εύρους των οικονομικών ανοιγμάτων, τα οποία κάνει (βλ. και 220/2017 **Ειρ Πατρών ΝΟΜΟΣ**).

Αντιθέτως, δεν γίνεται δεκτός ο ισχυρισμός των πιστωτών περί δόλιας αδυναμίας πληρωμών, εάν ο οφειλέτης γνώριζε εξ' αρχής την αδυναμία του να ανταπεξέλθει στην οικονομική υποχρέωση που αναλάμβανε, δεν είχε όμως λόγο να μην πιθανολογεί δικαιολογημένα, ότι η βελτίωση των γενικότερων οικονομικών συνθηκών και της προσωπικής του κατάστασης θα του επέτρεπαν να ανταπεξέλθει έγκαιρα. Ουσιαστικά, πρόκειται για παραπλήσια κατάσταση με αυτήν που ρυθμίζουν οι διατάξεις των άρθρων 362-363 ΑΚ, σύμφωνα με τις οποίες όποιος υποσχέθηκε παροχή που κατά την σύναψη της σύμβασης ήταν αδύνατη, ευθύνεται έναντι του αντισυμβαλλομένου του. **Μεταφερόμενο αυτό στην περίπτωση της δόλιας αδυναμίας πληρωμών, σημαίνει ότι ο οφειλέτης δε δικαιούται προστασίας αν ήδη από την κατάρτιση της σύμβασης αναλάμβανε την υποχρέωση χρηματικής παροχής, αν και δεν αγνοούσε την αδυναμία του να την εκπληρώσει** (βλ. ΜΠρΗρακλ 21/2013 αδημοσ., ΜΠρΔράμας 336/2013, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, ΕιρΑθ 209/2012, ΧρηΔικ 2012 σελ. 293 επ., ΕιρΑθ 257/2012, ΕΠολΔ 2012, σελ. 631, ΕιρΑθ 274/2012, ΕφΑΔ 2012, σελ. 1124, ΕιρΑθ 1338/2012, Δ/ΝΗ 2012 σελ.579, ΕιρΆρτας 150/2013, αδημοσ., ΕιρΒάμου 11/2015, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, ΕιρΙλίου 405/2014, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, ΕιρΝίων 44/2012, Α' Δημοσίευση ΤΝΠ ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ, ΕιρΝεαπ 9/2016 ΤΝΠ ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ, ΕιρΠειρ 147/2014, αδημοσ., ΕιρΧαν 8/2015, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, ΜΠρΠειρ 2324/2014 αδημοσ., Α. Κρητικός, Ρύθμιση των οφειλών

υπερχρεωμένων προσώπων, 2016 σελ. 53, Ι.Βενιέρης - Α. Κατσάς, Εφαρμογή του Ν. 3869/2010 για τα υπερχρεωμένα φυσικά πρόσωπα, 2016, 152 επ.)

V. Υπαγόμενες απαιτήσεις

A. Απαιτήσεις που εξαιρούνται

Πρόθεση του Νομοθέτη είναι να υπαχθεί ο καλόπιστος οφειλέτης, δηλαδή ο οφειλέτης ο οποίος δεν υπερχρεώθηκε με δόλο, σκεπτόμενος μετά ότι θα μπορέσει να επωφεληθεί δια της κατάθεσης της αιτήσεώς του στα πλαίσια υπαγωγής του στο Ν. 3869/2010.

Με βάση τα προεκτεθέντα, δεν υπάγονται απαιτήσεις που αναλήφθηκαν εντός του τελευταίου έτους από την κατάθεση, δεν προέκυψαν από αδικοπραξία με δόλο και αφορούν συγκεκριμένες οφειλές του οφειλέτη στο Δημόσιο και σε Ασφαλιστικά Ταμεία.

B. Χρόνος ανάληψης της δανειακής υποχρέωσης

Όπως προαναφέρθηκε, δεν μπορούν να υπαχθούν απαιτήσεις οι οποίες αναλήφθηκαν μέσα στο τελευταίο έτος από την κατάθεση της αιτήσεως, έστω και εάν αυτές έχουν καταστεί ληξιπρόθεσμες και απαιτητές. Σκοπός του Νομοθέτη είναι να εμποδίσει τον τυχόν κακόπιστο οφειλέτη, ο οποίος «μέχρι τελευταία στιγμή» δημιουργεί χρέη με σκοπό την μετέπειτα απαλλαγή του δια μέσω της διαδικασίας του Ν. 3869/2010.

Σε αυτό το σημείο είναι πολύ σημαντικό να αναφερθεί τι συμβαίνει με ορισμένες ρυθμίσεις -συγκεντρώσεις οφειλών, οι οποίες στην ουσία αποσκοπούν στην εκταμίευση ενός δανείου αλλά αφορούν παλαιές οφειλές κυρίως από πιστωτικές κάρτες, οι οποίες «κλείνουν» και συγκεντρώνονται σε ένα δάνειο, με σκοπό την αποπληρωμή τους.

Ορθότερο είναι να γίνεται δεκτό ότι οι αυτές οι συγκεντρώσεις οφειλών δεν αποτελούν ανάληψη μιας νέας δανειακής υποχρέωσης, αλλά αναγνώριση- ανάληψη της οφειλής.

Ως εκ τούτου, τυχόν συμβιβασμοί-ρυθμίσεις παλαιότερων οφειλών, οι οποίες έχουν λάβει χώρα, εντός του έτους που προηγείται από την ημερομηνία κατάθεσης της αιτήσεως υπάγονται στην υπό κρίση διαδικασία.

Γ. Οφειλές από αδικοπραξία ή αδίκημα και επί μέρους ζητήματα

Η έννοια του αδικήματος δεν σχετίζεται απαραίτητως με την έννοια του ποινικού αδικήματος. Κάθε ποινικό αδίκημα αποτελεί αδικοπραξία, εντούτοις, κάθε αδικοπραξία δεν αποτελεί αδίκημα του ποινικού δικαίου. Ο Δικαστής σε αυτές τις περιπτώσεις πρέπει να προβαίνει σε έναν έλεγχο των απαιτήσεων, προκειμένου να διαπιστώσει αν όντως οι απαιτήσεις των οποίων ζητείται η υπαγωγή συνιστούν ποινικά αδικήματα που τελέστηκαν με δόλο ή βαριά αμέλεια.

Όλα τα ανωτέρω εκτεθέντα είναι ιδιαίτερος σημαντικά σε συνάρτηση με τις οφειλές του Δημοσίου.

Δ. Αξιώσεις του Δημοσίου και δημοσίων φορέων

Μία ένσταση που υποβάλλεται συχνά από τους δικηγόρους που εκπροσωπούν το Δημόσιο και τους ασφαλιστικούς φορείς είναι ότι δεν μπορούν να υπαχθούν στο πλαίσιο του Νόμου, καθόσον συνιστούν ποινικό αδίκημα (μη καταβολή ασφαλιστικών εισφορών).

Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 1, 2 του αναγκαστικού νόμου 86/1967 «Όστις υπέχων νόμιμον υποχρέωσιν καταβολής των βαρυνουσών αυτόν τον ίδιον ασφαλιστικών εισφορών (εργοδοτικών), ασχέτως ποσού, προς τους εις το Υπουργείον Εργασίας υπαγόμενους πάσης φύσεως Οργανισμούς Κοινωνικής Πολιτικής ή Κοινωνικής Ασφαλίσεως ή ειδικούς Λογαριασμούς, δεν καταβάλλει ταύτας εντός μηνός, αφ' ης αύται κατέστησαν απαιτηταί, προς τους ως άνω Οργανισμούς, τιμωρείται δια φυλακίσεως τουλάχιστον τριών μηνών και χρηματικής ποινής τουλάχιστον 10 χιλιάδων δραχμών» και «Όστις παρακρατών ασφαλιστικός εισφοράς των παρ' αυτώ εργαζομένων επί σκοπώ αποδόσεως εις τους κατά την παρ. 1 Οργανισμούς δεν καταβάλλει ή δεν αποδίδει ταύτας προς τους ανωτέρω Οργανισμούς εντός μηνός αφ' ης κατέστησαν απαιτηταί τιμωρείται επί υπεξαίρεσει δια φυλακίσεως τουλάχιστον 6 μηνών και χρηματικής ποινής τουλάχιστον 10 χιλιάδων δραχμών». Βάσει του άρθρου 33 του ν. 3346/2005, για την εφαρμογή της παρ. 1 του ως άνω άρθρου απαιτείται το ποσό των ασφαλιστικών εισφορών, που βαρύνουν τον υπόχρεο (εργοδοτικών), να υπερβαίνει το ποσό των είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ.

Για την εφαρμογή της παρ. 2 του ως άνω άρθρου απαιτείται το ποσό των ασφαλιστικών εισφορών των εργαζομένων που παρακρατούνται να υπερβαίνει το

ποσό των δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ. Σύμφωνα με το άρθρο 30 του ν. 4321/2015, η διάταξη του ως άνω άρθρου, όπως ισχύει, δεν εφαρμόζεται όσον αφορά τις ατομικές ασφαλιστικές εισφορές των ασφαλισμένων στον Οργανισμό Ασφάλισης Ελευθέρων Επαγγελματιών (ΟΑΕΕ) και στο Ενιαίο Ταμείο Ανεξάρτητα Απασχολούμενων (ΕΤΑΑ).

Η μη καταβολή των προσαυξήσεων δεν αποτελεί ποινικό αδίκημα, καθόσον αντικείμενο των εγκλημάτων του άρθρου 1 του α.ν. 86/1967 είναι μόνον οι ασφαλιστικές εισφορές (εργοδοτικές ή εργατικές), ενώ οι προσαυξήσεις δεν έχουν χαρακτήρα εισφοράς, αλλά προστίμου (διοικητική κύρωση) που επιβάλλεται συνεπεία της καθυστέρησης περί την καταβολή ή την απόδοση των εισφορών και η ικανοποίηση του Ταμείου, ως προς το ποσό των προσαυξήσεων, γίνεται κατά τις διατάξεις του ΚΕΔΕ (βλ. ενδεικτικά 193/2008 Α.Π.).

Ε. Λοιπές απαιτήσεις που υπάγονται

Στο προστατευτικό πλαίσιο του Νόμου υπάγονται αστικές απαιτήσεις, αλλά και εμπορικές. Αυτό που έχει σημασία δεν είναι η φύση της απαίτησης, αλλά το πρόσωπο το οποίο αιτείται της υπαγωγής. Ως εκ τούτου, λ.χ. απαιτήσεις από διαταγές πληρωμής οι οποίες έχουν εκδοθεί για οποιασδήποτε φύσης απαίτηση, π.χ. δάνειο, τιμολόγια κ.λ.π. δύνανται να υπαχθούν.

Δεν υπάγονται αξιώσεις διατροφής συζύγου ή τέκνου, όταν ο υπόχρεος είναι ο ίδιος ο οφειλέτης. Αυτή είναι και η ορθότερη λύση, καθόσον, δεν είναι νομικά ανεκτό η επιβίωση ενός ανήλικου π.χ. τέκνου ή ενός ανιόντα (γονέα έναντι του οφειλέτη - τέκνου) να υπόκειται σε κανόνες ρύθμισης οφειλών ή τυχόν «κουρέματα».

VI. Διαδικασία ενώπιον του Ειρηνοδικείου

Α. Κατάθεση των Αιτήσεων στο αρμόδιο κατά τόπον Ειρηνοδικείο

Ο Νομοθέτης έχει καθορίσει ως αρμόδιο Δικαστήριο το Ειρηνοδικείο του τόπου κατοικίας του οφειλέτη.

Αν και τα Ειρηνοδικεία είναι ήδη υπερφορτωμένα με ένα πλήθος υποθέσεων καθόσον, μετά από νομοθετικές αλλαγές, διευρύνθηκε η καθ' ύλην αρμοδιότητά τους σε σχέση με τα Πρωτοδικεία, η ανάθεση εκδίκασης των υποθέσεων του Ν. 3869 σε αυτά συνέβη για τον εξής λόγο:

Κατά την ψήφιση του Ν.3869/2010 ήταν ακόμα δικονομικά εφικτή η παράσταση στα Ειρηνοδικεία χωρίς δικηγόρο. Αυτό σήμαινε λιγότερα έξοδα για τον οφειλέτη, παράμετρος, η οποία στην εν λόγω διαδικασία είναι ιδιαίτερος σημαντική.

Σήμερα, μετά από νεότερη τροποποίηση του ΚΠολΔ, πλέον και στα Ειρηνοδικεία η παράσταση με δικηγόρο είναι υποχρεωτική.

Αρμόδιο δικαστήριο είναι το δικαστήριο του τόπου της κατοικίας του οφειλέτη, δηλαδή το δικαστήριο το οποίο είναι τοπικά εγγύτερο στον οφειλέτη. Ο Ν. 3869/2010 ορίζει ότι η κατά τόπον αρμοδιότητα προσδιορίζεται κατά την κατάθεση της αιτήσεως. Ως εκ τούτου, αν μετά την κατάθεση, μεταβληθεί ο τόπος κατοικίας του οφειλέτη, δεν μεταβάλλεται η κατά τόπον αρμοδιότητα.

Η έννοια της κατοικίας προσδιορίζεται από τον Αστικό Κώδικα ως ο τόπος τον οποίο ορισμένο φυσικό πρόσωπο με την πραγματική του εγκατάσταση κατέστησε το σταθερό κέντρο των βιοτικών αυτού σχέσεων. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει μόνιμη κατοικία (δηλαδή τόπος όπου ο οφειλέτης διαμένει επί μακρόν) τότε, αρμόδιο είναι το δικαστήριο του προσωρινού τόπου διαμονής.

Σε περίπτωση που το δικαστήριο κρίνει ότι είναι άλλο το κατά τόπον αρμόδιο δικαστήριο από αυτό που κατατέθηκε η αίτηση, δεν απορρίπτει, αλλά παραπέμπει στο κατά το αρμόδιο.

B. Περιεχόμενο της Αίτησης

1. Κατάσταση περιουσίας οφειλέτη και συζύγου του

Η αίτηση πρέπει να περιγράφει οπωσδήποτε αναλυτικά τα εισοδήματα του οφειλέτη και της συζύγου του. Αν και στην αίτηση πρέπει ακόμα να περιγράφονται και τα περιουσιακά στοιχεία της συζύγου του (π.χ. ακίνητα), ο οφειλέτης ευθύνεται αποκλειστικά και μόνο με τα δικά του περιουσιακά στοιχεία.

Ο λόγος που ο Νομοθέτης αξιώνει την αναφορά των εισοδημάτων του-της συζύγου στην αίτηση είναι για να διαπιστώσει την τυχόν απόκρυψη εισοδημάτων καθόσον από τον Αστικό Κώδικα, οι σύζυγοι υπέχουν υποχρέωση συνεισφοράς στα οικογενειακά βάρη και παροχή διατροφής ο ένας στον άλλον.

Ο οφειλέτης είναι υποχρεωμένος να δηλώσει κάθε στοιχείο του ενεργητικού της περιουσίας του αλλά και του παθητικού, προκειμένου το δικαστήριο να σχηματίσει ολοκληρωμένη κρίση.

Επίσης είναι υποχρεωμένος να δηλώσει αν τυχόν έχει προβεί σε μεταβίβαση κάποιου περιουσιακού του στοιχείου την τελευταία τριετία, προκειμένου να διαπιστωθεί τυχόν ύπαρξη καταδολιευτικής μεταβίβασης. Σε περίπτωση που παραλείψει την αναφορά κάποιου περιουσιακού του στοιχείου, κινδυνεύει να εκπέσει της διαδικασίας.

Εντούτοις, σε κάποιες περιπτώσεις έχει κριθεί ότι η παράλειψη αναφοράς κάποιου περιουσιακού στοιχείου δεν σηματοδοτεί την έκπτωση άνευ άλλου τινός του οφειλέτη, όταν το συγκεκριμένο περιουσιακό στοιχείο είναι χαμηλής αξίας, άρα δεν είναι πρόσφορο ρευστοποίησης. Κατά πόσο το συγκεκριμένο περιουσιακό στοιχείο είναι ρευστοποιήσιμο ή όχι θα κριθεί από το Δικαστήριο και φυσικά είναι ζήτημα απόδειξης.

2. Κατάσταση πιστωτών και απαιτήσεών τους

Ο οφειλέτης είναι υποχρεωμένος να αναφέρει λεπτομερώς στην αίτησή του όλους τους πιστωτές του και τις απαιτήσεις τους.

Η νομολογία μάλιστα έχει κρίνει ότι ο Ν. 3869/2010 είναι μια καθολική διαδικασία και ως τέτοια θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει όλες τις απαιτήσεις των πιστωτών, ώστε να μην δημιουργούνται πιστωτές «δύο ταχυτήτων». Αν τυχόν όμως ο οφειλέτης δεν συμπεριλάβει κάποια απαίτηση στην αίτησή του, αυτό δεν συνεπάγεται αυτόματα την απόρριψη της αίτησής του. Βέβαια, μια τέτοια παράλειψη εν τέλει δεν είναι προς όφελός του, καθόσον δεν προστατεύεται από μέτρα αναγκαστικής εκτέλεσης εις βάρος του από κάποιον πιστωτή, ο οποίος δεν είναι εντεταγμένος στη διαδικασία.

Ο οφειλέτης πρέπει να περιγράψει τις απαιτήσεις εις βάρος του τουλάχιστον κατά το πώς δημιουργήθηκαν (π.χ. αν προέρχονται από σύμβαση, δικαστική απόφαση κ.α.). Θα πρέπει να τις περιγράψει κατά κεφάλαιο, τόκους και τυχόν έξοδα.

Τα τραπεζικά ιδρύματα είναι υποχρεωμένα (όπως πλέον και το Δημόσιο και τα ασφαλιστικά ταμεία) να παρέχουν βεβαίωση οφειλών, η οποία αναφέρει

αναλυτικά κάθε απαίτηση ανά κεφάλαιο, τόκους και έξοδα, προς εξυπηρέτηση του οφειλέτη και του δικαστηρίου.

Τέλος, ο οφειλέτης δεν είναι υποχρεωμένος να αναφέρει αν υπάρχουν εμπράγματα εξασφαλίσεις επί περιουσιακών του στοιχείων (π.χ. υποθήκη). Με δεδομένο ότι ο πιστωτής που έχει εμπράγματα εξασφάλιση, ικανοποιείται προνομιακά, ουσιαστικά εκείνος φέρει το βάρος απόδειξης και επίκλησης της υπαρξης του βάρους, ώστε να επιτύχει την προνομιακή ικανοποίησή του.

3. Σχέδιο διευθέτησης οφειλών

Μέσα στην αίτησή του ο οφειλέτης θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει ένα σχέδιο διευθέτησης των οφειλών του, το οποίο θα λαμβάνει -σύμφωνα με το νόμο- υπ' όψιν με εύλογο τρόπο και συσχέτιση τόσο τα συμφέροντα των πιστωτών, όσο και την περιουσία, τα εισοδήματα και την οικογενειακή κατάσταση του οφειλέτη.

Δεν είναι απαραίτητο μέσα στο σχέδιο να γίνει λεπτομερώς επί μέρους ποσοτική διάκριση αναφορικά με το τι θα λάβει έκαστος πιστωτής.

Το σχέδιο διευθέτησης οφειλών θα πρέπει να συντάσσεται με προσοχή. Έχει παρατηρηθεί συχνά κάποιος οφειλέτης, ο οποίος στερείται εισοδήματος, να προτείνει καταβολή ποσών χωρίς να διευκρινίζει τη πηγή προέλευσής τους. Ελλείψεις αυτού του είδους οδηγούν σε κατάφαση αοριστίας της αίτησης και συνεπώς σε απόρριψή της.

4. Ειδικά ζητήματα που ανακύπτουν από την σύνταξη του δικογράφου -Αοριστία

Η αοριστία του δικογράφου είναι «μάστιγα» στα Ειρηνοδικεία. Συχνά, οι λόγοι απόρριψης μιας αίτησης ως αόριστης, είναι οι εξής :

Ο οφειλέτης δεν αναφέρει τα εισοδήματά του κατά το χρόνο ανάληψης των δανειακών του υποχρεώσεων. Άλλες φορές διογκώνει τα έξοδα διαβίωσης, με πολύ χαμηλό εισόδημα και παρά ταύτα δηλώνει στο σχέδιο διευθέτησης ότι δύναται να καταβάλει και κάποιο ποσό. Άλλες φορές, υπάρχει θέμα αοριστίας όταν ο αιτών τυγχάνει σε διάσταση, όπου καλείται να αποδείξει τη διάσταση και μπορεί να αδυνατεί να προσκομίσει στοιχεία οικονομικά για τον εν διαστάσει σύζυγό του κ.α.

Η διαδικασία που χρησιμοποιείται για τη συζήτηση των αιτήσεων του Ν. 3869 είναι η εκούσια. Αυτό σημαίνει ότι ισχύει η αρχή του ανακριτικού συστήματος και ο οφειλέτης έχει τη δυνατότητα ακόμα και στην επ' ακροατηρίω διαδικασία να

συμπληρώσει την αίτησή του. Αυτή η δυνατότητα είναι πολύ σημαντική και αν χρησιμοποιηθεί σωστά, μπορεί να «σώσει» αιτήσεις από την απόρριψη.

VII. Έλεγχος των απαιτούμενων δικαιολογητικών και ορισμός δικασίμου

1. Επίδοση της Αίτησης και πρόσωπα στα οποία γίνεται η επίδοση.

Η αίτηση είναι υποχρεωτικό να επιδοθεί **εντός 15 ημερών (όχι εργασίμων)** στους πιστωτές από την ημερομηνία της κατάθεσης. Μάλιστα, η προθεσμία αυτή δεν αναστέλλεται κατά το μήνα Αύγουστο, όπως συμβαίνει σε άλλες διαδικασίες.

Η αίτηση επίσης είναι υποχρεωτικό να επιδοθεί και στον εγγυητή.

Με την επίδοση, καθίσταται κάποιος διάδικος. Αναφορικά με τα διαδικαστικά της επίδοσης, αυτά διέπονται από τις διατάξεις του ΚΠολΔ.

Σε περίπτωση που δεν επιδοθεί η αίτηση εκ παραδρομής σε κάποιον από τους πιστωτές, σε κάποιες περιπτώσεις έχει κριθεί ότι επισύρει την απόρριψη της ίδιας της αίτησης. Ωστόσο, αυτή η άποψη έχει κριθεί ότι είναι υπερβολικά αυστηρή και έχει νομολογηθεί ότι σε περίπτωση μη επίδοσης της αίτησης σε κάποιον πιστωτή, καθιστά τη συζήτηση αυτής απαράδεκτη. Σε περίπτωση δε πάντως, που ο πιστωτής αυτός παρασταθεί κατά τη συζήτηση της αίτησης, θεωρείται ότι θεραπεύεται το κάθε απαράδεκτο.

2. Ειδικά ζητήματα από την παράλειψη επίδοσης σε κάποιο πιστωτή

Όπως προαναφέρθηκε, αν δεν επιδοθεί η αίτηση σε κάποιον πιστωτή, η παράλειψη αυτή επιφέρει τις ανωτέρω συνέπειες.

Περαιτέρω, ο πιστωτής αυτός, αν δεν παρασταθεί κατά την συζήτηση της αίτησης, παραμένει και εκτός διαδικασίας και ρύθμισης. Σε αυτήν την περίπτωση, ο οφειλέτης είναι εκτεθειμένος σε μέτρα αναγκαστικής εκτέλεσης από τον εν λόγω πιστωτή.

Επίσης, πιστωτής ο οποίος δεν συμπεριλήφθηκε καθόλου στην αίτηση μπορεί να ασκήσει το ένδικο μέσο της τριτανακοπής και να ζητήσει κατ' αυτόν τον τρόπο να ενταχθούν και οι δικές του απαιτήσεις στην ρύθμιση.

3. Ειδικά η παράλειψη επίδοσης στον εγγυητή και τρόποι θεραπείας αυτής

Σε περίπτωση που δεν επιδοθεί η αίτηση στον εγγυητή, ο οφειλέτης αντιμετωπίζει τις ίδιες συνέπειες, δικονομικά, με την παράλειψη επίδοσης της αίτησης στους πιστωτές.

Είτε θα απορριφθεί η αίτηση, είτε θα κηρυχθεί απαράδεκτη η συζήτηση. Δεν πρέπει όμως να παραβλέπεται και η δυνατότητα του δικαστή να αναβάλει την έκδοση της απόφασης, προκειμένου να κλητευθεί ο εγγυητής (αλλά ακόμα και κάποιος πιστωτής στον οποίο δεν επιδόθηκε η αίτηση).

VIII. Προδικασία

A. Ο προδικαστικός συμβιβασμός μετά τις τροποποιήσεις του Ν. 4336/2015

Με το άρθρο 2 προβλέπεται πλέον η διαδικασία του (μη υποχρεωτικού) εξωδικαστικού συμβιβασμού, με το άρθρο 5 παρ. 1 η διαδικασία του προδικαστικού συμβιβασμού και με το άρθρο 7 η διαδικασία του δικαστικού συμβιβασμού. Ωστόσο τα είδη του συμβιβασμού είναι δύο. Ο προδικαστικός συμβιβασμός και ο δικαστικός συμβιβασμός, όπως αναλύονται κατωτέρω.

B. Αποτυχία προδικαστικού συμβιβασμού και έκδοση προσωρινής διαταγής

Η απόπειρα προδικαστικού συμβιβασμού είναι υποχρεωτική κατά το στάδιο της προδικασίας και ορίζεται ημερομηνία συζήτησης αυτού υποχρεωτικά από το Ειρηνοδικείο. Σε περίπτωση που αποτύχει ο προδικαστικός συμβιβασμός (όπως συμβαίνει, άλλωστε, στην συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων) κατά την ίδια ημέρα, συζητείται το αίτημα προσωρινής διαταγής του οφειλέτη.

1. Προϋποθέσεις έκδοσης προσωρινής διαταγής

Οι προϋποθέσεις χορήγησης προσωρινής διαταγής είναι ο κίνδυνος επέλευσης ανεπανόρθωτης βλάβης από την εκτέλεση. Ουσιαστικά, πρέπει να υπάρχει επείγουσα ανάγκη παροχής προσωρινής δικαστικής προστασίας. Μάλιστα, κατά το στάδιο αυτό, ο δικαστής δεν σχηματίζει πλήρη δικανική πεποίθηση αλλά πιθανολογεί ότι η υπό κρίση αίτηση θα γίνει δεκτή. Για τον λόγο αυτόν, δεν είναι και υποχρεωμένος να παραθέσει αναλυτική αιτιολογία σε περίπτωση –κυρίως- απόρριψης της προσωρινής διαταγής.

Περαιτέρω, η έκδοση προσωρινής διαταγής δεν δημιουργεί μόνο προσωρινό δεδικασμένο. Αυτό σημαίνει ότι σε περίπτωση που υπάρξουν νέα δεδομένα, μπορεί να υποβληθεί νέα αίτηση σε περίπτωση απόρριψης, ή ακόμα και αίτημα μεταρρύθμισης της ήδη εκδοθείσας προσωρινής διαταγής.

2. Περιεχόμενο προσωρινής διαταγής και δεσμευτικότητα αυτής

Η προσωρινή διαταγή ως περιεχόμενο περιλαμβάνει την απαγόρευση της μεταβολής της νομικής και πραγματικής κατάστασης της περιουσίας του οφειλέτη, με

τον όρο καταβολής κάποιου ποσού προς τους πιστωτές, μέχρι την έκδοση της οριστικής απόφασης.

Η προσωρινή διαταγή είναι δεσμευτική, τόσο για τον οφειλέτη όσο και για τους πιστωτές και περιλαμβάνει μέτρα όπως η απαγόρευση επιβολής κατάσχεσης σε ακίνητα αλλά και κινητά (π.χ. κατάσχεση τραπεζικών λογαριασμών, πλειστηριασμοί ακινήτων κ.α.).

Θέμα έχει τεθεί με τα αιτήματα περί άρσης της παρακράτησης ποσών από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων και το πρώην Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο. Αρχικά, υπήρξε αντίδραση από αυτά τα νομικά πρόσωπα και κυρίως από το πρώτο (ΤΠΔ), το οποίο υποστήριξε ότι οι απαιτήσεις του δεν εντάσσονται στη διαδικασία του Ν.3869/2010 λόγω της φύσης τους. Αυτό πλέον έχει επιλυθεί από την νομολογία και σε περίπτωση που δεν αρθεί η παρακράτηση, υφίσταται θέμα παραβίασης δικαστικής απόφασης, το οποίο μπορεί να επισύρει και ποινικές ευθύνες.

3. Ανάκληση ή μεταρρύθμιση προσωρινής διαταγής

Σε περίπτωση που μεταβληθεί η οικονομική κατάσταση του οφειλέτη (κυρίως προς το χειρότερο), εκείνος έχει το δικαίωμα -δεδομένης της μείωσης των εισοδημάτων του- να ζητήσει την μεταρρύθμιση της εκδοθείσας προσωρινής διαταγής, ώστε να μειωθούν οι μηνιαίες καταβολές. Αντιστοίχως, το ίδιο δικαίωμα το έχουν και οι πιστωτές, σε περίπτωση που το εισόδημα του οφειλέτη αυξηθεί.

Θα πρέπει δε να επισημανθεί ότι με το Ν. 4549/2018 έχει μεταβληθεί το άρθρο 5 παρ. 4 του Ν. 3869/2010 αναφορικά με την καθυστέρηση της καταβολής των δόσεων στα πλαίσια της προσωρινής διαταγής.

Σύμφωνα με το άρθρο 59 του Ν. 4549/18, εάν ο οφειλέτης καθυστερεί την καταβολή των δόσεων που έχουν οριστεί, με συνέπεια το συνολικό ύψος του ποσού σε καθυστέρηση να υπερβαίνει συνολικά την αξία τριών μηνιαίων δόσεων, ο θιγόμενος πιστωτής έχει το δικαίωμα να επιδώσει στον οφειλέτη εξώδικη όχληση με την οποία να τον καλεί να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του, εντός τριάντα ημερών. Αν ο οφειλέτης δεν συμμορφωθεί, παύει να ισχύει αυτοδικαίως η προσωρινή διαταγή

από την ημέρα που θα επιδώσει σχετική δήλωση ο θιγόμενος πιστωτής και στους υπόλοιπους πιστωτές και καταθέσει την ανωτέρω εξώδικη όχληση στο φάκελο που τηρείται στο αρμόδιο Ειρηνοδικείο. Στην περίπτωση αυτή, ο οφειλέτης δύναται να ζητήσει εκ νέου τη χορήγηση προσωρινής διαταγής εάν αποδείξει ότι η μη καταβολή των δόσεων οφείλεται σε γεγονός ανωτέρας βίας μη δυνάμενο να αντιμετωπισθεί με αίτηση μεταρρύθμισης της αρχικής προσωρινής διαταγής ή ότι ο θιγόμενος πιστωτής άσκησε το δικαίωμά του καταχρηστικά.

Περαιτέρω, δυνάμει του άρθρου 59 παρ. 4 προστέθηκε στο άρθρο 5 παρ. 5 δυνάμει της οποίας, ο ειρηνοδίκης έχει το δικαίωμα να διατάξει την ανάκληση της προσωρινής διαταγής, αν ο οφειλέτης καθυστερεί συστηματικά τη καταβολή των δόσεων που ορίζεται με αυτήν, χωρίς το συνολικό ύψος του ποσού σε καθυστέρηση να υπερβαίνει συνολικά την αξία τριών μηνιαίων δόσεων, οπότε επέρχεται και η απώλεια της προσωρινής διαταγής και της προστασίας που εξασφαλιζόταν μέχρι τότε από αυτήν.

ΙΧ. Προστασία από τα μέτρα αναγκαστικής εκτέλεσης μέχρι και την έκδοση της οριστικής απόφασης

Α. Ασφαλιστικά μέτρα και έναρξη αναγκαστικής εκτέλεσης πριν την κατάθεση της αίτησης –

Η διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης μπορεί να ξεκινήσει οποτεδήποτε πριν την κατάθεση της αιτήσεως του Ν. 3869/2010. Αυτό δεν εμποδίζει τον οφειλέτη να υπαχθεί στις διατάξεις του Ν. 3869/2010.

Σε αυτήν την περίπτωση, τα διαθέσιμα μέσα που έχει ο οφειλέτης είναι η ανακοπή του άρθρου 933 του ΚΠολΔ και των άρθρων 632 ΚΠολΔ (ανακοπή κατά της διαταγής πληρωμής). Τα μέτρα αυτά λειτουργούν ανεξάρτητα από τις διατάξεις του άρθρου 6 του Ν. 3869/2010.

Β. Ασφαλιστικά μέτρα και έναρξη αναγκαστικής εκτέλεσης μετά την κατάθεση της αίτησης. Ειδικότερες προϋποθέσεις και όροι χορήγησης.

Στην παρ. 1 του άρθρου 6 προβλέπεται η δυνατότητα αναστολής της εκτελεστικής διαδικασίας μετά την κατάθεση της αίτησης του Ν. 3869/2010 ενώπιον του αρμόδιου ειρηνοδικείου και η οποία συζητείται με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων. Η απόφαση, η οποία θα εκδοθεί στα πλαίσια του άρθρου 6

παρ. 1 καλύπτει όλους τους πιστωτές (erga omnes) ακόμα και αν την εκτελεστική διαδικασία την ξεκίνησε μόνο ένας.

Προϋπόθεση του παραδεκτού της αίτησης του άρθρου 6 παρ. 1 είναι η δημιουργία της εκκρεμοδικίας με την κατάθεση της αίτησης του Ν. 3869/2010 και φυσικά να έχει εκκινήσει η εκτελεστική διαδικασία. Η νομολογία έχει διευκρινίσει ότι η εκτελεστική διαδικασία εκκινεί με την επίδοση επιταγής προς εκτέλεση και όχι με την έκδοση καθ' εαυτού του εκτελεστού τίτλου (π.χ. διαταγή πληρωμής). Ως εκ τούτου, σε περίπτωση που ο πιστωτής προχώρησε σε έκδοση διαταγής πληρωμής και επιδίδει αυτή χωρίς επιταγή προς εκτέλεση (απλά την επιδίδει μόνο προς «γνώση»), η άσκηση ασφαλιστικών μέτρων του άρθρου 6 παρ. 1 μπορεί να κριθεί πρόωρη και να απορριφθεί εξ αυτού του λόγου. Σε αυτήν την περίπτωση, ο οφειλέτης έχει την εξής δυνατότητα:

Το άρθρο 6 (παρ. 2) του Ν. 3869/2010 προβλέπει την αναστολή των καταδιωκτικών μέτρων πριν την έναρξη της εκτελεστικής διαδικασίας, προκειμένου να αποτραπεί κάθε επιζήμια για τους πιστωτές μεταβολή της περιουσιακής κατάστασης του οφειλέτη ή μείωση της αξίας της. Στην ουσία πρόκειται για ένα προληπτικό μέτρο που έχει στη διάθεσή του ο οφειλέτης προτού εκκινήσει η διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης, ιδίως προς αποτροπή κατακερματισμού της περιουσίας του. Έτσι, στα πλαίσια του άρθρου 6 παρ. 2 μπορεί να απαγορευθεί ακόμα και η εγγραφή προσημείωσης (καθόσον η εγγραφή προσημείωσης δεν αποτελεί μέτρο αναγκαστικής εκτέλεσης).

X. Δικαστικός Συμβιβασμός

A. Διαδικασία και συνέπειες του συμβιβασμού

Δυνάμει του άρθρου 7 του Ν. 3869/2010 προβλέπεται ένα είδος προδικαστικού συμβιβασμού, ήδη πριν την επικύρωση του προδικαστικού συμβιβασμού που λαμβάνει χώρα ταυτόχρονα με τη συζήτηση του αιτήματος προσωρινής διαταγής.

Στην ουσία ο Νομοθέτης δίνει την ευκαιρία στους διαδίκους (πιστωτές και οφειλέτη) να συναινέσουν στο σχέδιο διευθέτησης οφειλών που προτείνει ο τελευταίος, προς αποφόρτιση και της δικαστικής διαδικασίας.

Στα πλαίσια λοιπόν του άρθρου 7, οι οφειλέτες και οι πιστωτές δύνανται να συμβιβάζονται και μετά (άρα και πριν) την ημερομηνία επικύρωσης έως την

ημερομηνία συζήτησης της αίτησης σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας, οπότε εμφανίζονται ενώπιον του Ειρηνοδίκη, υποβάλουν το σχέδιο και ζητούν την επικύρωσή του. Το σχέδιο επικυρώνεται από τον ειρηνοδίκη και αποκτά την ισχύ του δικαστικού συμβιβασμού. Σε αυτήν την περίπτωση η αίτηση που έχει καταθέσει ο οφειλέτης ανακαλείται αυτοδικαίως.

B. Ο κατά πλασματική συναίνεση συμβιβασμός

Σύμφωνα με το άρθρο 2, αν συγκατατίθενται στο σχέδιο πιστωτές με απαιτήσεις που υπερβαίνουν το ήμισυ του συνολικού ποσού των απαιτήσεων, στους οποίους περιλαμβάνεται σε κάθε περίπτωση το σύνολο των πιστωτών οι οποίοι διατηρούν εμπραγμάτως εξασφαλισμένες απαιτήσεις και όσοι πιστωτές διατηρούν απαιτήσεις που υπερβαίνουν το ήμισυ των τυχόν εργατικών απαιτήσεων, ο Ειρηνοδίκης υποκαθιστά σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας την έλλειψη συγκατάθεσης των πιστωτών που αντιτίθενται καταχρηστικά στο συμβιβασμό. Στην περίπτωση αυτήν θεωρείται ότι επήλθε ο συμβιβασμός και η αίτηση του οφειλέτη ανακαλείται αυτοδικαίως. Ο οφειλέτης υποχρεούται να επιδώσει στους πιστωτές, οι οποίοι δεν συγκατατίθενται, αντίγραφο του επικυρωμένου σχεδίου.

5. Έκδοση δικαστικής απόφασης και δικαστική ρύθμιση των χρεών

I. Καταβολές του άρθρου 8 παρ. 2

Βρισκόμαστε πλέον στο στάδιο έκδοσης δικαστικής απόφασης. Ο δικαστής θα ελέγξει τις προϋποθέσεις υπαγωγής του οφειλέτη και θα εξετάσει τα εισοδήματά του - όπως και εκείνα της-του συζύγου εάν υπάρχουν-, τα περιουσιακά του στοιχεία, την ύπαρξη ενδεχομένως περιουσιακών στοιχείων, τα οποία μπορούν να εκποιηθούν προς αποπληρωμή των οφειλών του και τέλος τις δαπάνες του οφειλέτη και της οικογενείας του.

Το διατακτικό της αποφάσεως που θα εκδοθεί θα περιέχει τον ορισμό μηνιαίων δόσεων για την πρώτη τριετία (αν πρόκειται για αίτηση που κατατέθηκε μετά τις 31-12-2015), άλλως για μία τριετία έως πενταετία. Έπειτα, θα περιέχει το διορισμό του εκκαθαριστή σε περίπτωση που έχει διαταχθεί εκποίηση περιουσιακών στοιχείων και τέλος, θα διατάσσει την εξαίρεση από την εκποίηση της πρώτης κατοικίας, με την καταβολή μηνιαίων δόσεων, διατάσσοντας την προνομιακή ικανοποίηση των εμπραγμάτως εξασφαλισμένων πιστωτών.

Η απόφαση που εκδίδεται είναι άμεσα εκτελεστή και κατ' αυτής, εφόσον είναι οριστική, επιτρέπεται η άσκηση ενδίκων μέσων και δη εφέσεως ή του ενδίκου βοηθήματος της αιτήσεως μεταρρύθμισης.

II. Υπολογισμός εισοδήματος και εκτίμηση βιοτικών αναγκών αιτούντος και συζύγου -ύπαρξη προστατευόμενων μελών της οικογένειας του οφειλέτη

Εάν τυχόν υπάρχει ρευστοποιήσιμη περιουσία του οφειλέτη δεν θα διαταχθεί η καταβολή μηνιαίων δόσεων για τα διαστήματα που προαναφέρθηκαν. Εάν, όμως, δεν υπάρχει ο οφειλέτης θα κληθεί να καταβάλει μηνιαίες δόσεις από τα εισοδήματά του, όπως αυτά αναφέρθηκαν στην αίτηση και κυρίως, όπως επικαιροποιήθηκαν κατά την συζήτηση στο ακροατήριο.

Σε περίπτωση που ο οφειλέτης είναι έγγαμος, θα προσμετρηθεί σίγουρα και το εισόδημα της-του συζύγου, εφόσον φυσικά ο τελευταίος διαθέτει εισόδημα. Εάν τυχόν είναι άνεργος, τότε θα πρέπει να υπολογίσει ο δικαστής ότι ο οφειλέτης βαρύνεται και με τα έξοδα διαβίωσης του συζύγου του.

Ο νόμος ρητώς κάνει λόγο για τα εισοδήματα του συζύγου και όχι για εισοδήματα τρίτων προσώπων που τυχόν διαβιώνουν με τον οφειλέτη. Στην πράξη όμως, τα δικαστήρια, πάντα ερωτούν τον οφειλέτη αν διαβιώνει με κάποιον τρίτον

πέραν της-του συζύγου του, και εάν αυτός ο τρίτος έχει εισόδημα καθώς και εάν συνεισφέρει στα έξοδα διαβίωσης του οφειλέτη.

Ιδιαίτερη σημασία έχει το γεγονός της ύπαρξης εξαρτώμενων μελών, δηλαδή τέκνων ή ενηλίκων (π.χ. γονείς), οι οποίοι διαβιώνουν με τον οφειλέτη και για τους οποίους αυτός υπέχει υποχρέωση διατροφής. Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να γίνει η εξής διάκριση :

A. Διάκριση μεταξύ των αιτήσεων που κατατέθηκαν

Π. Α. 1. Πριν την έναρξη ισχύος του Ν. 4336/2015 (μέχρι και τις 14/08/15)

Για τις αιτήσεις που κατατέθηκαν πριν την έναρξη ισχύος του Ν. 4336/15, υπάρχει μια διαφοροποίηση στο θέμα των εξόδων διαβίωσης και του υπολογισμού τους. Σε αυτές τις περιπτώσεις, ουσιαστικά επαφίεται στον ίδιο τον οφειλέτη να παρουσιάσει τις δαπάνες διαβίωσής του και τα έξοδά του εν γένει. Βέβαια, αν τυχόν είναι υπέρμετρες (προκειμένου ο οφειλέτης να επιτύχει μια χαμηλότερη δόση σε σχέση με τα εισοδήματά του), αυτό θα το κρίνει ο δικαστής. Επίσης, ακόμη και διογκωμένες κατ' αρχάς να είναι, ο οφειλέτης μπορεί να αποδείξει τους λόγους για τους οποίους έχει αυξημένες δαπάνες (π.χ. αν βαρύνεται με έξοδα σπουδών τέκνων του, ή αν έχει κάποιο πρόβλημα υγείας κ.α.).

Εν ολίγοις θα πρέπει να γίνει μια στάθμιση έχοντας υπόψη ότι και ο υπερχρεωμένος οφειλέτης θα πρέπει να εξασφαλίζει για τον εαυτό του και την οικογένειά του ένα αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης και να μην «τιμωρείται», επειδή δημιούργησε χρέη.

Π. Α.2. Μετά την έναρξη ισχύος του Ν. 4336/2015 (μετά από τις 14/08/2015)

Η κατάσταση είναι διαφορετική για τις αιτήσεις που κατατέθηκαν υπό την ισχύ του Ν. 4336/15 και στη συνέχεια του Ν. 4346/2015. Ο νομοθέτης πλέον έχει εισάγει ένα νέο κριτήριο, αυτό των ευλόγων δαπανών διαβίωσης, όπως αυτές υπολογίζονται με βάση τα ετήσια στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής.

Πρόκειται για μία «αντικειμενικοποίηση» των δαπανών διαβίωσης του οφειλέτη, αναλόγως εάν έχει εξαρτημένα τέκνα, ανήλικα ή εξαρτημένους ενήλικες.

Τα δικαστήρια φαίνεται ότι λαμβάνουν υπ' όψιν τους τον πίνακα αυτόν, ακόμη και αν δεν κάνουν ρητή μνεία σε αυτόν, ιδίως για υποθέσεις οι οποίες έχουν κατατεθεί μετά την έναρξη εφαρμογής του Ν. 4346/2015.

Η προαναφερθείσα «αντικειμενικοποίηση» των δαπανών διαβίωσης δεν έχει υπάρξει χωρίς κριτική. Πώς είναι εφικτό οι δαπάνες μίας οικογένειας να παραμένουν στατικές; Κατά πόσο είναι εφικτό ένα αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης (το οποίο -ας μην λησμονούμε- κατοχυρώνεται και συνταγματικά) να εξαρτάται από μαθηματικούς μέσους όρους, παραβλέποντας την πραγματικότητα μίας οικογένειας, η οποία με την πάροδο του χρόνου μπορεί να μεγαλώνει και συνακόλουθα να αυξάνονται και τα έξοδα αυτής;

Όπως διαφαίνεται από τα ανωτέρω, η εισαγωγή του ανωτέρω κριτηρίου έχει προκαλέσει αρκετούς προβληματισμούς. Όμως, τα δικαστήρια -έστω και σιωπηρά- χρησιμοποιούν τον ανωτέρω πίνακα ως γνώμονα υπολογισμού των εξόδων διαβίωσης του οφειλέτη, προκειμένου να υπολογίσουν τη δόση που τελικώς θα πρέπει αυτός να καταβάλει.

B. Καταβολή μηνιαίων δόσεων για τρία έτη

Ο δικαστής δεν επιβάλλει κάποιο ελάχιστο ποσοστό αποπληρωμής για τις οφειλές του δανειολήπτη. Ο δικαστής θα υπολογίσει τα εισοδήματά του μείον τις δαπάνες του και το εναπομείναν ποσό που θα προκύψει θα συνιστά το ποσό που θα πρέπει να καταβάλει στους πιστωτές του.

Ιδιαίτερη σημασία αποκτά στο σημείο αυτό το περιεχόμενο του άρθρου 8 παρ. 5. Σε περίπτωση που συντρέχουν ορισμένες προϋποθέσεις, όπως λόγω χάρη ανεργία, προβλήματα υγείας κτλ., υπάρχει η δυνατότητα το δικαστήριο να διατάξει πολύ χαμηλές ή ακόμα και μηδενικές καταβολές για ένα ορισμένο χρονικό διάστημα, έως ότου εξέλθει ο οφειλέτης από την κατάσταση στην οποία βρίσκεται, ήτοι έως ότου εξεύρη εργασία κ.α. Σε αυτήν την περίπτωση ορίζεται νέα δικάσιμος, στην οποία επαναξιολογείται η οικονομική κατάσταση του οφειλέτη.

Γ. Εξαίρεση της πρώτης κατοικίας από τη ρευστοποίηση και καταβολές του άρθρου 9 παρ. 5 Ν. 3869/2010.

I. Προϋποθέσεις εξαίρεσης -Υπαρξη κατοικίας συζύγου

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να γίνουν κάποιες επί μέρους διακρίσεις: Αναφορικά με τις αιτήσεις, οι οποίες κατατέθηκαν μέχρι και 31-12-15 η κύρια

κατοικία του οφειλέτη εξαιρείται εφόσον αποπληρώσει μέχρι και το 80% της αντικειμενικής αξίας της κατοικίας του. Ως εκ τούτου, για παράδειγμα, εάν ο οφειλέτης οφείλει 100.000 ευρώ και η αντικειμενική αξία της πρώτης του κατοικίας ανέρχεται στο ποσό των 110.000 ευρώ, θα κληθεί να αποπληρώσει 88.000 ευρώ. Συνεπώς, θα έχει ένα «κούρεμα» της τάξεως των 12.000 ευρώ.

Έχει δημιουργηθεί ζήτημα σχετικά με την ύπαρξη της δυνατότητας εκ μέρους του οφειλέτη να πληρώσει λιγότερα από το 80% της αντικειμενικής αξίας της κατοικίας του. Σχετικά με το θέμα αυτό, ορισμένες, κυρίως παλαιότερες αποφάσεις έχουν κάνει δεκτό ότι υπό ορισμένες συνθήκες και εφόσον ο νόμος ορίζει «μέχρι το 80%», είναι δυνατό να αποπληρωθεί και μικρότερο ποσοστό. Οι ανωτέρω αποφάσεις έχουν εφεσιβληθεί από τις τράπεζες και αναμένεται η έκδοση αποφάσεων.

Η διάρκεια αποπληρωμής των οφειλών ορίζεται στα 20 έτη, αν και είναι δυνατόν να εκτείνεται μέχρι και τα 35 έτη.

Ένα ακόμη ζήτημα, το οποίο έχει τεθεί αφορά στο εάν κάποιος οφειλέτης λόγω π.χ. προχωρημένης ηλικίας μπορεί να αποπληρώσει και να διασώσει την κύρια κατοικία του σε λιγότερο από 20 έτη. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, αυτό έχει γίνει δεκτό, λόγω ιδιαίτερων συνθηκών (π.χ. προχωρημένη ηλικία, σοβαρή ασθένεια κ.α.) .

Για τις αιτήσεις που είχαν κατατεθεί μέχρι και τις 31-12-2015, εάν ο οφειλέτης έχει σύζυγο, η οποία έχει κατοικία δική της, δεν δικαιούτο να ζητήσει την εξαίρεση της δικής του κατοικίας.

Αυτό τροποποιήθηκε με το Ν. 4346/2015 και πλέον ο οφειλέτης μπορεί να ζητήσει την εξαίρεση της κύριας κατοικίας του από την εκποίηση ακόμα και εάν η σύζυγος διαθέτει δική της κατοικία.

II. Εισοδηματικά κριτήρια

Στο άρθρο 9 παρ. 2 γίνεται λόγος για εισοδηματικά κριτήρια ως προϋπόθεση διάσωσης της κύριας κατοικίας. Ως εκ τούτου, ο οφειλέτης πλέον και η σύζυγός του πρέπει να έχουν μηνιαία διαθέσιμα εισοδήματα που δεν υπερβαίνουν τις εύλογες δαπάνες διαβίωσης προσαυξημένες κατά 70%. Όταν αναφερόμαστε στην έννοια του εισοδήματος, εννοούμε το καθαρό εισόδημα του οφειλέτη, μετά την αφαίρεση των

κρατήσεων και ασφαλιστικών εισφορών. Τα κριτήρια αυτά είναι πλέον δεσμευτικά για τον δικαστή.

Για παράδειγμα, για ένα ζευγάρι χωρίς τέκνα, οι εύλογες δαπάνες διαβίωσης σύμφωνα με το πίνακα της ΕΛΣΤΑΤ ανέρχονται στο ποσό των 1.160 ευρώ. Τα μηνιαία διαθέσιμα εισοδήματα των δύο συζύγων δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν τα 1.972 ευρώ, δηλ. τις εύλογες δαπάνες διαβίωσης προσαυξημένες κατά 70% ($1.160 \times 0,7=812$ ευρώ, συνεπώς: $1.160+812$ ευρώ=1.972 ευρώ). Αν όμως υπάρχουν κάποιες έκτακτες ανάγκες, όπως π.χ. προβλήματα υγείας, το δικαστήριο δικαιούται -και θα πρέπει- να προσαρμόσει την κρίση του αναλόγως, ώστε να συμπεριλάβει και το έξοδο αυτό κατά την κρίση του. Ας σημειωθεί ότι οι εύλογες δαπάνες διαβίωσης, είναι αυτές που προκύπτουν μετά την αφαίρεση των φόρων και τυχόν δαπάνη ενοικίου, καθώς και πληρωμή προς τράπεζες.

III. Αντικειμενική αξία κύριας κατοικίας

Το άρθρο 9 παρ. 2 θέτει συγκεκριμένα όρια προστασίας με βάση την αντικειμενική αξία του ακινήτου που θέλει να προστατεύσει ο οφειλέτης ως πρώτη κατοικία.

Ειδικότερα, δυνάμει του άρθρου αυτού, είναι επιτρεπτή η διάσωση της κύριας κατοικίας αν δεν υπερβαίνει η αντικειμενική της αξία το ποσό των 180.000 ευρώ για τον άγαμο οφειλέτη. Το ποσό αυτό προσαυξάνεται αναλόγως του εάν ο οφειλέτης είναι έγγαμος, κατά 40.000 ευρώ και κατά 20.000 ευρώ για κάθε τέκνο και μέχρι και τρία τέκνα.

Κρίσιμο χρονικό σημείο για τον καθορισμό της αξίας της πρώτης κατοικίας είναι η αξία που έχει το ακίνητο κατά το χρόνο συζήτησης της αίτησης και όχι κατά το χρόνο κατάθεσης αυτής και φυσικά είναι θέμα απόδειξης.

IV. Ο οφειλέτης ως συνεργάσιμος δανειολήπτης

Ένα νέο κριτήριο που εισήχθη με το Ν. 4336/2015 είναι αυτό του συνεργάσιμου δανειολήπτη. Δεν απαιτείται η έκδοση κάποιου πιστοποιητικού από τους πιστωτές, το οποίο να αποδεικνύει την συνεργασιμότητα του οφειλέτη. Δεν πρόκειται για κάποιο αμάχητο κριτήριο το οποίο πιστοποιείται από τη τράπεζα, αλλά είναι θέμα απόδειξης. Στην επ' ακροατηρίω διαδικασία θα προταθεί με τη μορφή ένστασης από τον πιστωτή, ο οποίος φέρει και το βάρος απόδειξης του σχετικού ισχυρισμού.

Επισημαίνεται ότι, το ανωτέρω κριτήριο εισήχθη πρώτη φορά στην ελληνική έννομη τάξη με τον Κώδικα Δεοντολογίας των Τραπεζών. Ουσιαστικά, πρόκειται για την υποχρέωση του οφειλέτη να ενημερώνει τους πιστωτές του για κάθε μεταβολή της οικονομικής και περιουσιακής του καταστάσεως, να ενημερώνει για τυχόν αλλαγή στοιχείων διεύθυνσης ή επικοινωνίας και εν γένει να παρέχει κάθε πληροφορία που του ζητείται σχετικά. Ο οφειλέτης δεν είναι υποχρεωμένος να συναινεί με την πρόταση ρύθμισης των οφειλών του που τυχόν προτείνει η Τράπεζα, ειδάλλως θα επρόκειτο για «γράμμα κενό», του νόμου.

Στην πράξη, αν και στην πλειοψηφία των αιτήσεων οι δανειολήπτες αναγράφουν ότι έχουν υπάρξει συνεργάσιμοι (ανεξαρτήτως από το εάν αυτό είναι αληθές ή όχι), δεν προκαλεί κάποιο απαράδεκτο η μη αναγραφή του.

Περαιτέρω, οι ειρηνοδίκες μέχρι στιγμής δεν έχουν δώσει έμφαση στο κριτήριο αυτό, με κάποια ιδιαίτερη αιτιολογία, είτε όταν κάνουν δεκτές τις αιτήσεις είτε όχι. Ακόμα και οι ίδιες οι Τράπεζες (οι οποίες μπορεί να έχουν αποστείλει επιστολές προς τους οφειλέτες τους με τις οποίες τους ενημερώνουν ότι έχουν χαρακτηριστεί ως μη συνεργάσιμοι), δεν έχουν προβάλλει ένσταση με το εν λόγω περιεχόμενο, ήτοι, ότι ο αιτών δεν είναι συνεργάσιμος, ούτε έχουν καν προσκομίσει ανάλογες επιστολές.

Πρόκειται για έναν άλλο αποτυχημένο θεσμό, ο οποίος δεν έχει λειτουργήσει σωστά, τουλάχιστον έως σήμερα, όπως αποδεικνύεται και από την πρακτική των δικαστηρίων.

V. Ειδικότερα κριτήρια υπολογισμού του ποσού που θα πρέπει να καταβληθεί για την προστασία της πρώτης κατοικίας

Το άρθρο 9 παρ. 2 θεσπίζει ότι ο οφειλέτης πρέπει να διαμορφώσει το σχέδιο διευθέτησης των οφειλών του κατά τρόπο τέτοιο, ώστε να αποπληρώσει το μέγιστο ποσό με βάση τις δυνατότητές του και ότι θα καταβάλλει τέτοιο ποσό, ώστε οι πιστωτές του να βρίσκονται στην ίδια θέση οικονομικά, συγκριτικά με εκείνη που θα είχαν (ήτοι το ποσό που θα εισέπρατταν) αν τελικά ικανοποιούντο μέσω αναγκαστικής εκτέλεσης.

Ως εκ τούτου, για το ποσό που θα καταβάλει πλέον ο οφειλέτης θα πρέπει να αναζητηθεί και το κόστος αναγκαστικής εκτέλεσης (συμπεριλαμβανομένου και του κόστους επαναλαμβανόμενων πλειστηριασμών) και άλλα κριτήρια όπως, για

παράδειγμα είναι η παλαιότητα του ακινήτου, η θέση στην οποία βρίσκεται κ.α. Στην πράξη, όλα τα ανωτέρω θα αποτελέσουν ζήτημα αποδείξεως.

Ο ίδιος ο νομοθέτης καταρχάς κάνει λόγο για την εμπορική αξία του ακινήτου καθόσον ουσιαστικά εξομοιώνει την ικανοποίηση των πιστωτών μέσω του Ν. 3869/2010 με την ικανοποίηση αυτών μέσω αναγκαστικής εκτέλεσης. Ειδικότερα, όπως προβλέπεται και στο ΚΠολΔ (βλ. και άρθρο 954 ΚΠολΔ) ως τιμή πρώτης προσφοράς ορίζεται τα 2/3 της αξίας (εμπορικής αξίας) του ακινήτου. Το ποσό λοιπόν που καλείται να αποπληρώσει ο οφειλέτης υπολογίζεται με βάση τα 2/3 της εμπορικής αξίας του ακινήτου του, αφαιρουμένων των εξόδων του πλειστηριασμού. Αυτό το ποσό που προκύπτει, αυτό θα κληθεί να καταβάλει. Στην πράξη αυτό που συνέβαινε ήταν ο οφειλέτης να εξομοιώνει την εμπορική αξία του ακινήτου του με την αντικειμενική (λαμβανομένης υπ' όψιν και της κρίσης στην αγορά ακινήτων).

Κατόπιν των τροποποιήσεων με το Ν. 4549/2018, στο άρθρο 9 προστέθηκαν τα ακόλουθα: Οποιοσδήποτε διάδικος μπορεί να ζητήσει να ληφθεί υπόψη η εμπορική και όχι η αντικειμενική αξία της κύριας κατοικίας του οφειλέτη. Στην περίπτωση αυτή, το δικαστήριο ορίζει πραγματογνώμονα πιστοποιημένο εκτιμητή, ο οποίος περιλαμβάνεται στο Μητρώο Πιστοποιημένων Εκτιμητών της Διεύθυνσης Οικονομικού Συντονισμού και Μακροοικονομικών Προβλέψεων της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικής Πολιτικής του Υπουργείου Οικονομικών.

Περιτό να ειπωθεί ότι πρόκειται για μια ατυχή διατύπωση, η οποία επέφερε επιπλέον σύγχυση στα δικαστήρια για το τι μπορεί να ζητήσει τελικά ο οφειλέτης. Μια καταρχάς λογική ερμηνεία είναι ότι προκρίνεται το κριτήριο της εμπορικής αξίας καθόσον οι διατάξεις του άρθρου 9 παρ. 2., οι οποίες προβλέπουν την αναλογική εφαρμογή των διατάξεων της αναγκαστικής εκτέλεσης δεν καταργήθηκαν και καλώς ισχύουν. Η διάταξη αυτή αφορά ιδίως όσα ακίνητα έχουν χαμηλότερη εμπορική αξία από την αντικειμενική και ως εκ τούτου, εξυπηρετεί τον οφειλέτη να διασώσει την κατοικία του, με βάση την εμπορική, αρκεί αυτή να πιστοποιείται από τα ανωτέρω πρόσωπα.

Το πώς αυτό βέβαια θα εφαρμοστεί στην πράξη και αν η ανωτέρω ερμηνεία είναι η σωστή, θα φανεί στο μέλλον καθόσον ούτε η αιτιολογική έκθεση επιτρέπει να συναχθεί κάποιο ασφαλές συμπέρασμα.

Εν συνεχεία, θα πρέπει να υποβληθεί αίτημα για το διορισμό πραγματογνώμονα (είτε από τους πιστωτές είτε από τον ίδιο τον αιτούντα) με αυτοτελές δικόγραφο, το οποίο κατατίθεται έξι (6) μήνες πριν από τη συζήτηση της αίτησης. Το αίτημα αυτό μπορεί να υποβληθεί και με την ίδια την αίτηση. Δεν απαιτείται διορισμός πραγματογνώμονα, εάν κάποιος από τους διαδίκους προσκομίσει έκθεση πιστοποιημένου εκτιμητή, ως περιγράφεται ανωτέρω. Τα έξοδα του πραγματογνώμονα, βαρύνουν αυτόν που τη ζητά.

Η εξυπηρέτηση της οφειλής θα γίνει με το επιτόκιο που δεν υπερβαίνει αυτό της ενήμερης οφειλής ή το μέσο επιτόκιο στεγαστικού δανείου με κυμαινόμενο επιτόκιο που ίσχυε, σύμφωνα με το στατιστικό δελτίο της Τράπεζας της Ελλάδος κατά το τελευταίο μήνα για τον οποίο υφίσταται μέτρηση, αναπροσαρμοζόμενο με επιτόκιο αναφοράς αυτό των Πράξεων Κύριας Αναχρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, ή σε περίπτωση καθορισμού σταθερού επιτοκίου, το μέσο επιτόκιο στεγαστικού δανείου για ανάλογη της ρύθμισης περίοδο, όπως ομοίως προκύπτει από το στατιστικό δελτίο της Τραπεζής της Ελλάδος, και χωρίς ανατοκισμό. Για τον προσδιορισμό της περιόδου τοκοχρεωλυτικής εξόφλησης της οριζόμενης συνολικής οφειλής λαμβάνεται υπόψη το σύνολο της οφειλής και η οικονομική δυνατότητα του οφειλέτη, ως αναλύθηκε ανωτέρω. Η περίοδος πάντως αυτή δεν μπορεί να υπερβαίνει τα είκοσι (20) έτη εκτός εάν η διάρκεια των συμβάσεων δυνάμει των οποίων χορηγήθηκαν οι πιστώσεις στον οφειλέτη, είναι μεγαλύτερη των είκοσι (20) ετών, συνεπώς ο ειρηνοδίκης δύναται να ορίσει μεγαλύτερη διάρκεια, η οποία πάντως δεν μπορεί να υπερβαίνει τα τριάντα πέντε (35) έτη. Η ικανοποίηση των πιστωτών που έχουν εμπράγματα εξασφάλιση θα γίνει προνομιακά και κατ' αναλογική εφαρμογή των διατάξεων του ΚΠολΔ (άρθρα 974 επ.).

VI. Η δυνατότητα συνδρομής του Ελληνικού Δημοσίου στις αποπληρωμές του οφειλέτη προκειμένου να διασώσει την κύρια κατοικία του

Μία σημαντική καινοτομία που εισήγαγε ο Ν. 4336 και ο Ν. 4346/2015 είναι η συνεισφορά του Ελληνικού Δημοσίου σε περιπτώσεις οφειλετών με πολύ χαμηλά εισοδήματα, προκειμένου οι τελευταίοι να διασώσουν την κύρια κατοικία τους.

Σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 2 (όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 4549/2018), «Ο οφειλέτης μπορεί να υποβάλει αίτηση στο Ελληνικό Δημόσιο για τη μερική κάλυψη του ποσού της μηνιαίας καταβολής του σχεδίου διευθέτησης οφειλών του

παρόντος άρθρου, το οποίο ορίζει η δικαστική απόφαση, ενημερώνοντας σχετικά τους πιστωτές. Η απόφαση του δικαστηρίου επισημαίνει τη δυνατότητα αυτή στον οφειλέτη. Μετά την παρέλευση τριάντα (30) ημερών από την ημέρα δημοσίευσης της απόφασης, οποιοσδήποτε πιστωτής μπορεί να υποβάλει την αίτηση του πέμπτου εδαφίου για λογαριασμό του οφειλέτη, ενημερώνοντάς τον εγγράφως. Ο οφειλέτης υποχρεούται να καταβάλει το μέγιστο της δυνατότητας αποπληρωμής του και σε κάθε περίπτωση υποχρεούται στην καταβολή ελάχιστης συνεισφοράς. Η συνεισφορά του Ελληνικού Δημοσίου στο παραπάνω σχέδιο διευθέτησης οφειλών δεν μπορεί να υπερβαίνει σε διάρκεια τα τρία (3) έτη και καταβάλλεται στους πιστωτές υπό την προϋπόθεση ότι ο οφειλέτης παραμένει συνεπής στην καταβολή της ελάχιστης συνεισφοράς. Αν ο οφειλέτης δεν καταβάλει εγκαίρως τη συνεισφορά του, ο θιγόμενος πιστωτής υποχρεούται να ενημερώσει εγγράφως, περιλαμβανομένου του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, το αργότερο μέσα σε έναν (1) μήνα την Ειδική Γραμματεία Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους. Αν ο πιστωτής παραλείψει την ενημέρωση του προηγούμενου εδαφίου και ο οφειλέτης εκπέσει κατά την παράγραφο 2 του άρθρου 11, τότε ο πιστωτής υποχρεούται να επιστρέψει στο Ελληνικό Δημόσιο με το νόμιμο τόκο της παρ. 1 του άρθρου 53 του ν. 4174/2013 (Α' 170) τα ποσά που αυτό κατέβαλε μετά την ασυνέπεια του οφειλέτη. Καθυστέρηση του Ελληνικού Δημοσίου να καταβάλει την εγκριθείσα συνεισφορά του ουδέποτε μπορεί να οδηγήσει σε έκπτωση του οφειλέτη κατά την παράγραφο 2 του άρθρου 11. Με απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Ανάπτυξης, Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Οικονομικών καθορίζονται τα κριτήρια προσδιορισμού του ύψους της συνεισφοράς του Δημοσίου, της ελάχιστης συνεισφοράς του οφειλέτη, καθώς και οι ειδικότεροι όροι και προϋποθέσεις για την εφαρμογή της παρούσας».

Έως σήμερα δεν έχει γίνει χρήση της διατάξεως αυτής, η οποία θα μπορούσε να ανακουφίσει πλήθος νοικοκυριών, τα οποία δεν δύνανται να ανταπεξέλθουν στις υποχρεώσεις τους λόγω της δυσμενούς οικονομικής κατάστασης, στην οποία έχουν περιέλθει καθώς –σε ορισμένες περιπτώσεις- δεν διαθέτουν ούτε τα προς το ζην.

Δ. Ρευστοποίηση λοιπής ακίνητης περιουσίας και διορισμός εκκαθαριστή

Σε περίπτωση που δεν μπορεί να επιτευχθεί η αποπληρωμή των οφειλών

μέσω των καταβολών που διέταξε το Δικαστήριο, ο οφειλέτης αντιμετωπίζει το ενδεχόμενο ρευστοποίησης της λοιπής ακίνητης περιουσίας του.

Η αλήθεια είναι ότι ο Ν.3869/2010 προστατεύει αποκλειστικά και μόνο την πρώτη κατοικία του οφειλέτη, με τις προϋποθέσεις που αναλύθηκαν ανωτέρω. Η διαταγή ρευστοποίησης της λοιπής ακίνητης περιουσίας ανησυχεί τους δανειολήπτες και αποτελεί το χειρότερο εφιάλτη τους, στην πλειοψηφία των περιπτώσεων.

Για το λόγο αυτό, αν ο οφειλέτης κατορθώσει να ικανοποιήσει τους πιστωτές του ακόμη και μέσω κάποιας άλλης πηγής, π.χ. αν περιέλθει σε αυτόν κάποια κληρονομιά, η οποία επαρκεί για τη κάλυψη των οφειλών του, σε αυτήν την περίπτωση δεν απαιτείται να διαταχθεί ρευστοποίηση. Σε αυτές τις περιπτώσεις, αν έχει ήδη διαταχθεί εκποίηση, μπορεί να καταθέσει αίτηση μεταρρύθμισης του άρθρου 758 ΚΠολΔ και να εκθέσει τα νέα περιστατικά στο Δικαστήριο, ώστε να μεταβληθεί το διατακτικό της απόφασης. Αν τυχόν μετά από την ικανοποίηση των πιστωτών παραμένει ακόμα κάποιο διαθέσιμο υπόλοιπο, τότε αυτό παραμένει στα χέρια του πιστωτή.

Η κρίση του εάν κάποιο περιουσιακό στοιχείο είναι πρόσφορο ρευστοποίησης, εναπόκειται στο Δικαστήριο καθόσον είναι δεκτικό αποδείξεως. Έχει π.χ. κριθεί ότι η ρευστοποίηση της επικαρπίας ή ακόμα και της ψιλής κυριότητας δεν πρόκειται να προκαλέσει αγοραστικό ενδιαφέρον. Εντούτοις, επειδή δεν απαγορεύεται από πουθενά η ρευστοποίηση των ανωτέρω δικαιωμάτων (στα πλαίσια του Ν.3869/2010), όλο και περισσότερες αποφάσεις πλέον διατάσσουν την ρευστοποίηση των ανωτέρω δικαιωμάτων, κυρίως της επικαρπίας.

Ο διορισμός εκκαθαριστή λαμβάνει χώρα αναλογικά με τις διατάξεις περί διορισμού του συνδίκου πτώχευσης στα πλαίσια του ΠτΚ. Ο εκκαθαριστής, όπως και ο σύνδικος ασκεί δημόσιο λειτουργήμα και ως καθήκον του έχει την περαίωση της διαδικασίας της ρευστοποίησης, ώστε να αποπληρωθούν οι οφειλές.

Εάν στην πράξη ολοκληρώνονται οι διαδικασίες ρευστοποίησης, είναι ένα άλλο θέμα. Ο οφειλέτης, μετά την έκδοση της σχετικής αποφάσεως που τον υποχρεώνει σε ρευστοποίηση, θα πρέπει να προβεί στην κατάθεση ενός παραβόλου στο ΤΠΔ για την αμοιβή του εκκαθαριστή. Στην πράξη, η εκκαθάριση είναι μία χρονοβόρα διαδικασία, η οποία απαιτεί και προσωπική εργασία από τον

εκκαθαριστή. Για το λόγο αυτόν και κυρίως επειδή οι εκκαθαριστές δεν αμείβονται επαρκώς σε σχέση με αυτά που έχουν αναλάβει, η διαδικασία δεν προχωρά. Αυτό φυσικά σε συνδυασμό και με την οικονομική κρίση, η οποία κυρίως μαστίζει την αγορά ακινήτων, γιατί, ας μη ξεχνιόμαστε, ο εκκαθαριστής καθήκον έχει να ρευστοποιήσει προς όφελος των πιστωτών αλλά και του οφειλέτη, ως εκ τούτου, καθήκον του είναι να επιτύχει το υψηλότερο τίμημα, πάντα όμως, δεδομένων και των περιστάσεων. Ειδικά, είναι υπόλογος απέναντι στους διαδίκους.

6. Συνέπειες αποδοχής της απόφασης

1. Αποπληρωμή των οφειλών και απαλλαγή οφειλέτη

Αυτή είναι καταρχάς η καλύτερη κατάληξη που θα μπορούσε να έχει ο οφειλέτης. Ο πρώτος τρόπος αποπληρωμής, όπως εκτέθηκε ανωτέρω, θα αφορά τις δόσεις του άρθρου 8 παρ. 2 είτε από μία τριετία έως μία πενταετία (αναλόγως και υπό ποιο καθεστώς κατατέθηκε η αίτηση) είτε μέσα σε μία τριετία. Μέσα στην απόφαση θα ορίζεται και το ποσό που θα λάβει κάθε πιστωτής, ενώ όλοι οι πιστωτές ικανοποιούνται συμμετρως. Πρόκειται για ένα στάδιο, το οποίο δεν μπορεί να παραληφθεί.

Το δεύτερο στάδιο αποπληρωμής αφορά στην καταβολή των δόσεων μέχρι και το πέρας μίας τριακονταπενταετίας, ως αναλύθηκε ανωτέρω, προκειμένου ο οφειλέτης να προστατεύσει την πρώτη του κατοικία. Οι πιστωτές, οι οποίοι έχουν εμπράγματη εξασφάλιση ικανοποιούνται προνομιακά.

Στην συνέχεια, το άρθρο 11 παρ. 1 προβλέπει ότι σε περίπτωση που ο οφειλέτης τηρήσει τις υποχρεώσεις του, όπως αυτές του επιβάλλονται με την απόφαση για όσο χρονικό διάστημα τάσσει αυτή, απαλλάσσεται από το υπόλοιπο της οφειλής του, ακόμα και έναντι των πιστωτών που δεν ανήγγειλαν τις απαιτήσεις τους.

Αυτό χρήζει διευκρίνισης. Ο νόμος δεν εννοεί ότι ο οφειλέτης απαλλάσσεται ακόμη και έναντι των πιστωτών τις απαιτήσεις των οποίων δεν ενέταξε στην διαδικασία (για διαφόρους λόγους). Ο Νομοθέτης εδώ εννοεί ότι επέρχεται απαλλαγή του οφειλέτη, αναφορικά με τους πιστωτές, οι οποίοι δεν εξέθεσαν τις απόψεις τους εντός των διαδικασιών και των προθεσμιών που προβλέπει ο νόμος, ακόμη και αν είχε τηρηθεί η προδικασία έναντι αυτών, ήτοι, η επίδοσης της αίτησης σε αυτούς από τον οφειλέτη.

Απαλλαγή του οφειλέτη θα επέλθει μόνο για μία φορά. Αυτό δεν σημαίνει ότι ο οφειλέτης δεν μπορεί να συμβιβαστεί εξωδικαστικά με τους πιστωτές του.

Σε περίπτωση δε, που γεννηθούν απαιτήσεις σε βάρος του οφειλέτη μετά την έκδοση της απόφασης, αυτοί οι πιστωτές καταρχάς μπορούν να κινηθούν εναντίον του οφειλέτη. Ο τελευταίος, σε αυτήν την περίπτωση, μπορεί να καταθέσει αίτηση ασφαλιστικών μέτρων του άρθρου 6 και κατ' αυτόν τον τρόπο να επιτύχει την

προστασία τόσο του ιδίου όσο και των πιστωτών του που εντάχθηκαν στη διαδικασία, από τη ρευστοποίηση της περιουσίας του.

II. Έκπτωση του οφειλέτη -προϋποθέσεις και συνέπειες

Ο οφειλέτης μπορεί να εκπέσει της διαδικασίας, καταρχάς με την παραβίαση καθήκοντος ειλικρίνειας. Το άρθρο 10 παρ. 1 υποχρεώνει τον οφειλέτη να υποβάλλει ειλικρινή δήλωση στην αίτησή του για τα πάσης φύσεως εισοδήματά του αλλά και για άπαντα τα περιουσιακά του στοιχεία. Σε περίπτωση που παραλείψει να συμπεριλάβει στην αίτησή του κάποιο περιουσιακό στοιχείο, από δόλο η βαριά αμέλεια, μπορεί να βρεθεί αντιμέτωπος με την έκπτωσή του από τη διαδικασία.

Η υποχρέωση, μάλιστα, αυτή του οφειλέτη είναι τόσο θεμελιώδους αξίας, ώστε σύμφωνα πλέον και με τη διάταξη του άρθρου 61 του Ν. 4549/2018, στο τέλος της παρ. 1 του Ν. 3869/2010 προστέθηκε εδάφιο ως εξής : «Επίσης δεν μπορεί να υποβληθεί νέα αίτηση, εάν η αρχική αίτηση απορρίφθηκε λόγω δόλου του οφειλέτη ως προς την περιέλευσή του σε μόνιμη και γενική αδυναμία αποπληρωμής των ληξιπρόθεσμων χρηματικών οφειλών του ή **λόγω δόλιας παράβασης του καθήκοντος ειλικρινούς δήλωσης κατά το άρθρο 10**».

Η υποχρέωση του καθήκοντος ειλικρίνειας διέπει τη διαδικασία του Ν. 3869/2010 στο σύνολό της, από την κατάθεση της αιτήσεως μέχρι και την ολοκλήρωση της ρύθμισης που ορίστηκε από το δικαστήριο. Ο οφειλέτης είναι υποχρεωμένος να γνωστοποιεί κάθε περιουσιακή του μεταβολή (ιδίως προς το καλύτερο) στους πιστωτές του, οι οποίοι διατηρούν το δικαίωμα να υποβάλλουν αίτηση μεταρρύθμισης κατά το άρθρο 758 ΚΠολΔ, ώστε να λάβουν περισσότερα ή να ζητήσουν την έκπτωση του οφειλέτη από την ρύθμιση λόγω ανειλικρίνειάς του.

Η αίτηση έκπτωσης υποβάλλεται εντός προθεσμίας ενός έτους από το χρονικό σημείο, στο οποίο ο πιστωτής πληροφορήθηκε ότι ο οφειλέτης αποκρύπτει εισόδημα. Η προθεσμία αυτή είναι αποκλειστική, το οποίο σημαίνει ότι αν παρέλθει άπρακτη, ο πιστωτής χάνει το δικαίωμά του αυτό.

Άλλη περίπτωση έκπτωσης είναι αυτή του άρθρου 11 παρ. 2, όταν ο οφειλέτης καθυστερεί να αποπληρώσει τις οφειλές του. Κατά το στάδιο αποπληρωμής του άρθρου 8 παρ. 2, όταν ο οφειλέτης καθυστερεί την αποπληρωμή των υποχρεώσεών του στην ουσία πέραν των τριών μηνών (δηλαδή από την τέταρτη

δότηση και έπειτα), το δικαστήριο, μετά από αίτηση κάποιου πιστωτή, μπορεί να διατάξει την έκπτωση του οφειλέτη από τη διαδικασία.

Στο σημείο αυτό, ο νόμος δεν κάνει λόγο για παράβαση της υποχρέωσης καταβολών λόγω δόλου ή αμέλειας. Ο οφειλέτης μπορεί να εμφανιστεί στο δικαστήριο και να επικαλεστεί λόγους ανωτέρας βίας που δεν του επέτρεψαν να είναι συνεπής στις υποχρεώσεις του. Η υποβολή της αίτησης αυτής από τον πιστωτή είναι απρόθεσμη. Σε περίπτωση δε, που ο οφειλέτης αποδείξει ότι η αδυναμία τήρησης της ρύθμισης δεν οφείλεται σε δυστροπία του, αλλά σε γεγονότα ανωτέρας βίας και φυσικά το αποδείξει, τότε η αίτηση του πιστωτή θα απορριφθεί.

Αν τυχόν ευδοκιμήσει η αίτηση του πιστωτή, αυτό σημαίνει ότι ο οφειλέτης πλέον τίθεται εκτός διαδικασίας. Οι δε απαιτήσεις των πιστωτών του επανέρχονται στο ύψος που ήταν πριν την έναρξη της διαδικασίας του Ν.3869/2010 και φυσικά παράγουν επιπλέον τόκους.

7. Απόρριψη της αίτησης

I. Συνέπειες από την απόρριψη της αίτησης του οφειλέτη

Σε περίπτωση που απορριφθεί η αίτηση του οφειλέτη οι απαιτήσεις των πιστωτών δεν θεωρούνται πλέον ληξιπρόθεσμες, εκτός εάν στο μεταξύ έχουν καταστεί ληξιπρόθεσμες. Για το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί από την επίδοση της αίτησης μέχρι και την απόρριψή της, οι απαιτήσεις δεν παράγουν τόκους. Σύμφωνα με το άρθρο 60 του Ν. 4549/2018, στο τέλος της παρ. 3 του άρθρου 6 του Ν. 3869/2010 προστέθηκε εδάφιο ως εξής: **«Η παύση ή ο περιορισμός της τοκογονίας κατά τα πρώτα δύο εδάφια θεωρείται ότι ουδέποτε επήλθαν, αν η αίτηση απορριφθεί τελεσίδικα»**. Πρόκειται για μια εξαιρετικά ανεπιεικής προσέγγιση και ουσιαστικά άγει στην αναβίωση των οφειλών ως υπήρχαν κατά την κατάθεση της αίτησης προκρίνοντας, μάλιστα, την αναδρομική τους τοκοφορία.

II. Δυνατότητα άμυνας του οφειλέτη κατά της απορριπτικής απόφασης

Σε περίπτωση που απορριφθεί η αίτηση του οφειλέτη, ο τελευταίος έχει τις εξής δυνατότητες:

Αν η αίτηση του οφειλέτη έχει απορριφθεί για τυπικούς λόγους, π.χ. λόγω αοριστίας, τίποτα δεν κωλύει τον οφειλέτη να προσφύγει αμέσως εκ νέου στη διαδικασία του Ν. 3869/2010.

Σε περίπτωση όμως που η αίτηση του οφειλέτη απορρίφθηκε ως κατ' ουσίαν αβάσιμη, εκεί τα πράγματα δυσκολεύουν. Ο οφειλέτης μπορεί να ασκήσει το ένδικο μέσο της έφεσης μέσα στις νόμιμες προθεσμίες (προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την επίδοση της απορριπτικής απόφασης).

Αναφορικά με το δικαίωμά του να καταθέσει νέα αίτηση, πρέπει να αναφερθούν τα ακόλουθα: Μετά την πάροδο ενός έτους από την τελεσιδικία της απορριπτικής απόφασης, μπορεί να επανέλθει με νέα αίτηση. Προκειμένου να «τρέξει» γρηγορότερα η προθεσμία του ενός έτους, ο οφειλέτης μπορεί να παραιτηθεί από τα ένδικα μέσα και να καταστεί κατ' αυτόν τον τρόπο τελεσίδικη η απορριπτική απόφαση.

Όπως προαναφέρθηκε, σύμφωνα πλέον και με τη διάταξη του άρθρου 61 του Ν. 4549/2018, στο τέλος της παρ. 1 του Ν. 3869/2010 προστέθηκε εδάφιο ως εξής : **«Επίσης δεν μπορεί να υποβληθεί νέα αίτηση, εάν η αρχική αίτηση απορρίφθηκε**

λόγω δόλου του οφειλέτη ως προς την περιέλευσή του σε μόνιμη και γενική αδυναμία αποπληρωμής των ληξιπρόθεσμων χρηματικών οφειλών του ή λόγω δόλιας παράβασης του καθήκοντος ειλικρινούς δήλωσης κατά το άρθρο 10».

Στις ανωτέρω περιπτώσεις (απόρριψης λόγω δόλου ή παράβασης του καθήκοντος ειλικρίνειας), η επιλογή της άσκησης του ενδίκου μέσου της εφέσεως για τον οφειλέτη, καθίσταται μονόδρομος.

8. Αντιμετώπιση κληρονόμων, εγγυητή και συνοφειλέτη.

Κατόπιν των τελευταίων νομοθετικών εξελίξεων, λεκτέα είναι τα ακόλουθα: Αν ο οφειλέτης αποβιώσει όσο η συζήτηση της αίτησής του είναι εκκρεμής ενώπιον του Ειρηνοδικείου, η δίκη καταργείται.

Αν ο οφειλέτης αποβιώσει πριν την απαλλαγή του κατά την παράγραφο του άρθρου 11 παρ.1 (δηλαδή πριν την ολοκλήρωση των καταβολών του άρθρου 8 παρ. 2), οι απαιτήσεις των πιστωτών επανέρχονται στο ύψος στο οποίο θα βρίσκονταν αν δεν είχε υποβληθεί η αίτηση, μειωμένες κατά τα ποσά που καταβλήθηκαν στο ενδιάμεσο από τον αιτούντα -κληρονομούμενο. Σε αυτήν την περίπτωση, η παύση ή ο περιορισμός της τοκογονίας κατά τα πρώτα δύο εδάφια της παρ. 3 του άρθρου 6, δεν ανατρέπονται για το χρονικό διάστημα μέχρι το θάνατο του οφειλέτη.

Αν το δικαστήριο είχε διατάξει την εξαίρεση από τη ρευστοποίηση της πρώτης κατοικίας του θανόντος, και ο κληρονόμος χρησιμοποιεί το ίδιο ακίνητο ως δική του κύρια κατοικία, μπορεί και ο ίδιος να υποβάλει αίτηση του Ν. 3869/2010 και εφόσον συντρέχουν στο πρόσωπό του οι προϋποθέσεις υπαγωγής, να ζητήσει την εφαρμογή του άρθρου 9 παρ. 2 (την προστασία αυτής) χωρίς τον χρονικό περιορισμό, ήτοι την κατάθεση αίτησης του Ν.3869/2010 μέχρι και τα τέλη του έτους 2018. Στην περίπτωση αυτή εξακολουθεί και εφαρμόζεται ο κανόνας της μη χειροτέρευσης των πιστωτών σε σχέση με την περίπτωση αναγκαστικής εκτέλεσης, ωστόσο για τον προσδιορισμό του σχεδίου διευθέτησης οφειλών, λαμβάνεται υπ' όψιν το ποσό μειωμένο κατά αυτό που καταβλήθηκε από τον κληρονομούμενο.

Μια σημαντική ρύθμιση που εισήχθη πρόσφατα είναι ότι η αποδοχή κληρονομιάς από τους νόμιμους μεριδιούχους του αρχικού οφειλέτη, ακόμα και αν γίνεται εν γνώσει της υπερχρέωσης, δεν συνιστά από μόνη της και χωρίς την συνδρομή άλλων περιστάσεων δόλια περιέλευση σε αδυναμία πληρωμής ληξιπρόθεσμων οφειλών (άρθρο 56 Ν. 4549/2018).

Αναφορικά με τα δικαιώματα των συνοφειλετών, σύμφωνα με το άρθρο 65 του Ν. 4549/2018, στο τέλος του άρθρ. 12 του Ν. 3869/2010 προστίθεται εδάφιο ως εξής : «Αν όμως ο εγγυητής, ο εις ολόκληρον υπόχρεος ή άλλο δικαιούχο σε αναγωγή πρόσωπο καταβάλει το τμήμα της οφειλής από την οποία ο οφειλέτης πρόκειται να απαλλαγεί κατά τη παράγραφο 1 του άρθρου 1 όσο και μέρος της οφειλής που

περιλαμβάνεται στην απόφαση ρύθμισης του άρθρου 8 ή στο σχέδιο διευθέτησης οφειλών του άρθρου 9, τότε αυτός υποκαθίσταται αυτοδικαίως για το τελευταίο ποσό στη θέση του πιστωτή στο μέτρο και με τις προϋποθέσεις που η οφειλή αυτή έχει διαμορφωθεί δυνάμει της ρύθμισης ή του σχεδίου διευθέτησης οφειλών που επικυρώθηκε με τη δικαστική απόφαση».

9. Συμπεράσματα-Πρόσφατες νομολογιακές εξελίξεις

Δυστυχώς, οι πρόσφατες νομολογιακές εξελίξεις δεν είναι θετικές για τους δανειολήπτες, ιδίως όσον αφορά στο θέμα του δόλου του οφειλέτη, κατά το χρόνο ανάληψης των δανειακών του υποχρεώσεων.

Το ανώτατο ακυρωτικό Δικαστήριο της Χώρας μας, ο Άρειος Πάγος με την υπ' αριθμ. 153/2017 έκρινε ότι ο νέος νόμος (όπως αυτός ισχύει μετά τις τροποποιήσεις του Ν. 4336 και 4346/2015) δεν θεωρεί πλέον ως άξιες προστασίας όλες τις επιλογές των δανειοληπτών, δηλαδή τον αλόγιστο δανεισμό ή τον υπερδανεισμό θέτοντας όρια στην προστασία των δανειοληπτών αλλά και στην προστασία της κύριας κατοικίας.

Ειδικότερα, πλέον τα Ειρηνοδικεία τείνουν να απορρίπτουν σε μεγάλο βαθμό αιτήσεις, επειδή κρίνουν ότι υπήρχε συνδρομή δόλου στο πρόσωπο του οφειλέτη.

Κρίνουν δε ότι το σύνηθες πρότυπο του οφειλέτη, στο οποίο αφορά ο νόμος, είναι αυτό του μικροφειλέτη -στις περισσότερες περιπτώσεις με πενιχρά περιουσιακά στοιχεία και έλλειψη συναλλακτικής εμπειρίας και όχι η προστασία των καταναλωτών με μεγάλη δανειακή επιβάρυνση, η οποία κείται εκτός κάθε λογικής «συνετού» και υπεύθυνου εκ μέρους του δανειολήπτη δανεισμού, κάτι που ρητά αποτυπώνεται πλέον στις νέες τροποποιήσεις του Ν. 4336 και 4346/2015, όπου τίθενται αυστηρότερα εισοδηματικά κριτήρια για τους δανειολήπτες και περιορισμοί ως προς την αντικειμενική αξία της υπό προστασία κατοικίας.

Σύμφωνα δε με την ανωτέρω απόφαση του ΑΠ, περιορίζεται η μέχρι τώρα ευθύνη των τραπεζών περί επιθετικής πιστωτικής πολιτικής αλλά και η άνευ όρων αντίστοιχη υποχρέωση της πολιτείας προς προστασία των υπερχρεωμένων πολιτών.

Θεωρούμε ότι, η ανωτέρω άποψη δεν είναι δικαιοπολιτικά ορθή, αλλά συνιστά αποτέλεσμα πολιτικών αποφάσεων και μία απόπειρα «διάσωσης» του τραπεζικού συστήματος, το οποίο μέχρι και σήμερα, διέρχεται κρίσεως.

Καταρχάς, από κανένα σημείο στην αιτιολογική έκθεση αλλά ούτε και από το πνεύμα του νόμου προκύπτει ότι ο Ν. 3869/2010 θεσπίστηκε για μικροφειλέτες, όπως αντίστοιχα δεν θεσπίστηκε ο ΠτΚ αποκλειστικά για μεγαλέμπορους ή μικρέμπορους. Η «αντικειμενικοποίηση» της υπερχρέωσης είναι ανέφικτη, καθόσον

οι περιπτώσεις δανεισμού διαφοροποιούνται μεταξύ τους, από πλευράς πραγματικών αλλά και νομικών δεδομένων.

Ο δε όγκος δανεισμού δεν μπορεί να συνδεθεί με ειδικότερες γνώσεις περί εμπορικής και τραπεζικής πρακτικής, όπως κρίνεται εσφαλμένα. Τουναντίον, ο μεγάλος δανεισμός μπορεί να φανερώνει και έλλειψη των απαραίτητων γνώσεων και ανυπαρξία εμπειρίας σε τραπεζική συναλλακτική.

Αναμένεται να δούμε στην πράξη πώς οι Δικαστές θα προσαρμόσουν στα δεδομένα που αντιμετωπίζουν κάθε φορά το σκεπτικό της ανωτέρω Απόφασης. Μέχρι στιγμής όμως, τα αποτελέσματα είναι απογοητευτικά και λίγοι Ειρηνοδίκες έχουν υπάρξει «θαρραλέοι» και έχουν απόσχει από το σκεπτικό αυτό, «σώζοντας» αιτήσεις, δανειολήπτες και περιουσίες.

Ευελπιστούμε, ωστόσο, στην καλύτερη δυνατή διεύθετηση των υποθέσεων υπερχρέωσης των πραγματικά αδύναμων οικονομικά συμπολιτών μας, προκειμένου να μπορέσουν οι τελευταίοι να επανενταχθούν ομαλά στην οικονομική και κοινωνική ζωή απηλλαγμένοι από το άγχος της αβεβαιότητας που τους δημιουργεί η έλλειψη δυνατότητας εξυπηρέτησης των ληξιπρόθεσμων οφειλών τους, οι οποίες αποτελούν απότοκο των δανείων που είχαν συνάψει κατά το παρελθόν με τα τραπεζικά ιδρύματα, όταν και η προσωπική οικονομική τους κατάσταση το επέτρεπε αλλά και η γενικότερη εικόνα της «οικονομικής ευρωστίας» της Χώρας μας ενθάρρυνε ανάλογες συμπεριφορές.

Βεβαίως, οι ανωτέρω σκέψεις και «ευχές» μας σε καμία περίπτωση δεν σημαίνουν ότι δεν αντιτιθέμεθα στην τακτική του αλόγιστου και κυρίως του δόλιου δανεισμού, την οποία ακολούθησαν ορισμένοι δανειολήπτες με το σκεπτικό της μετέπειτα ολικής ή μερικής απαλλαγής τους από τα χρέη που δημιούργησαν μέσω της ένταξής τους στις προστατευτικές διατάξεις του Ν. 3869/2010.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. **Ιάκωβος Βενιέρης «Εφαρμογή του Ν. 3869/2010 για τα Υπερχρεωμένα Φυσικά Πρόσωπα», 3^η Έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη.**
2. **Ι.Βενιέρης - Α. Κατσάς, Εφαρμογή του Ν. 3869/2010 για τα υπερχρεωμένα φυσικά πρόσωπα 2016, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα.**
3. **Ιωάννη Στ. Δεληκωστόπουλου, Ασύμμετρη Προστασία δανειστών : η περίπτωση της προσημείωσης υποθήκης, Μελέτες, ΕΠολΔ 2011.**
4. **Κορνηλία Δελούκα-Ιγγλέση, Δίκαιο του Καταναλωτή (Ενωσιακό και Ελληνικό), 2014, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα.**
5. **Κωνσταντίνος Φ. Καλαβρός, Ζητήματα από την αναστολή των ατομικών διώξεων του πτωχεύσαντος οφειλέτη κατ' άρθρο 25 του ΠτωχΚ, Γνωμοδοτήσεις, ΕπολΔ 2012.**
6. **Εισήγηση Νικόλαου Μ. Κατηφόρη στο 23^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Εμπορικού Δικαίου στην Αλεξανδρούπολη 1, 2 & 3 Νοεμβρίου 2013 για την Αντιμετώπιση της αφερεγγυότητας, ΣΕΕ, Νομική Βιβλιοθήκη.**
7. **Θ. Γ. Κατσά «Οι ρυθμίσεις του δικαίου της αστικής αφερεγγυότητας (Ν. 3869/2010) ως προς τον εξωδικαστικό και δικαστικό συμβιβασμό επί ληξιπρόθεσμων χρηματικών οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων», ΔΕΕ 11/2011 (ΕΤΟΣ 17^ο).**
8. **Ι. Λεων. Καστριώτη «Η πτωχευτική ικανότητα των φυσικών και νομικών προσώπων ιδιωτικού και δημοσίου δικαίου», Αθήνα, Οκτώβριος 1995.**
9. **Ευδοξία Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη, Η Απόφαση Κήρυξης της Πτώχευσης-Σχέδιο Αναδιοργάνωσης, Δικονομικά Ζητήματα του Πτωχευτικού Δικαίου, 36^ο Πανελλήνιο Συνέδριο, 2012, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα.**
10. **Γεωργίου Κόντη, Ζητήματα προσωρινής δικαστικής προστασίας στις υποθέσεις του Ν. 3869/2010 για τα υπερχρεωμένα φυσικά πρόσωπα (υπό το πρίσμα των αλλαγών που επέφερε ο Ν. 4161/2013, καθώς και των πρόσφατων αλλαγών του Ν. 4336/2015), ΕΠολΔ 2015.**
11. **Λάμπρος Ε. Κοτσίρης, Πτωχευτικό Δίκαιο, 9^η Έκδοση, 2016, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα.**

12. Α. Κρητικός, Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων προσώπων, 2016, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα.
13. Αθανασίου Γ. Κρητικού, Περί της ανάγκης επαναλήψεως η μη της προσπάθειας εξώδικου συμβιβασμού (άρθρο 24 του Ν. 3869/2010), όταν ο αιτών-οφειλέτης παραιτείται από τη παλαιά αίτησή του και υποβάλλει νέα αίτηση (άρθρο 4 παρ. 1), ΕΠολΔ 2013.
14. Αθανασίου Γ. Κρητικού, Περί της ανάγκης επαναλήψεως η μη της προσπάθειας εξώδικου συμβιβασμού (άρθρο 24 του Ν. 3869/2010) όταν ο αιτών-οφειλέτης παραιτείται από τη παλαιά αίτησή του και υποβάλλει νέα αίτηση (άρθρο 4 παρ. 1 ν. 3869/2010), ΕΠολΔ 2013.
15. Ιωσήφ Γ. Κτενίδη και Πάρι Σ. Αρβανιτάκη, Γνωμοδοτήσεις, Το κατ' άρθρο 5 παρ. 2 του ν. 3869/2010 τεκμήριο σιωπηρής αποδοχής του υποβληθέντος από τον οφειλέτη σχεδίου διευθέτησης των οφειλών του, ΕπολΔ 2013.
16. Γεώργιος Ν. Μιχαλόπουλος, Πτωχευτική Νομοθεσία, i. 3^η Έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη.
17. Σπήλιος Αντ. Μούζουλος, Ζητήματα από την εφαρμογή του Ν. 4354/2015, όπως ισχύει μετά τους Ν. 4389/2016 ως Ν. 4393/16, για τις εταιρείες διαχείρισης ή απόκτησης απαιτήσεων από δάνεια και πιστώσεις, Άρθρα - Μελέτες, ΧρηΔικ, τ. 1-2/2016, Έτος 10^ο.
18. Βασίλειος Κ. Μπρακατσούλας, Εκούσια Δικαιοδοσία, Θεωρία-Νομολογία-Πράξη, 10^η Έκδοση, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2014.
19. Γιώργος Χρ. Νικολόπουλος,, Δίκαιο Απόδειξης, 2^η Έκδοση, 2011 Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα.
20. Παρασκευή Παπαρσενίου, Η υπερχρέωση των ιδιωτών κατά το Ν. 3869/2010, Εφ ΑΔ, 10/2011, Έτος 4^ο.
21. Αριστούλα Σπ. Ρίζου, Οι εργαζόμενοι στη Πτώχευση, Νομικά Μελετήματα, Γενική Εποπτεία: Καθηγητής Ι.Σ. Σπυριδάκης, 2015, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα.

22. Αλκαίος Γ. Σιβιτανίδης, Ερμηνευτικά ζητήματα αναφορικά με τον Ν. 3869/2010, Νομικό Βήμα, τόμος 59.
23. Αριστέα Σινανιώτη-Μαρούδη, Εμπορικό Δίκαιο Ι, Γενικό Μέρος, 2000, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα.
24. Δ. Σπυράκος, Ρύθμιση χρεών και πτωχευτική διαδικασία ιδιωτών, ΧρηΔικ. 2008.
25. Μιλτιάδης Σταθόπουλος, Ρύθμιση Οφειλών προς τράπεζες μετά τον Ν. 3723/2008, Νομικό Βήμα, τόμος 58.
26. Βασίλειος Ηλ. Σταματόπουλος, Δυνατότητα Ανάκλησης ή Μεταρρύθμισης Οριστικής Απόφασης Ρύθμισης Οφειλών λόγω Μεταβολής του Νομοθετικού Καθεστώτος (Ν. 4336/2015 και Ν. 4336/2015)- Η κρίσιμη έννοια, τα εγγενή όρια και οι ερμηνευτικοί περιορισμοί της μεταβολής των συνθηκών του άρθρου 758 ΚΠολΔ, Νομικό Βήμα, τόμος 64.
27. Απόστολου Δ. Τασίκα, Η υποχρέωση του πιστωτικού φορέα για αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας του καταναλωτή στη παροχή καταναλωτικής πίστης, Νομικό Βήμα, τόμος 59.
28. Βίκτωρας Τσιαφούτης, Η προστασία της κατοικίας στο Ν.3869/2010 ως εξειδίκευση της κατ' άρθρο 288 ΑΚ καλής πίστης, Ερμηνευτικά ζητήματα ιδίως μετά τον Ν. 4346/2015, Εφ ΑΔ, <https://www.nbonline.gr>
29. Βασίλειος Α. Χατζηϊωάννου, Η πτώχευση ως διαδικασία συλλογικής εκτέλεσης, Νομικό Βήμα, τόμος 5.9
30. Σπύρος Δ. Ψυχομάνης, Πτωχευτικό Δίκαιο και Δίκαιο Ρύθμισης Οφειλών Υπερχρεωμένων Φυσικών Προσώπων, ΣΤ' Έκδοση, 2016, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα.

Διαδικτυακές πηγές :

1. www.efpolis.gr
2. <https://lawdb.intrasoftnet.com/>
3. <https://www.nbonline.gr>

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3869 (ΦΕΚ Α 130/03.08.2010)

Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων και άλλες διατάξεις

*** Διόρθ.σφαλμ. ΦΕΚ Α 146/2.9.2010.

Άρθρο 1

Πεδίο εφαρμογής

"1. Φυσικά πρόσωπα που στερούνται πτωχευτικής ικανότητας υπό την έννοια του άρθρου 2 του ν. 3588/2007 και έχουν περιέλθει, χωρίς δόλο, σε μόνιμη και γενική αδυναμία πληρωμής ληξιπρόθεσμων χρηματικών οφειλών τους, δικαιούνται να υποβάλουν στο αρμόδιο δικαστήριο αίτηση για την ρύθμιση των οφειλών τους κατά τις διατάξεις του παρόντος νόμου. Την ύπαρξη δόλου αποδεικνύει ο πιστωτής.

«Η αποδοχή υπερχρεωμένης κληρονομίας από τους νόμιμους μεριδούχους του αρχικού οφειλέτη, ακόμα κι αν γίνεται εν γνώσει της υπερχρέωσης, δεν συνιστά από μόνη της και χωρίς τη συνδρομή άλλων περιστάσεων δόλια περιέλευση σε αδυναμία πληρωμής χρηματικών οφειλών.».

*** Το πιο πάνω εδάφιο προστέθηκε μετά το δεύτερο εδάφιο της παρ.1 με το άρθρο 56 Ν.4549/2018,ΦΕΚ Α'105/14.6.2018 και εφαρμόζεται σύμφωνα με την παρ.1 άρθρου 68 του αυτού νόμου, και όταν η αποδοχή κληρονομίας έλαβε χώρα πριν την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου.

Απαλλαγή του οφειλέτη σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου από τα χρέη του, όπως αυτά περιγράφονται στην αίτηση της παραγράφου 1 του άρθρου 4 επιτρέπεται μόνο μία φορά. Απαίτηση πιστωτή, η οποία δεν έχει συμπεριληφθεί στην αίτηση δεν επηρεάζεται από τη διαδικασία διευθέτησης των οφειλών του αιτούντος κατά τον παρόντα νόμο.

2. Στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου εμπίπτει το σύνολο των οφειλών των προσώπων της παραγράφου 1 προς τους ιδιώτες. Στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου περιλαμβάνονται επίσης: α) οι βεβαιωμένες οφειλές στην Φορολογική Διοίκηση σύμφωνα με τον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (Κ.Φ.Δ.), τον Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (Κ.Ε.Δ.Ε.) και τον Τελωνειακό Κώδικα, όπως έχουν διαμορφωθεί με βάση τις προσαυξήσεις και τους τόκους εκπρόθεσμης καταβολής που τις επιβαρύνουν, β) οι βεβαιωμένες οφειλές προς τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) α' και β' βαθμού και τα νομικά πρόσωπα αυτών, όπως έχουν διαμορφωθεί με βάση τις προσαυξήσεις και τους τόκους εκπρόθεσμης καταβολής, συμπεριλαμβανομένων των οφειλών που προκύπτουν από εισφορά σε χρήμα ή την μετατροπή εισφοράς γης σε χρήμα των προς ένταξη ή και των ήδη ενταγμένων ιδιοκτησιών, σύμφωνα με το ν. 1337/1983 από φόρους και τέλη προς το Δημόσιο και τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και γ) ασφαλιστικές οφειλές προς τους Οργανισμούς Κοινωνικής Ασφάλισης, όπως έχουν διαμορφωθεί με βάση τις προσαυξήσεις και τους τόκους εκπρόθεσμης καταβολής. Τα αναφερόμενα στα στοιχεία α' , β' και γ' πρόσωπα, δεν επιτρέπεται να συνιστούν το σύνολο των

πιστωτών του αιτούντος και οι οφειλές του προς αυτά υποβάλλονται σε ρύθμιση κατά τον παρόντα νόμο μαζί με τις οφειλές του προς τους ιδιώτες πιστωτές.

3. Στην διαδικασία ρύθμισης του νόμου δύνανται να υπαχθούν οφειλές του εδαφίου β' της παραγράφου 2 οι οποίες: α) έχουν γεννηθεί ένα έτος πριν από την κατάθεση της αίτησης και β) βεβαιώνονται στη Φορολογική Διοίκηση μετά από παραίτηση από την άσκηση του δικαιώματος ή και του δικογράφου οποιουδήποτε ενδίκου βοηθήματος ή μέσου ενώπιον αρμοδίου δικαστηρίου ή προσφυγής ενώπιον διοικητικής αρχής μέχρι την ημερομηνία κατάθεσης αίτησης ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου κατά τον παρόντα νόμο. εφόσον οι υποθέσεις εκκρεμούν ενώπιον των αρμοδίων δικαστηρίων και διοικητικών αρχών και δεν έχουν ακόμη συζητηθεί.

Στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου δύνανται κατ' επιλογήν του οφειλέτη να υπαχθούν επίσης οι οφειλές του, οι οποίες κατά την ημερομηνία κατάθεσης της αιτήσεως του οφειλέτη για την υπαγωγή στην διαδικασία του παρόντος νόμου, τελούν σε αναστολή διοικητική, δικαστική ή εκ του νόμου ή έχουν υπαχθεί σε ρύθμιση ή διευκόλυνση τμηματικής καταβολής, η οποία είναι σε ισχύ.

4. Δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου οι οφειλές, οι οποίες: είτε α) έχουν αναληφθεί ή βεβαιωθεί το τελευταίο έτος πριν την κατάθεση της αίτησης της παραγράφου 1 του άρθρου 4, είτε β) δημιουργήθηκαν από αδίκημα που τελέστηκε από τον οφειλέτη με δόλο ή βαρεία αμέλεια, είτε γ) συνίστανται σε διοικητικά πρόστιμα ή χρηματικές ποινές, είτε δ) αφορούν στην υποχρέωση διατροφής συζύγου ή ανηλικού τέκνου. Ο περιορισμός του εδαφίου α' στοιχείο α' δεν ισχύει όσον αφορά τις οφειλές του εδαφίου β' της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου."

***Το εντός " " άρθρο 1 αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ.1 του άρθρου 1 της ΥΠΟΠΑΡ.Α.4 του άρθρου 2 του Ν. 4336/2015 (ΦΕΚ Α 94/14-8-2015), και καταλαμβάνει, σύμφωνα με την παρ.5 του άρθρου 2 της ΥΠΟΠΑΡ.Α.4 του άρθρου 2 του Ν. 4336/2015 (ΦΕΚ Α 94/14-8-2015), τις αιτήσεις που υποβάλλονται μετά την έναρξη ισχύος του, δηλαδή μετά από την υπογραφή από τα συμβαλλόμενα μέρη της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης της ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ Β' του άρθρου 3 του Ν. 4336/2015 (ΦΕΚ Α 94/14-8-2015).

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Με τις παρ.3 και 4 του άρθρου 2 της ΥΠΟΠΑΡ.Α.4 του άρθρου 2 του Ν. 4336/2015 (ΦΕΚ Α 94/14-8-2015) ορίζεται ότι:

"3. Οφειλέτες που έχουν ήδη υποβάλει αιτήσεις υπαγωγής στις διατάξεις της παρούσας ΥΠΟΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ Α.4, οι υποθέσεις των οποίων δεν έχουν συζητηθεί ή για τις οποίες δεν έχει επέλθει συμβιβασμός με τους πιστωτές τους, δύνανται να επανυποβάλλουν αιτήσεις προκειμένου να υπαχθούν στις διατάξεις του ν. 3869/2010, όπως αυτές ισχύουν μετά την τροποποίησή τους με το άρθρο 1 του παρόντος νόμου. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας, Ναυτιλίας και Τουρισμού και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, που θα εκδοθεί εντός ενός (1) μηνός από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου, προσδιορίζονται ο τύπος της αίτησης της παραγράφου 2 του άρθρου 4 του ν. 3869/2010 με τυποποιημένα υποδείγματα και τα απαιτούμενα συνοδευτικό έγγραφα και δικαιολογητικά."

"4. Εντός τεσσάρων (4) μηνών από της ενάρξεως της ισχύος του παρόντος νόμου, κάθε διάδικος δύναται να ζητήσει με κλήση, ατελώς, να επαναπροσδιοριστεί υπόθεση που είχε προσδιοριστεί πέραν της τριετίας από της ενάρξεως της ισχύος του παρόντος νόμου, σε συντομότερη δικάσιμο. Μετά την πάροδο της ανωτέρω προθεσμίας, επαναπροσδιορίζεται αυτεπαγγέλτως εντός τριετίας από της ενάρξεως της ισχύος του παρόντος νόμου το σύνολο των υποθέσεων, οι οποίες έχουν ήδη προσδιοριστεί πέραν της τριετίας, αρχίζοντας από αυτές που έχουν προσδιοριστεί συντομότερα με προτίμηση στις σημαντικότερες, σύμφωνα με την παράγραφο 6, υποθέσεις. Ο ορισμός συντομότερης δικασίμου γίνεται ατελώς για τον αιτούντα. Η πράξη προσδιορισμού δικασίμου κοινοποιείται είτε με επίδοση από δικαστικό επιμελητή είτε με κάθε άλλο πρόσφορο μέσο, ιδίως τηλεομοιοτυπία ή ηλεκτρονική αλληλογραφία στον πληρεξούσιο δικηγόρο ή στον διάδικο. Η γραμματεία του δικαστηρίου υποχρεούται να αναρτά κάθε μήνα σε πίνακα ανακοινώσεων έγγραφο, από το οποίο προκύπτουν οι επαναπροσδιοριζόμενες υποθέσεις, καθώς και η αρχική και η νεότερη δικάσιμος. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων καθορίζονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής της παρούσας παραγράφου."

Άρθρο 2

«Διαδικασία προδικαστικού συμβιβασμού».

*** Ο τίτλος του άρθρου 2 αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ.1 άρθρου 11 Ν.4161/2013,ΦΕΚ Α 143/14.6.2013.

«1. Τα μέρη δύνανται πριν την υποβολή της αίτησης του άρθρου 4 παράγραφος 1 του παρόντος να προσφύγουν στη διαδικασία της διαμεσολάβησης. Σε περίπτωση που επιλεγεί αυτή η διαδικασία και αποτύχει, ο οφειλέτης δύναται να καταθέσει την αίτηση του άρθρου 4 του παρόντος ενώπιον του αρμόδιου Ειρηνοδικείου με το αναφερόμενο στο άρθρο 4 του παρόντος περιεχόμενο, καθώς και αντίγραφο του πρακτικού αποτυχίας της διαμεσολάβησης. Μετά την υποβολή της αίτησης του άρθρου 4 ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου, ο οφειλέτης υποχρεούται να ακολουθήσει την προβλεπόμενη στο άρθρο 5 διαδικασία. Στο πλαίσιο του προδικαστικού συμβιβασμού, ο οφειλέτης δύναται να ζητά τη συμβουλευτική συνδρομή του Συνηγόρου του Καταναλωτή, της Επιτροπής Φιλικού Διακανονισμού που προβλέπεται στο άρθρο 11 του ν. 2251/1994 (Α` 191) της Ένωσης Καταναλωτών που είναι εγγεγραμμένη στο Μητρώο που προβλέπεται στην παρ. 4 του άρθρου 10 του ν. 2251/1994 ή του Μεσολαβητή Τραπεζικών Επενδυτικών Υπηρεσιών ή δικηγόρου.»

*** Η παρ.1 αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ.2 άρθρου 11 Ν.4161/2013,ΦΕΚ Α 143/14.6.2013.

[2. Αν η προσπάθεια εξωδικαστικού συμβιβασμού αποτύχει, ο φορέας ή ο δικηγόρος που βοήθησε την προσπάθεια συντάσσει βεβαίωση, στην οποία διαπιστώνεται η αποτυχία της προσπάθειας εξωδικαστικού συμβιβασμού. Αν επιτευχθεί με τη σύμφωνη γνώμη των πιστωτών εξωδικαστικός συμβιβασμός, συντάσσεται σχετικό

πρακτικό, το οποίο αποτελεί τίτλο εκτελεστό από την επικύρωση του από τον αρμόδιο Ειρηνοδίκη.

3. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ορίζονται και άλλοι φορείς δημόσιοι και ιδιωτικοί μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, που επιτρέπεται να παρέχουν τη συνδρομή τους στους οφειλέτες για την επίτευξη εξωδικαστικού συμβιβασμού με τους πιστωτές τους. Οι φορείς που συνδράμουν στην προσπάθεια εξωδικαστικού συμβιβασμού οφείλουν να ενημερώνουν τους οφειλέτες για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους από την υπαγωγή στις ρυθμίσεις αυτού του νόμου, να ενεργούν κατά τρόπο που διαφυλάττει τα συμφέροντα των οφειλετών και να χρησιμοποιούν για την επιδίωξη του δικαστικού συμβιβασμού πρόσωπα που διαθέτουν ικανότητες, γνώσεις και εμπειρία στην κατάστρωση οικογενειακού προϋπολογισμού, λαμβάνοντας υπόψη τα δηλούμενα εισοδήματα και τις ανάγκες του οφειλέτη και τη δυνατότητα του να αποπληρώνει χρέη. Με κοινή απόφαση των Υπουργών του πρώτου εδαφίου μπορούν να εξειδικεύονται οι υποχρεώσεις ενημέρωσης των φορέων αυτών προς τους οφειλέτες, τα προσόντα, η εκπαίδευση και οι ικανότητες που θα πρέπει να διαθέτουν τα πρόσωπα που ενεργούν για λογαριασμό των φορέων, να χορηγούνται οδηγίες για τη διαδικασία που θα ακολουθείται στην επιδίωξη εξωδικαστικού συμβιβασμού, να εκδίδονται σχετικά υποδείγματα, καθώς επίσης και οι διαδικασίες υπό τις οποίες ελέγχεται η συνδρομή των προϋποθέσεων που ορίζονται για την επιδίωξη του εξώδικου συμβιβασμού.]

*** Οι παράγραφοι 2 και 3 ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΑΝ με την παρ.3 άρθρου 11 Ν.4161/2013,ΦΕΚ Α 143/14.6.2013.

4. «Τα πιστωτικά ιδρύματα υποχρεούνται μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την υποβολή σε αυτά σχετικού αιτήματος του οφειλέτη να του παραδώσουν, χωρίς καμία οικονομική επιβάρυνσή του, αναλυτική κατάσταση των οφειλών του προς αυτά, στην οποία θα πρέπει να αναφέρεται με ακρίβεια το ύψος της οφειλής, αναλυόμενο κατά κεφάλαιο, τόκους και έξοδα, ο αριθμός και η ημερομηνία σύναψης της δανειακής σύμβασης, εφόσον είναι διαθέσιμα, το επιτόκιο με το οποίο εκτοκίζεται η οφειλή, καθώς και το ποσό που αντιστοιχεί στο 10% της τελευταίας ενήμερης δόσης.»

*** Το πρώτο εδάφιο της παρ.4,όπως είχε αντικατασταθεί με την παρ.4 άρθρου 11 Ν.4161/2013,ΦΕΚ Α 143,αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρο 57 Ν.4549/2018, ΦΕΚ Α'105/14.6.2018 και, σύμφωνα με την παρ.2 άρθρου 68 του αυτού νόμου, εφαρμόζεται επί αιτημάτων που υποβάλλονται στα πιστωτικά ιδρύματα από την 1η Σεπτεμβρίου 2018.

Μέχρι τότε εξακολουθεί να εφαρμόζεται η παρ. 4 όπως ίσχυε πριν την αντικατάστασή της.

Ο Υπουργός Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας επιβάλλει για κάθε παράβαση της υποχρέωσης της παρούσας παραγράφου πρόστιμο που ανέρχεται από πεντακόσια έως δέκα χιλιάδες ευρώ. Οι καταγγελίες για τις παραβάσεις αυτές κατατίθενται στη Γενική Γραμματεία Καταναλωτή του Υπουργείου Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας.

"4.α. Το Δημόσιο, οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού (Ο.Τ.Α.), τα νομικά πρόσωπα αυτών και οι Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης υποχρεούνται κατόπιν υποβολής σχετικού αιτήματος του οφειλέτη να παραδώσουν σε αυτόν εντός της ανωτέρω προθεσμίας αναλυτική κατάσταση: α) των βεβαιωμένων οφειλών στην Φορολογική Διοίκηση σύμφωνα με τον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ΚΦ.Δ.). τον Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (Κ.Ε.Δ.Ε.), αναλυόμενες σε κεφάλαιο, προσαυξήσεις και τόκους εκπρόθεσμης καταβολής, αναφέροντας και το επιτόκιο εκπρόθεσμης καταβολής, β) των βεβαιωμένων οφειλών προς τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) α' και β' βαθμού και τα νομικά πρόσωπα αυτών, όπως περιγράφονται στην παρ. 2 εδάφιο β' στοιχείο β' : του άρθρου 1 του παρόντος νόμου, αναλυόμενες σε κεφάλαιο, προσαυξήσεις και τόκους εκπρόθεσμης καταβολής, γ) των βεβαιωμένων ασφαλιστικών οφειλών προς τους Οργανισμούς Κοινωνικής Ασφάλισης".

*** Η παρ.4α προστέθηκε ως άνω με την παρ.2 του άρθρου 1 της ΥΠΟΠΑΡ.Α.4 του άρθρου 2 του Ν. 4336/2015 (ΦΕΚ Α 94/14-8-2015), και καταλαμβάνει, σύμφωνα με την παρ.5 του άρθρου 2 της ΥΠΟΠΑΡ.Α.4 του αυτού άρθρου και νόμου, τις αιτήσεις που υποβάλλονται μετά την έναρξη ισχύος του, δηλαδή μετά από την υπογραφή από τα συμβαλλόμενα μέρη της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης της ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ Β' του άρθρου 3 αυτού.

«5. Αν εκχωρηθεί απαίτηση πιστωτή προς τρίτους, ο εκδοχέας που δεν έχει κύρια κατοικία ή έδρα στην Ελληνική Επικράτεια οφείλει να ορίσει αντίκλητο στην Ελληνική Επικράτεια κατά το άρθρο 142 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και να τον γνωστοποιήσει στον οφειλέτη. Μέχρι τη γνωστοποίηση τεκμαίρεται ως αντίκλητος ο τελευταίος εκχωρητής της απαίτησης με κύρια κατοικία ή έδρα στην Ελληνική Επικράτεια.»

*** Η παράγραφος 5 προστέθηκε με την παρ.5 άρθρου 11 Ν.4161/2013,ΦΕΚ Α 143/14.6.2013.

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ Κατά τις παρ.2 και 3 άρθρου 19 Ν.4161/2013,ΦΕΚ Α 143/14.6.2013:

"2. Η υποχρέωση ορισμού αντικλήτου σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 5 του ν. 3869/2010 καταλαμβάνει και τις εκχωρήσεις απαιτήσεων πιστωτών που έχουν πραγματοποιηθεί πριν την έναρξη ισχύος του παρόντος.

3. Για τις εκκρεμούσες αιτήσεις εφαρμόζεται η προδικασία που ίσχυε πριν τη θέση σε ισχύ του παρόντος".

Άρθρο 3

Αρμόδιο δικαστήριο - Διαδικασία

Αρμόδιο δικαστήριο για την εκδίκαση της αίτησης που προβλέπεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 4 είναι το Ειρηνοδικείο στην περιφέρεια του οποίου ο οφειλέτης έχει την κατοικία του, άλλως τη συνήθη διαμονή του. Το αρμόδιο Ειρηνοδικείο δικάζει με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας.

Άρθρο 4

Κατάθεση αίτησης και εγγράφων

"1 .Για την έναρξη της διαδικασίας, ο οφειλέτης καταθέτει αίτηση στο γραμματέα του αρμόδιου δικαστηρίου, συνοδευόμενη από τα έγγραφα της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου, Η αίτηση του οφειλέτη πρέπει να αναφέρει: α) την περιουσιακή κατάσταση του ιδίου και του συζύγου και τα πάσης φύσεως εισοδήματά τους , β) τους πιστωτές του και τις απαιτήσεις τους, αναλυόμενες σύμφωνα με τα οριζόμενα στις παραγράφους 4 και 4α του άρθρου 2 του παρόντος νόμου, γ) τυχόν μεταβιβάσεις εμπραγμάτων δικαιωμάτων του επί ακινήτων, στις οποίες ο οφειλέτης προέβη την τελευταία τριετία πριν από την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης, δ) τυχόν αίτημα για διαγραφή των χρεών του κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 5^ο του παρόντος νόμου ή σχέδιο για την διευθέτηση των οφειλών του, που λαμβάνει υπόψη με εύλογο τρόπο και συσχέτιση τα συμφέροντα των πιστωτών, την περιουσία, τα εισοδήματα και τις δαπάνες διαβίωσης του ιδίου και της οικογενείας του και την προστασία της κύρια κατοικίας του σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 2 του άρθρου 9 του παρόντος νόμου. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Οικονομίας Ανταγωνιστικότητας, Ναυτιλίας και Τουρισμού, Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης

[που θα εκδοθεί εντός ενός (1) μηνός από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου], προσδιορίζονται ο τύπος της αίτησης της παρούσας παραγράφου με τυποποιημένα υποδείγματα και τα απαιτούμενα συνοδευτικά έγγραφα και δικαιολογητικά."

*** Οι λέξεις «που θα εκδοθεί εντός ενός (1) μηνός από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου» διαγράφηκαν με το άρθρο τρίτο παρ.2 Ν.4366/2016,ΦΕΚ Α 18/15.2.2016.

***Η παρ.1 αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ.3 του άρθρου 1 της ΥΠΟΠΑΡ.Α.4 του άρθρου 2 του Ν. 4336/2015 (ΦΕΚ Α 94/14-8-2015), και καταλαμβάνει, σύμφωνα με την παρ.5 του άρθρου 2 της ΥΠΟΠΑΡ.Α.4 του άρθρου 2 του αυτού νόμου τις αιτήσεις που υποβάλλονται μετά την έναρξη ισχύος του, δηλαδή μετά από την υπογραφή από τα συμβαλλόμενα μέρη της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης της ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ Β` του άρθρου 3 αυτού.

"2. Η αίτηση της παραγράφου 1 πρέπει να συνοδεύεται από: α) τα έγγραφα που ο οφειλέτης έχει στη διάθεσή του και αφορούν στην περιουσία και τα εισοδήματά του ιδίου και του συζύγου, στα κάθε φύσης εισοδήματα του, στους πιστωτές του και τις απαιτήσεις τους, β) έγγραφη υπεύθυνη δήλωση του οφειλέτη όσον αφορά την ορθότητα του περιεχομένου της αιτήσεως της παραγράφου 1.

«γ) δήλωση του οφειλέτη ότι παρέχει άδεια σε οποιοδήποτε πιστωτικό ίδρυμα, στην ημεδαπή ή στην αλλοδαπή, να διαβιβάζει, έως τη συζήτηση της αίτησης, στους πιστωτές κατά των οποίων στρέφεται η αίτηση, την κίνηση των τραπεζικών του λογαριασμών και των λοιπών τραπεζικών προϊόντων (άρση τραπεζικού απορρήτου του άρθρου 1 του ν. 1059/1971, Α` 270) για τη χρονική περίοδο από πέντε (5) έτη πριν την άσκηση της αίτησης έως την ημέρα της συζήτησής της, καθώς και ότι παρέχει άδεια προς τους πιστωτές, κατά των οποίων στρέφεται η αίτηση, να προβαίνουν αποκλειστικά για το σκοπό δικαστικής και εξώδικης διαχείρισης της

αίτησης σε επεξεργασία και ανταλλαγή των δεδομένων που κατέχουν ή λαμβάνουν από τα πιστωτικά ιδρύματα,

δ) Υπεύθυνη δήλωση του οφειλέτη ότι δεν έχει πτωχευτική ικανότητα».

Η παρ. 6 του άρθρου 22 του ν. 1599/1986, όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 13 του άρθρου 2 του ν. 2479/1997 (Α` 67) εφαρμόζεται και για την υπεύθυνη δήλωση του προηγούμενου εδαφίου."

*** Οι περιπτώσεις γ' και δ' προστέθηκαν με το άρθρο 58 Ν.4549/2018, ΦΕΚ Α`105/14.6.2018. ΠΡΟΣΟΧΗ: Κατά το άρθρο 68 παρ.3 του αυτού νόμου: "3. Μετά την πάροδο τριών (3) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, η δήλωση της περίπτωσης γ' της παρ. 2 του άρθρου 4 του ν. 3869/2010 λογίζεται ότι υποβλήθηκε, στις αιτήσεις που είναι εκκρεμείς σε πρώτο ή σε δεύτερο βαθμό, εκτός αν σε αυτό το χρονικό διάστημα ο οφειλέτης παραιτηθεί από την αίτησή του".

*** Η παρ.2 , όπως είχε αντικατασταθεί με την παρ.1 άρθρου 12 Ν.4161/2013,ΦΕΚ Α 143/14.6.2013, αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ.4 του άρθρου 1 της ΥΠΟΠΑΡ.Α.4 του άρθρου 2 του Ν. 4336/2015 (ΦΕΚ Α 94/14-8-2015), και καταλαμβάνει, σύμφωνα με την παρ.5 του άρθρου 2 της ΥΠΟΠΑΡ.Α.4 του άρθρου 2 του αυτού νόμου, τις αιτήσεις που υποβάλλονται μετά την έναρξη ισχύος του, δηλαδή μετά από την υπογραφή από τα συμβαλλόμενα μέρη της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης της ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ Β` του άρθρου 3 αυτού.

***ΠΡΟΣΟΧΗ: Κατά την παρ.1 άρθρου 2 της ΥΠΟΠΑΡ.Α.4 άρθρου 2 του Ν. 4336/2015 (ΦΕΚ Α 94), ,όπως αυτή είχε αντικατασταθεί με το άρθρο 14 παρ.9 Ν.4346/2015,ΦΕΚ Α 152 και τροποποιηθεί με το άρθρο 55 Ν.4384/2016, ΦΕΚ Α 78/26.4.2016:

1. «Οι οφειλέτες, των οποίων η κύρια αίτηση εκκρεμούσε στις 19 Αυγούστου 2015, υποχρεούνται έως τις 30 Ιουνίου 2016, και εφόσον μέχρι τότε δεν έχει λάβει χώρα συζήτηση της αιτήσεώς τους, να υποβάλουν στη γραμματεία του Δικαστηρίου, όπου τηρείται ο φάκελος της αιτήσεώς τους, επικαιροποιημένα τα στοιχεία που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 4 του ν. 3869/2010.»

Η παράλειψη του οφειλέτη να ενημερώσει τα ανωτέρω στοιχεία του φακέλου θεωρείται παράβαση καθήκοντος ειλικρινούς δηλώσεως του άρθρου 10 του Ν. 3869/2010».

"3. Με την παραλαβή και πρωτοκόλληση της αίτησης και των εγγράφων της παραγράφου 2, η γραμματεία του ειρηνοδικείου, προβαίνει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση και το αργότερο εντός δύο (2) εργασίμων ημερών από την παραλαβή της στον τυπικό έλεγχο αυτής, όσον αφορά την πληρότητα του περιεχόμενου της και των εγγράφων που τη συνοδεύουν και την καταβολή από τον αιτούντα κάθε τέλους που προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία ως προϋπόθεση για το παραδεκτό της συζήτησης της αίτησης. Με την κατάθεση της αίτησης ανοίγει στο αρμόδιο δικαστήριο φάκελος του οφειλέτη στον οποίο τοποθετούνται με μέριμνα της γραμματείας όλα τα έγγραφα και στοιχεία που αφορούν στην αίτησή του."

«Επιπλέον, εντός της προθεσμίας του πρώτου εδαφίου, η γραμματεία ελέγχει αν από τα συνυποβαλλόμενα έγγραφα προκύπτει εισόδημα από επιχειρηματική

δραστηριότητα και το είδος αυτής, καθώς και αν από τα αρχεία του Ειρηνοδικείου ή από το Γενικό Αρχείο ή από το Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Πολιτικής και Ποινικής Δικαιοσύνης της παραγράφου 1 του άρθρου 13 ή από το ολοκληρωμένο πληροφοριακό σύστημα της παραγράφου 3 του άρθρου 13 προκύπτει ότι υποβλήθηκε άλλη αίτηση από τον ίδιο οφειλέτη είτε είναι εκκρεμής είτε όχι. Σε καταφατική περίπτωση η γραμματεία προβαίνει σε σχετική επισημείωση στο φάκελο της αίτησης, η οποία αξιολογείται από το δικαστήριο ή από τον δικαστή που κρίνει το αίτημα χορήγησης προσωρινής διαταγής κατά την παράγραφο 2 του άρθρου 5.».

*** Τα δύο τελευταία εδάφια της παρ.3 προστέθηκαν με την παρ.2 άρθρου 58 Ν.4549/2018, ΦΕΚ Α'105/14.6.2018.Με την παρ.4 άρθρου 68 του αυτού νόμου ορίζεται ότι:

"Οι παράγραφοι 2 και 4 του άρθρου 58 εφαρμόζονται και σε αιτήσεις, που είναι εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, εφόσον η ημέρα της επικύρωσης κατά την παρ. 2 του άρθρου 5 του ν. 3869/2010 απέχει πέραν των δύο (2) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος."

*** Η παρ.3,όπως είχε αντικατασταθεί με την παρ.2 άρθρου 1 Ν.4161/2013,ΦΕΚ Α 143/14.6.2013, αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ.5 του άρθρου 1 της ΥΠΟΠΑΡ.Α.4 του άρθρου 2 του Ν. 4336/2015 (ΦΕΚ Α 94/14-8-2015), και καταλαμβάνει, σύμφωνα με την παρ.5 του άρθρου 2 της ΥΠΟΠΑΡ.Α.4 του άρθρου 2 του αυτού νόμου, τις αιτήσεις που υποβάλλονται μετά την έναρξη ισχύος του, δηλαδή μετά από την υπογραφή από τα συμβαλλόμενα μέρη της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης της ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ Β` του άρθρου 3 αυτού.

(4. παραλείπεται η αρχική παράγραφος 4 η οποία καταργήθηκε με το άρθρο 12 παρ.3 Ν.4161/2013,ΦΕΚ Α 143/14.6.2013).

«4. Εφόσον από τον ανωτέρω έλεγχο δεν διαπιστώθηκε οποιαδήποτε έλλειψη όσον αφορά το περιεχόμενο της αίτησης, τα συνοδευτικά αυτής έγγραφα ή την καταβολή των απαραίτητων για τη συζήτηση της αίτησης τελών, όπως αυτά προσδιορίζονται στις παραγράφους 1 και 2 του παρόντος άρθρου, η αίτηση του οφειλέτη εισάγεται άμεσα προς προσδιορισμό δικασίμου για την συζήτηση της κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 4 του άρθρου 13 του παρόντος νόμου.

Εφόσον κατά τον ανωτέρω έλεγχο διαπιστώθηκε ότι η αίτηση, τα προσκομισθέντα έγγραφα και δικαιολογητικά δεν πληρούν τις προϋποθέσεις του νόμου ή δεν είναι ακριβή και πλήρη, η γραμματεία του δικαστηρίου προσκαλεί τον αιτούντα, είτε εγγράφως είτε μέσω τηλεομοιοτυπίας ή ηλεκτρονικού ταχυδρομείου να προβεί στις αναγκαίες διευκρινίσεις, διορθώσεις ή συμπληρώσεις της αίτησης, των δικαιολογητικών και των συνοδευτικών εγγράφων, εντός προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από την λήψη της σχετικής πρόσκλησης, μετά την άπρακτη παρέλευση της οποίας ο φάκελος της αίτησης τίθεται στο αρχείο.

Η ανωτέρω προθεσμία δύναται να παραταθεί «μέχρι δύο (2) μήνες» εφόσον αυτό επιβάλλεται από τις συνθήκες και το είδος των στοιχείων που πρέπει να συμπληρωθούν.

Μέχρις ότου συμπληρωθούν οι ελλείψεις που επισημάνθηκαν από την γραμματεία του δικαστηρίου δεν έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία της κατάθεσης της αίτησης και δεν είναι δυνατός ο προσδιορισμός δικασίμου για την συζήτησή της.»

*** Οι λέξεις «μέχρι ένα (1) μήνα» του τρίτου εδαφίου της παρ.4 αντικαταστάθηκαν από τις λέξεις «μέχρι δύο (2) μήνες», ως άνω, με το άρθρο τρίτο παρ.4 Ν.4366/2016,ΦΕΚ Α 18/15.2.2016.

***Η πιο πάνω νέα παρ.4 προστέθηκε με την παρ.6 του άρθρου 1 της ΥΠΟΠΑΡ.Α.4 του άρθρου 2 του Ν. 4336/2015 (ΦΕΚ Α 94/14-8-2015), και καταλαμβάνει, σύμφωνα με την παρ.5 του αυτού άρθρου και νόμου τις αιτήσεις που υποβάλλονται μετά την έναρξη ισχύος του, δηλαδή μετά από την υπογραφή από τα συμβαλλόμενα μέρη της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης της ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ Β' του άρθρου 3 αυτού.

«5. Η δικάσιμος για τη συζήτηση της αίτησης του οφειλέτη προσδιορίζεται υποχρεωτικώς εντός έξι (6) μηνών από την ημερομηνία ολοκλήρωσης της κατάθεσής της. Ο οφειλέτης πρέπει εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την ολοκλήρωση της κατάθεσης της αιτήσεώς του να επιδώσει αντίγραφο αυτής στους πιστωτές και τους εγγυητές του. Με την ολοκλήρωση της κατάθεσης της αίτησης προσδιορίζεται επίσης η ημέρα επικύρωσης, κατά την οποία είτε επικυρώνεται ο ενδεχόμενος προδικαστικός συμβιβασμός από τον Ειρηνοδίκη είτε συζητείται αι ενδεχόμενο αίτημα για την έκδοση προσωρινής διαταγής και τη λήψη προληπτικών μέτρων κατ' εφαρμογή του άρθρου 781 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Η ημέρα επικύρωσης προσδιορίζεται υποχρεωτικώς εντός δύο (2) μηνών από την ολοκλήρωση της κατάθεσης της αίτησης. Η ημέρα συζήτησης της αιτήσεως του άρθρου 5α προσδιορίζεται υποχρεωτικώς εντός δύο (2) μηνών από την ολοκλήρωση της κατάθεσης της αίτησης. Μέχρι την ημέρα της επικύρωσης ή της συζήτησης της αναστολής ή της συζήτησης της αιτήσεως του άρθρου 5α απαγορεύεται η λήψη καταδικωκτικών μέτρων κατά του οφειλέτη όσον αφορά τις απαιτήσεις των πιστωτών που έχουν περιληφθεί στην αίτηση του και η μεταβολή της πραγματικής και νομικής κατάστασης της περιουσίας του.»

«Η απαγόρευση του προηγούμενου εδαφίου δεν ισχύει αν ο οφειλέτης έχει ήδη καταθέσει δύο φορές την αίτηση του παρόντος άρθρου και έχει παραιτηθεί ισάριθμες φορές από αυτήν. Ως παραίτηση λογίζεται και η άπρακτη παρέλευση χρονικού διαστήματος τριάντα (30) ημερών από τη ματαίωση της συζήτησης στο ακροατήριο του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, χωρίς να έχει ζητηθεί ο προσδιορισμός νέας συζήτησης.»

*** Τα δύο τελευταία εδάφια της παρ.5 προστέθηκαν με την παρ.3 άρθρου 58 Ν.4549/2018, ΦΕΚ Α'105/14.6.2018. Με τις παραγράφους 5 και 6 του άρθρου 68 του αυτού νόμου ορίζεται ότι:

" 5. Το έβδομο εδάφιο της παρ. 5 του άρθρου 4 του ν. 3869/2010, όπως προστίθεται με την παράγραφο 3 του άρθρου 58, εφαρμόζεται και στις αιτήσεις, που είναι εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου.

6. Το όγδοο εδάφιο της παρ. 5 του άρθρου 4 του ν. 3869/2010, όπως προστίθεται με την παράγραφο 3 του άρθρου 58, εφαρμόζεται και στις εκκρεμείς αιτήσεις, εφόσον η συζήτηση ματαιωθεί μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου".

*** Η παρ.5 αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ.7 του άρθρου 1 της ΥΠΟΠΑΡ.Α.4 του άρθρου 2 του Ν. 4336/2015 (ΦΕΚ Α 94/14-8-2015), και καταλαμβάνει, σύμφωνα με την παρ.5 του άρθρου 2 της ΥΠΟΠΑΡ.Α.4 του άρθρου 2 του Ν. 4336/2015 (ΦΕΚ Α 94/14-8-2015), τις αιτήσεις που υποβάλλονται μετά την έναρξη ισχύος του, δηλαδή μετά από την υπογραφή από τα συμβαλλόμενα μέρη της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης της ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ Β' του άρθρου 3 του Ν. 4336/2015 (ΦΕΚ Α 94/14-8-2015).

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Κατά το άρθρου 68 παρ.7 Ν.4549/2018,ΦΕΚ Α 105/14.6.2018: "7. Στις υποθέσεις που ματαιώθηκαν σε πρώτο βαθμό πριν την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, χωρίς να έχει ζητηθεί προσδιορισμός νέας συζήτησης, θεωρείται ότι οι αιτούντες έχουν παραιτηθεί από τις αιτήσεις τους, αν δεν ζητηθεί προσδιορισμός νέας συζήτησης μέσα σε εξήντα (60) ημέρες από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου. Στην προθεσμία του προηγούμενου εδαφίου δεν υπολογίζεται το χρονικό διάστημα των δικαστικών διακοπών.

«5α. Αν η γραμματεία σημειώσει στο φάκελο της αίτησης ότι ο οφειλέτης έχει εισοδήματα από επιχειρηματική δραστηριότητα, ο Ειρηνοδίκης αποφασίζει μέσα σε δέκα (10) ημέρες αν μέχρι την ημέρα της επικύρωσης ή της συζήτησης της αναστολής ή της αίτησης του άρθρου 5α θα ισχύει η κατά την παράγραφο 5 απαγόρευση των καταδιωκτικών μέτρων κατά του οφειλέτη. Προς το σκοπό αυτόν ο Ειρηνοδίκης εξετάζει αποκλειστικά και μόνο τη συνδρομή εμπορικής ή όχι ιδιότητας του οφειλέτη.».

*** Η παρ.5α προστέθηκε με την παρ.4 άρθρου 58 Ν. 4549/2018,ΦΕΚ Α'105/14.6.2018.

Με την παρ.4 άρθρου 68 του αυτού νόμου ορίζεται ότι:

"Οι παράγραφοι 2 και 4 του άρθρου 58 εφαρμόζονται και σε αιτήσεις, που είναι εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, εφόσον η ημέρα της επικύρωσης κατά την παρ. 2 του άρθρου 5 του ν. 3869/2010 απέχει πέραν των δύο (2) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος."

«6. Από την ολοκλήρωση της κατάθεσης της αίτησης και εφεξής: α) ο οφειλέτης υποχρεούται να προβαίνει συμμετρως προς τους πιστωτές του στις μηνιαίες καταβολές που ορίζονται στο εδάφιο γ' της παραγράφου 3 του άρθρου 5 του παρόντος νόμου, β) αναστέλλεται μέχρι την έκδοση οριστικής αποφάσεως η παραγραφή των απαιτήσεων των πιστωτών που έχουν συμπεριληφθεί στην αίτηση του οφειλέτη, σύμφωνα με την παράγραφο 1 και γ) επέρχεται η λύση της μέχρι τότε ισχύουσας ρύθμισης ή διευκόλυνσης ή τμηματικής καταβολής των οφειλών της παραγράφου 2 του άρθρου 1, οι οποίες κατά την ημερομηνία κατάθεσης της αιτήσεως του οφειλέτη για την υπαγωγή στη διαδικασία του παρόντος νόμου, τελούν σε αναστολή διοικητική, δικαστική ή εκ του νόμου ή έχουν υπαχθεί σε ρύθμιση ή διευκόλυνση τμηματικής καταβολής κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 3 του άρθρου 1 του παρόντος νόμου.

*** ΠΡΟΣΟΧΗ: Η παράγραφος 6 (όπως είχε αντικατασταθεί με την παρ.8 άρθρου 1 υποπαρ. Α.4 άρθρου 2 Ν. 4336/2015, ΦΕΚ Α 94) αντικαταστάθηκε ΑΠΟ 1.1.2016,ως άνω, με το άρθρο 14 παρ.2 και 11 Ν.4346/2015,ΦΕΚ Α 152.Σύμφωνα με τη παρ.11 του αυτού άρθρου και νόμου

"11. Η εφαρμογή του παρόντος άρθρου αρχίζει από 1.1.2016 και δεν καταλαμβάνει εκκρεμείς υποθέσεις, καθώς και αιτήσεις που έχουν κατατεθεί έως και 31.12.2015".

7. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται υποδείγματα των πιστοποιητικών, δηλώσεων, καταστάσεων και σχεδίων διευθέτησης οφειλών που προβλέπονται στο νόμο αυτόν.

Άρθρο 5

Προδικασία

1. Ο οφειλέτης πρέπει εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την κατάθεση να επιδώσει την αίτηση στους πιστωτές και τους εγγυητές. Εντός μηνός από την επίδοση οι πιστωτές οφείλουν να καταθέσουν στο φάκελο τις απόψεις τους για το σχέδιο ρύθμισης των οφειλών του αιτούντος. Οι πιστωτές μπορούν να λάβουν γνώση όλων των στοιχείων που προβλέπονται στο προηγούμενο άρθρο. Αν πληρούνται οι προϋποθέσεις συναίνεσης σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφοι 2-4 του παρόντος, επέρχεται ο προδικαστικός συμβιβασμός των μερών. Ο συμβιβασμός των μερών επικυρώνεται από τον Ειρηνοδίκη στην ταχθείσα ημέρα, κατά τα άρθρα 210 επ. και 293 Κ.Πολ.Δ., και επιφέρει την ανάκληση της αίτησης.

"2. Με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 5α του παρόντος νόμου αν δεν επέλθει συμβιβασμός και επικύρωση ο ειρηνοδίκης αποφασίζει κατά την ημέρα επικύρωσης, κατόπιν αιτήματος του οφειλέτη ή ενός εκ των πιστωτών που αναφέρονται στην αίτηση ή και αυτεπαγγέλτως για κάθε ζήτημα που χρήζει προσωρινής ρυθμίσεως σύμφωνα με τα άρθρα 745, 751 και 781 ΚΠολΔ, και ιδίως για την αναστολή των καταδιωκτικών μέτρων κατά του οφειλέτη, τη διατήρηση της πραγματικής και νομικής κατάστασης της περιουσίας του και το ύψος των μηνιαίων δόσεων που ο οφειλέτης υποχρεούται να καταβάλλει προς τους πιστωτές που έχουν συμπεριληφθεί στην αίτηση. Για τη χορήγηση της ανωτέρω προσωρινής διαταγής, ο ειρηνοδίκης πιθανολογεί μεταξύ άλλων: α) το παραδεκτό της αιτήσεως του οφειλέτη, β) την πλήρωση των προϋποθέσεων των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 1 του παρόντος νόμου, γ) την τήρηση της προδικασίας της παραγράφου 1 του άρθρου 5 του παρόντος νόμου, δ) την ανάγκη προστασίας του δικαιώματος, στην εξασφάλιση του οποίου αποβλέπει η προσωρινή διαταγή και το επείγον αυτής.

[Η χρονική ισχύς της ανωτέρω προσωρινής διαταγής δεν μπορεί να υπερβαίνει σε διάρκεια τους έξι (6) μήνες, συνυπολογιζόμενης και της περιόδου αναστολής άσκησης καταδιωκτικών μέτρων, αρχομένης από την ολοκλήρωση της κατάθεσης της

αίτησης ή εφόσον η συζήτηση της κύριας αιτήσεως έχει προσδιορισθεί σε βραχύτερο χρόνο, έως την ημέρα συζήτησης της κύριας αιτήσεως του οφειλέτη].

Η προσωρινή διαταγή ανακαλείται ή μεταρρυθμίζεται κατά το άρθρο 781 ΚΠολΔ."

*** Το τρίτο εδάφιο της παρ. 2 ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ με την παρ.1 άρθρου 59 Ν.4549/2018, ΦΕΚ Α'105/14.6.2018.

*** Η παρ.2 αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ.10 του άρθρου 1 της ΥΠΟΠΑΡ.Α.4 του άρθρου 2 του Ν. 4336/2015 (ΦΕΚ Α 94/14-8-2015), και καταλαμβάνει, σύμφωνα με την παρ.5 άρθρου2 της ΥΠΟΠΑΡ.Α.4 του αυτού άρθρου και νόμου, τις αιτήσεις που υποβάλλονται μετά την έναρξη ισχύος του, δηλαδή μετά από την υπογραφή από τα συμβαλλόμενα μέρη της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης της ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ Β' του άρθρου 3 αυτού.

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ Κατά τις παρ.1 και 3 άρθρου 19 Ν.4161/2013,ΦΕΚ Α 143/14.6.2013:

" 1. Η υποχρέωση καταβολής των μηνιαίων καταβολών που προβλέπονται στην παρ. 2 του άρθρου 5 του ν. 3869/2010 εφαρμόζεται και για εκκρεμούσες αιτήσεις κατά τη δημοσίευση του παρόντος νόμου. Στην περίπτωση αυτή, ο οφειλέτης επιλέγει ελευθέρως το ποσό καταβολής στο πλαίσιο που ορίζει το άρθρο 5 παρ. 2 του ν. 3869/2010. Οι πραγματοποιούμενες καταβολές από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου συνυπολογίζονται στις καταβολές του άρθρου 8 παράγραφος 2 ή αντίστοιχα του άρθρου 9 παράγραφος 2".

3. Για τις εκκρεμούσες αιτήσεις εφαρμόζεται η προδικασία που ίσχυε πριν τη θέση σε ισχύ του παρόντος".

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Με την παρ.2 του άρθρου 2 της ΥΠΟΠΑΡ.Α.4 του άρθρου 2 του Ν. 4336/2015 (ΦΕΚ Α 94/14-8-2015) ορίζεται ότι:

"2. Εφόσον στο πλαίσιο της εκκρεμούσας αιτήσεως έχει εκδοθεί προσωρινή διαταγή, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 5 ή απόφαση ασφαλιστικών μέτρων σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 6 του ν. 3869/2010, η οποία εξακολουθεί μετά την παρέλευση της προθεσμίας της παραγράφου 1, καθένας από τους διαδίκους έχει δικαίωμα να ζητήσει την ανάκληση ή μεταρρύθμιση της υφιστάμενης προσωρινής διαταγής ή απόφασης ασφαλιστικών μέτρων, εφόσον τούτο δικαιολογείται με βάση τα επικαιροποιημένα στοιχεία που κατέθεσε το οφειλέτης."

«3. Το ποσό των μηνιαίων δόσεων που διατάσσονται με την προσωρινή διαταγή της παραγράφου 2 καταβάλλεται συμμετρως προς τους πιστωτές.

«Οι μηνιαίες καταβολές από την κατάθεση της αίτησης μέχρι την έκδοση οριστικής απόφασης, συνυπολογίζονται στις καταβολές της παραγράφου 2 του άρθρου 8».

*** Το δεύτερο εδάφιο της παρ.3 αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ.2 άρθρου 59 Ν.4549/2018,ΦΕΚ Α'105/14.6.2018 και ,σύμφωνα με την παρ.8 του άρθρου 68του αυτού νόμου, εφαρμόζεται και στις δίκες, που είναι εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του νόμου 4549/2018.

Ο καθορισμός του ποσού των τελευταίων ενήμερων μηνιαίων καταβολών πρέπει να εξασφαλίζει τη δυνατότητα κάλυψης ευλόγων δαπανών διαβίωσης του ιδίου και των προστατευόμενων μελών της οικογένειάς του, όπως αυτές εκάστοτε προσδιορίζονται με απόφαση του Κυβερνητικού Συμβουλίου Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους δυνάμει του ν. 4224/2013 ή μέχρις ότου εκδοθεί η ανωτέρω απόφαση, όπως αυτές προσδιορίζονται στην Έρευνα Οικονομικών Προϋπολογισμών (Ε.Ο.Π.) που διενεργεί κάθε χρόνο η Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία, και στις οποίες συμπεριλαμβάνονται οι δαπάνες κοινωνικής ασφάλισης που βαρύνουν τον οφειλέτη, ωστόσο το ανωτέρω ποσό δεν μπορεί να είναι κατώτερο του 10% των μηνιαίων δόσεων που ο αιτών όφειλε να καταβάλει σε όλους τους δανειστές μέχρι την κατάθεση της αίτησης. Κάθε ποσό που υπολείπεται μετά την αφαίρεση του ποσού που καλύπτει τις εύλογες δαπάνες διαβίωσης του αιτούντος και των προστατευόμενων μελών της οικογένειάς του, διανέμεται συμμετρως στους πιστωτές. Σε κάθε περίπτωση, το ελάχιστο συνολικό ποσό καταβολής στους δανειστές δεν μπορεί να υπολείπεται των σαράντα (40) ευρώ μηνιαίως. Εξαίρεση από τα οριζόμενα στα εδάφια 2, 3 και 4 επιτρέπεται μόνον εφόσον ο αιτών πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 8 παράγραφος 5 του παρόντος νόμου, οπότε είναι δυνατός ο προσδιορισμός της μηνιαίας δόσεως σε ποσό που υπολείπεται των ανωτέρω ορίων ή και ο ορισμός μηδενικών δόσεων.»

***Η παρ.3 προστέθηκε ως άνω με την παρ.11 του άρθρου 1 της ΥΠΟΠΑΡ.Α.4 του άρθρου 2 του Ν. 4336/2015 (ΦΕΚ Α 94/14-8-2015), και καταλαμβάνει, σύμφωνα με την παρ.5 του άρθρου 2 της ΥΠΟΠΑΡ.Α.4 του άρθρου 2 του Ν. 4336/2015 (ΦΕΚ Α 94/14-8-2015), τις αιτήσεις που υποβάλλονται μετά την έναρξη ισχύος του, δηλαδή μετά από την υπογραφή από τα συμβαλλόμενα μέρη της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης της ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ Β` του άρθρου 3 αυτού.

«4. Αν ο οφειλέτης καθυστερεί την καταβολή των δόσεων που ορίζονται από τον Ειρηνοδίκη, σύμφωνα με την παράγραφο 2, με συνέπεια το συνολικό ύψος του ποσού σε καθυστέρηση να υπερβαίνει αθροιστικώς την αξία τριών (3) μηνιαίων δόσεων, διαδοχικών ή μη, ο θιγόμενος πιστωτής μπορεί να επιδώσει στον οφειλέτη εξώδικη όχληση με την οποία τον καλεί να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του εντός τριάντα (30) ημερολογιακών ημερών. Αν ο οφειλέτης δεν συμμορφωθεί προσηκόντως, παύει να ισχύει αυτοδικαίως έναντι όλων των πιστωτών η διαταχθείσα αναστολή των καταδιωκτικών μέτρων και κάθε άλλου ανασταλτικού μέτρου, από την ημέρα που ο θιγόμενος πιστωτής επιδώσει σχετική δήλωση στους υπόλοιπους πιστωτές, υπό την προϋπόθεση ότι θα καταθέσει σχετικό σημείωμα με ενσωματωμένη την ανωτέρω αναφερόμενη εξώδικη όχληση στο φάκελο που τηρείται στο αρμόδιο δικαστήριο. Στην περίπτωση αυτή, ο οφειλέτης μπορεί να ζητήσει από τον αρμόδιο δικαστή την εκ νέου χορήγηση προσωρινής διαταγής αν αποδεικνύει ότι η μη καταβολή των δόσεων, οφείλεται σε γεγονός ανωτέρας βίας, μη δυνάμενο να αντιμετωπιστεί με αίτηση μεταρρύθμισης της αρχικής προσωρινής διαταγής ή ότι ο θιγόμενος πιστωτής άσκησε καταχρηστικά το δικαίωμα των προηγούμενων εδαφίων.»

*** Η παρ.4 αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ.3 άρθρου 59 Ν.4549/2018,ΦΕΚ Α' 105/14.6.2018.Με την παρ.9 άρθρου 68 του αυτού νόμου ορίζεται ότι:
"Η παράγραφος 3 του άρθρου 59 και οι παράγραφοι 2 και 4 του άρθρου 60 εφαρμόζονται και στις δίκες, που είναι εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του

παρόντος νόμου, με την προϋπόθεση ότι: α) η όχληση που προβλέπεται στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 4 του άρθρου 5 του ν. 3869/2010, επιδίδεται μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, β) δεν έχει ήδη ανακληθεί η προσωρινή διαταγή. Εκκρεμείς αιτήσεις ανάκλησης της προσωρινής διαταγής κρίνονται κατά τις ουσιαστικές διατάξεις του παρόντος".

«5. Ο Ειρηνοδίκης ή το κατά περίπτωση αρμόδιο δικαστήριο μπορεί να διατάξει την ανάκληση της προσωρινής διαταγής της παραγράφου 2 και αν ο οφειλέτης καθυστερεί συστηματικά την καταβολή των δόσεων που ορίζονται με αυτήν, χωρίς το συνολικό ύψος του ποσού σε καθυστέρηση να υπερβαίνει αθροιστικώς την αξία τριών (3) μηνιαίων δόσεων, οπότε επέρχεται η έννομη συνέπεια της παραγράφου 4. Οι διάδικοι καλούνται προ δέκα (10) ημερών.».

*** Η παρ.5 προστέθηκε με την παρ.4 άρθρου 59 Ν.4549/2018,ΦΕΚ Α'105/14.6.2018.

Άρθρο 5α

Ταχεία Διευθέτηση Μικροοφειλών

1. Εφόσον ο οφειλέτης αποδεικνύει σωρευτικώς ότι:

α) κατά την ημέρα υποβολής της αίτησης και της επικύρωσης δεν διαθέτει οποιαδήποτε ακίνητη περιουσία και δεν έχει προβεί σε πράξη διάθεσης ακίνητης περιουσίας κατά την τελευταία τριετία πριν από την κατάθεση της αίτησης, β) τα λοιπά περιουσιακά στοιχεία του είτε ως δικαιούχου είτε ως συνδικαιούχου. συμπεριλαμβανομένων των καταθέσεων του σε πιστωτικά ιδρύματα δεν υπερβαίνουν σε αξία το ποσό των χιλίων (1.000) ευρώ, γ) οι οφειλές που περιλαμβάνονται στην αίτηση του κατά το άρθρο 4 παράγραφος 1 του παρόντος νόμου συνιστούν το σύνολο των υποχρεώσεων του οφειλέτη, γ) το ύψος των υπό β' οφειλών του δεν υπερβαίνει τις είκοσι χιλιάδες (20.000) ευρώ. συμπεριλαμβανομένων τόκων, εξόδων και πάσης φύσεως προσαυξήσεων δ) οι περιλαμβανόμενες στην αίτηση οφειλές δεν είναι εξαιρετές από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 1, ε) δεν υπάρχουν εμπραγμάτως ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο ασφαλισμένοι πιστωτές, στ) τα πάσης φύσεως εισοδήματα του οφειλέτη καθ' όλη τη διάρκεια του τελευταίου έτους πριν από την ημέρα της επικύρωσης είναι μηδενικά και ζ) είναι συνεργάσιμος σύμφωνα με τον Κώδικα Δεοντολογίας που θεσπίστηκε με Απόφαση της Τράπεζας της Ελλάδος - Ευρωσύστημα Επιτροπή Πιστωτικών και Ασφαλιστικών Θεμάτων (Β' 2289/27.8.2014), ο ειρηνοδίκης δύναται κατόπιν σχετικού αιτήματος του οφειλέτη και εφόσον οι δανειστές που περιλαμβάνονται στην αίτηση δεν αμφισβητούν, κατά το χρόνο της συζήτησης της αιτήσεως. τη συνδρομή των ανωτέρω προϋποθέσεων, να διατάξει, δικάζοντας κατά την διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, την προσωρινή απαλλαγή του οφειλέτη από τα χρέη που περιλαμβάνονται στην αίτηση.

«2. Η προσωρινή απαλλαγή του οφειλέτη κατά την ανωτέρω παράγραφο χορηγείται για διάστημα δεκαοκτώ (18) μηνών. Από της εκδόσεως της δικαστικής αποφάσεως της παρ. 1 και για όσο χρόνο διαρκεί η προσωρινή απαλλαγή του οφειλέτη αναστέλλονται το πάσης φύσεως ατομικά καταδιωκτικά μέτρα εναντίον του. Με την

επιφύλαξη των διατάξεων των άρθρων 938 επ. ΑΚ περί καταδολίευσης δανειστών και, εφόσον κατά τη διάρκεια ισχύος της προσωρινής απαλλαγής δεν μεταβληθούν οι προϋποθέσεις της προηγούμενης παραγράφου, αφού παρέλθει διάστημα δεκαοκτώ (18) μηνών, ο οφειλέτης απαλλάσσεται από το υπόλοιπο των χρεών του σύμφωνα με το άρθρο 11 παρ. 1 του Ν. 3869/2010. Κατά τη διάρκεια του ανωτέρω διαστήματος, ο οφειλέτης υποχρεούται να ενημερώνει οποτεδήποτε καταστεί αναγκαίο, και σε κάθε περίπτωση το αργότερο ανά τρίμηνο, από την ημερομηνία εκδόσεως της δικαστικής αποφάσεως της παραγράφου 1, τη γραμματεία του ειρηνοδικείου στην οποία τηρείται ο φάκελός του, για οποιαδήποτε μεταβολή της προσωπικής περιουσιακής του κατάστασης και των πάσης φύσεως εισοδημάτων του ιδίου και της οικογενείας του. Σε περίπτωση παράβασης της ανωτέρω υποχρέωσης, ή σε περίπτωση που ο οφειλέτης παραλείψει να ενημερώσει ειλικρινώς το φάκελό του σε σχέση με τα στοιχεία που αφορούν την περιουσιακή του κατάσταση και τα πάσης φύσεως εισοδήματα του ιδίου και της οικογενείας του, τότε με αίτηση οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον ενώπιον του αρμοδίου ειρηνοδικείου, η οποία δικάζεται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, ο οφειλέτης κηρύσσεται έκπτωτος από το καθεστώς προσωρινής απαλλαγής και αίρεται η αναστολή των ατομικών καταδιωκτικών μέτρων εναντίον του».

*** ΠΡΟΣΟΧΗ: Η παράγραφος 2 αντικαθίσταται ΑΠΟ 1.1.2016 ,ως άνω, με το άρθρο 14 παρ.4 και 11 Ν.4346/2015,ΦΕΚ Α 152.(Βλ. προΐσχύσασα έκδοση του άρθρου για το μέχρι 31.12.2015 χρονικό διάστημα).Σύμφωνα με τη παρ.11 του αυτού άρθρου και νόμου

"11. Η εφαρμογή του παρόντος άρθρου αρχίζει από 1.1.2016 και δεν καταλαμβάνει εκκρεμείς υποθέσεις, καθώς και αιτήσεις που έχουν κατατεθεί έως και 31.12.2015".

3. Σε περίπτωση μεταβολής της περιουσιακής ή εισοδηματικής κατάστασης του οφειλέτη κατά τη διάρκεια της προσωρινής απαλλαγής, είναι δυνατόν με αίτηση οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον ενώπιον του αρμοδίου ειρηνοδικείου, η οποία δικάζεται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, ο οφειλέτης να κηρυχθεί έκπτωτος από το καθεστώς προσωρινής απαλλαγής και να αρθεί η αναστολή των ατομικών καταδιωκτικών μέτρων εναντίον του, εφόσον αυτό δικαιολογείται από την μεταβολή της περιουσιακής ή εισοδηματικής του κατάστασης.

4. Στις περιπτώσεις της παρούσας παραγράφου, τυχόν υποβολή νέου αιτήματος από τον οφειλέτη κατά τον παρόντα νόμο δεν υπόκειται στον περιορισμό του άρθρου 8 παράγραφος 1 εδάφιο δ', εφόσον δεν πρόκειται για υποβολή νέου αιτήματος στο πλαίσιο του παρόντος άρθρου.»

***Το εντός " " άρθρο 5α προστέθηκε ως άνω με την παρ.13 του άρθρου 1 της ΥΠΟΠΑΡ.Α.4 του άρθρου 2 του Ν. 4336/2015 (ΦΕΚ Α 94/14-8-2015), και καταλαμβάνει, σύμφωνα με την παρ.5 του άρθρου 2 της ΥΠΟΠΑΡ.Α.4 του άρθρου 2 του Ν. 4336/2015 (ΦΕΚ Α 94/14-8-2015), τις αιτήσεις που υποβάλλονται μετά την έναρξη ισχύος του, δηλαδή μετά από την υπογραφή από τα συμβαλλόμενα μέρη της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης της ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ Β' του άρθρου 3 του Ν. 4336/2015 (ΦΕΚ Α 94/14-8-2015).

Άρθρο 6

Αναστολή καταδιωκτικών μέτρων

«1. Μετά τη συζήτηση ενώπιον του ειρηνοδίκη κατά την ημέρα επικύρωσης και, εφόσον δεν έχει εκδοθεί προσωρινή διαταγή κατά την παράγραφο 2 του άρθρου 5 του παρόντος νόμου, ο οφειλέτης ή κάθε άλλος που έχει έννομο συμφέρον μπορεί να ζητήσει από το αρμόδιο δικαστήριο που δικάζει κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων την αναστολή της εκτελεστικής διαδικασίας που έχει ξεκινήσει κατά του οφειλέτη.

[Η αναστολή χορηγείται για χρονικό διάστημα που δεν θα υπερβαίνει τους έξι (6) μήνες, αρχομένης από την ημερομηνία ολοκλήρωσης της υποβολής της αίτησης ή, εφόσον η συζήτηση της κύριας αιτήσεως έχει προσδιορισθεί σε βραχύτερο χρόνο, έως την ημέρα συζήτησης της κύριας αιτήσεως].

*** Το δεύτερο εδάφιο της παρ.1 ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ με την παρ.1 άρθρου 60 Ν.4549/2018, ΦΕΚ Α' 105/14.6.2018.

Η ισχύς της απόφασης των ασφαλιστικών μέτρων δεσμεύει όλους τους πιστωτές που έχουν περιληφθεί στην αίτηση σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 4 του παρόντος νόμου, ανεξαρτήτως εάν αυτοί έχουν εκκινήσει ή όχι διαδικασίες αναγκαστικής εκτέλεσης εις βάρος του οφειλέτη. Η αναστολή της εκτελεστικής διαδικασίας διατάσσεται από το αρμόδιο δικαστήριο, εφόσον αυτό πιθανολογεί: α) την ευδοκίμηση της κύριας αίτησης και β) την πρόκληση ουσιώδους βλάβης στα συμφέροντα του αιτούντος».

«Οι παράγραφοι 4 και 5 του άρθρου 5 εφαρμόζονται αναλόγως.».

*** Το τελευταίο εδάφιο της παρ. 1 προστέθηκε με την παρ.2 άρθρου 60 Ν.4549/2018,ΦΕΚ Α' 105/14.6.2018,σύμφωνα δε με την παρ.9 άρθρου 68 του αυτού νόμου εφαρμόζεται και στις δίκες, που είναι εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, με την προϋπόθεση ότι: α) η όχληση που προβλέπεται στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 4 του άρθρου 5 του ν. 3869/2010, επιδίδεται μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, β) δεν έχει ήδη ανακληθεί η προσωρινή διαταγή. Εκκρεμείς αιτήσεις ανάκλησης της προσωρινής διαταγής κρίνονται κατά τις ουσιαστικές διατάξεις του παρόντος".

*** ΠΡΟΣΟΧΗ: Η παράγραφος 1 (όπως είχε αντικατασταθεί με την παρ.14 άρθρου 1 υποπαρ. Α.4 άρθρου 2 Ν. 4336/2015, ΦΕΚ Α 94) αντικαθίσταται ΑΠΟ 1.1.2016, ως άνω, με το άρθρο 14 παρ.5 και 11 Ν.4346/2015,ΦΕΚ Α 152.(Βλ. προϊσχύσασα έκδοση του άρθρου για το μέχρι 31.12.2015 χρονικό διάστημα).Σύμφωνα με τη παρ.11 του αυτού άρθρου και νόμου "11. Η εφαρμογή του παρόντος άρθρου αρχίζει από 1.1.2016 και δεν καταλαμβάνει εκκρεμείς υποθέσεις, καθώς και αιτήσεις που έχουν κατατεθεί έως και 31.12.2015".

«2. Πριν από την έναρξη της διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης, το αρμόδιο δικαστήριο μπορεί με αίτηση οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον, η οποία δικάζεται κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων να διατάξει όποιο μέτρο κρίνει αναγκαίο για να αποτραπεί κάθε επιζήμια για τους πιστωτές μεταβολή της περιουσίας του οφειλέτη ή μείωση της αξίας της.

[Η ισχύς της απόφασης των ασφαλιστικών μέτρων δεν υπερβαίνει τους έξι (6) μήνες, αρχομένης από την ημερομηνία ολοκλήρωσης της υποβολής της αίτησης ή, εφόσον η συζήτηση της κύριας αιτήσεως έχει προσδιορισθεί σε βραχύτερο χρόνο, την ημέρα συζήτησης της κύριας αιτήσεως του οφειλέτη].

*** Το δεύτερο εδάφιο της παρ. 2 ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ με την παρ.3 άρθρου 60 Ν.4549/2018, ΦΕΚ Α'105/14.6.2018.

Η ισχύς της απόφασης των ασφαλιστικών μέτρων δεσμεύει όλους τους πιστωτές που έχουν περιληφθεί στην αίτηση του οφειλέτη, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 4 του παρόντος νόμου. Το δικαστήριο διατάσσει τα ασφαλιστικά μέτρα, εφόσον πιθανολογεί ότι: α) η κύρια αίτηση θα ευδοκιμήσει και β) επίκειται μεταβολή της περιουσίας του οφειλέτη ή μείωση της αξίας της, ουσιωδώς επιζήμια για τους πιστωτές».

«Οι παράγραφοι 4 και 5 του άρθρου 5 εφαρμόζονται αναλόγως.».

*** Το τελευταίο εδάφιο της παρ. 2 προστέθηκε με την παρ.4 άρθρου 60 Ν.4549/2018,ΦΕΚ Α' 105/14.6.2018,σύμφωνα δε με την παρ.9 άρθρου 68 του αυτού νόμου εφαρμόζεται και στις δίκες, που είναι εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του, με την προϋπόθεση ότι: α) η όχληση που προβλέπεται στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 4 του άρθρου 5 του ν. 3869/2010, επιδίδεται μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, β) δεν έχει ήδη ανακληθεί η προσωρινή διαταγή. Εκκρεμείς αιτήσεις ανάκλησης της προσωρινής διαταγής κρίνονται κατά τις ουσιαστικές διατάξεις του παρόντος.

*** ΠΡΟΣΟΧΗ: Η παράγραφος 2 (όπως είχε αντικατασταθεί με την παρ.15 άρθρου 1 υποπαρ. Α.4 άρθρου 2 Ν. 4336/2015, ΦΕΚ Α 94) αντικαθίσταται ΑΠΟ 1.1.2016, ως άνω, με το άρθρο 14 παρ.6 και 11 Ν.4346/2015,ΦΕΚ Α 152.(Βλ. προϊσχύσασα έκδοση του άρθρου για το μέχρι 31.12.2015 χρονικό διάστημα).Σύμφωνα με τη παρ.11 του αυτού άρθρου και νόμου

"11. Η εφαρμογή του παρόντος άρθρου αρχίζει από 1.1.2016 και δεν καταλαμβάνει εκκρεμείς υποθέσεις, καθώς και αιτήσεις που έχουν κατατεθεί έως και 31.12.2015".

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Με την παρ.2 του άρθρου 2 της ΥΠΟΠΑΡ.Α.4 του άρθρου 2 του Ν. 4336/2015 (ΦΕΚ Α 94/14-8-2015) ορίζεται ότι:

"2. Εφόσον στο πλαίσιο της εκκρεμούσας αιτήσεως έχει εκδοθεί προσωρινή διαταγή, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 5 ή απόφαση ασφαλιστικών μέτρων σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 6 του ν. 3869/2010, η οποία εξακολουθεί μετά την παρέλευση της προθεσμίας της παραγράφου 1, καθένας από τους διαδίκους έχει δικαίωμα να ζητήσει την ανάκληση

ή μεταρρύθμιση της υφιστάμενης προσωρινής διαταγής ή απόφασης ασφαλιστικών μέτρων, εφόσον τούτο δικαιολογείται με βάση τα επικαιροποιημένα στοιχεία που κατέθεσε το οφειλέτης."

3. «Οι απαιτήσεις των ιδιωτών πιστωτών που είναι εξασφαλισμένες με ειδικό προνόμιο ή εμπράγματο δικαίωμα συνεχίζουν να εκτοκίζονται μέχρι την έκδοση οριστικής απόφασης επί της αιτήσεως με επιτόκιο ενήμερης οφειλής.» Οι λοιπές απαιτήσεις παύουν με την κοινοποίηση της αίτησης να παράγουν νόμιμους ή συμβατικούς τόκους. Οι οφειλές αυτές θεωρούνται ληξιπρόθεσμες και υπολογίζονται με την τρέχουσα κατά το χρόνο κοινοποίησης της αίτησης αξία τους.

«Η παύση ή ο περιορισμός της τοκογονίας κατά τα πρώτα δύο εδάφια θεωρείται ότι ουδέποτε επήλθαν, αν η αίτηση απορριφθεί τελεσίδικα.»

*** Το τελευταίο εδάφιο της παρ.3 προστέθηκε με την παρ.5 άρθρου 60 Ν.4549/2018,ΦΕΚ Α΄

105/14.6.2018 και σύμφωνα με την παρ.8 άρθρου 68 του αυτού νόμου εφαρμόζεται και στις δίκες, που είναι εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του.

***Το πρώτο εδάφιο της παρ.3 αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ.16 του άρθρου 1 της ΥΠΟΠΑΡ.Α.4 του άρθρου 2 του Ν. 4336/2015 (ΦΕΚ Α 94/14-8-2015), και καταλαμβάνει, σύμφωνα με την παρ.5 του άρθρου 2 της ΥΠΟΠΑΡ.Α.4 του άρθρου 2 του Ν. 4336/2015 (ΦΕΚ Α 94/14-8-2015), τις αιτήσεις που υποβάλλονται μετά την έναρξη ισχύος του, δηλαδή μετά από την υπογραφή από τα συμβαλλόμενα μέρη της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης της ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ Β΄ του άρθρου 3 του Ν. 4336/2015 (ΦΕΚ Α 94/14-8-2015).

[4. Σε περίπτωση οφειλής από στεγαστικό δάνειο το δικαστήριο της παραγράφου 1 μπορεί, λαμβάνοντας υπόψη τις δυνατότητες που επιτρέπει το εισόδημα του οφειλέτη, να χορηγήσει την αναστολή των καταδιωκτικών μέτρων για την οφειλή αυτή με ή χωρίς τον όρο της καταβολής εκ μέρους του οφειλέτη όλου ή μέρους του ποσού που αντιστοιχεί στην ενήμερη τοκοχρεολυτική δόση που θα όφειλε να καταβάλλει από το χρονικό σημείο της δημοσίευσης της απόφασης και μέχρι την έκδοση οριστικής απόφασης, αν η σύμβαση δανείου δεν είχε καταγγελθεί ή δεν εμφάνιζε ληξιπρόθεσμες οφειλές].

*** Η παράγραφος 4 ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ με την παρ.1.β άρθρου 14 Ν.4161/2013, ΦΕΚ Α 143/14.6.2013.

«5. Αναστολή της αναγκαστικής εκτέλεσης μπορεί να ζητηθεί και μετά την έκδοση της οριστικής απόφασης, εφόσον έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα έφεση από τον οφειλέτη. Η αναστολή χορηγείται εάν πιθανολογείται ότι από την εκτέλεση θα προκληθεί ουσιώδης βλάβη στα συμφέροντα του αιτούντος και ότι θα ευδοκιμήσει η αίτηση. Η χορήγηση της αναστολής επάγεται αυτοδικαίως την απαγόρευση διάθεσης των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη.»

*** Η παράγραφος 5 προστέθηκε με την παρ. 2 άρθρου 14 Ν.4161/2013,ΦΕΚ Α 143/14.6.2013.

Άρθρο 7

Δυνατότητα συμβιβαστικής επίλυσης της διαφοράς

1. Οι οφειλέτες και οι πιστωτές δύνανται να συμβιβάζονται και μετά την ημέρα επικύρωσης έως την ημερομηνία συζήτησης της αίτησης σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας, οπότε εμφανίζονται ενώπιον του Ειρηνοδίκη, υποβάλλουν το σχέδιο και ζητούν την επικύρωσή του. Το σχέδιο επικυρώνεται από τον Ειρηνοδίκη και αποκτά πλέον ισχύ δικαστικού συμβιβασμού. Η αίτηση για ρύθμιση και απαλλαγή από τις οφειλές ανακαλείται αυτοδικαίως.

2. Αν συγκατατίθενται στο σχέδιο πιστωτές με απαιτήσεις που υπερβαίνουν το ήμισυ του συνολικού ποσού των απαιτήσεων, στους οποίους περιλαμβάνονται σε κάθε περίπτωση το σύνολο των πιστωτών με εμπραγμάτως εξασφαλισμένες απαιτήσεις και πιστωτές με απαιτήσεις που υπερβαίνουν το ήμισυ των τυχόν εργατικών απαιτήσεων, ο Ειρηνοδίκης υποκαθιστά σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας την έλλειψη συγκατάθεσης των πιστωτών που αντιτίθενται καταχρηστικά στο συμβιβασμό. Στην περίπτωση αυτή θεωρείται ότι επήλθε ο συμβιβασμός και η αίτηση για την απαλλαγή από τα χρέη ανακαλείται αυτοδικαίως. Ο οφειλέτης υποχρεούται να επιδώσει στους πιστωτές, οι οποίοι δεν συγκατατίθενται αντίγραφο, του επικυρωμένου σχεδίου.

3. Δεν επιτρέπεται υποκατάσταση της συγκατάθεσης πιστωτή όταν: α) η απαίτηση του πιστωτή που αντιτίθεται δεν ικανοποιείται σε ανάλογο, σε σχέση με τους άλλους πιστωτές, βαθμό ή β) σε περίπτωση εφαρμογής του σχεδίου, ο πιστωτής που αντιτίθεται αποδεικνύει ότι θα περιέλθει σε δυσμενέστερη οικονομικά θέση από αυτήν στην οποία θα περιερχόταν, αν συνεχιζόταν η διαδικασία απαλλαγής του οφειλέτη από τις οφειλές, ή γ) αμφισβητείται απαίτηση από οφειλέτη ή οποιονδήποτε πιστωτή.

4. Οι πιστωτές δεν αποκτούν απαίτηση κατά του οφειλέτη για τα έξοδα και τις δαπάνες που δημιουργούνται από τη διαδικασία και το σχέδιο διευθέτησης οφειλών.»

*** Το άρθρο 7,όπως είχε τροποποιηθεί με την παρ.4 άρθρου 85 Ν.3996/2011,ΦΕΚ Α 170, αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρο 15 Ν.4161/2013,ΦΕΚ Α 143/14.6.2013.

Άρθρο 8

Δικαστική ρύθμιση χρεών

1. Αν το σχέδιο δεν γίνεται δεκτό από τους πιστωτές, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 2 του προηγούμενου άρθρου ή αν εκδηλώθηκαν αντιρρήσεις κατά του σχεδίου διευθέτησης των οφειλών και δεν υποκαθίστανται αυτές σύμφωνα με τα οριζόμενα στο προηγούμενο άρθρο, το δικαστήριο ελέγχει την ύπαρξη των

αμφισβητούμενων απαιτήσεων και την πλήρωση των προϋποθέσεων του άρθρου 1 για τη ρύθμιση των οφειλών και απαλλαγή του οφειλέτη. Η απόφαση εκδίδεται κατά προτεραιότητα. «Σε περίπτωση που πιστωτής δεν έχει ενταχθεί στο σχέδιο διευθέτησης του οφειλέτη και δεν έχει ασκηθεί από αυτόν κύρια παρέμβαση, το δικαστήριο ρυθμίζει και τις απαιτήσεις αυτού κατά το άρθρο 744 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας ή διατάζει την κλήτευση του κατά την παράγραφο 3 του άρθρου 748 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας ορίζοντας νέα δικάσιμο.»

Αν το δικαστήριο απορρίψει την αίτηση του οφειλέτη δεν μπορεί να υποβληθεί νέα αίτηση πριν από την πάροδο ενός έτους.

*** Το τρίτο εδάφιο της παρ.1 προστέθηκε με το άρθρο 16 Ν.4161/2013,ΦΕΚ Α 143/14.6.2013.

«Επίσης δεν μπορεί να υποβληθεί νέα αίτηση, εάν η αρχική αίτηση απορρίφθηκε λόγω δόλου του οφειλέτη ως προς την περιέλευσή του σε μόνιμη και γενική αδυναμία πληρωμής των ληξιπρόθεσμων χρηματικών οφειλών του ή λόγω δόλιας παράβασης του καθήκοντος ειλικρινούς δήλωσης κατά το άρθρο 10.»

*** Το τελευταίο εδάφιο της παρ.1 προστέθηκε με την παρ.1 άρθρου 61 Ν.4549/2018,ΦΕΚ Α

105/14.6.2018.Κατά την παρ.10 άρθρου 68 του αυτού νόμου: "10. Η παράγραφος 1 του άρθρου 61 εφαρμόζεται και όταν η αίτηση του οφειλέτη απορρίφθηκε πριν την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου σε δεύτερο βαθμό λόγω δόλου του οφειλέτη ως προς την περιέλευσή του σε μόνιμη και γενική αδυναμία πληρωμής των ληξιπρόθεσμων χρηματικών οφειλών του ή λόγω δόλιας παράβασης του καθήκοντος ειλικρινούς δήλωσης. Δεν εφαρμόζεται όταν πριν την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου η αίτηση απορρίφθηκε".

2. «Αν τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη δεν είναι επαρκή, το δικαστήριο, αφού αφαιρέσει το ποσό που απαιτείται για την κάλυψη των ευλόγων δαπανών διαβίωσης του ιδίου και των προστατευόμενων μελών της οικογένειάς του, όπως αυτές εκάστοτε προσδιορίζονται με απόφαση του Κυβερνητικού Συμβουλίου Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους δυνάμει του ν. 4224/2013 ή μέχρις ότου εκδοθεί η ανωτέρω απόφαση, όπως αυτές προσδιορίζονται στην Έρευνα Οικονομικών Προϋπολογισμών (Ε.Ο.Π.) που διενεργεί κάθε χρόνο η Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία και στις οποίες συμπεριλαμβάνονται οι δαπάνες κοινωνικής ασφάλισης που βαρύνουν τον οφειλέτη, διατάσσει την καταβολή μηνιαίως, για χρονικό διάστημα τριών (3) ετών, του ποσού που απομένει με βάση τα περιουσιακά στοιχεία και τα πάσης φύσεως εισοδήματά του, για την ικανοποίηση των απαιτήσεων των πιστωτών, συμμετρως διανεμόμενου.»

*** Το πρώτο εδάφιο της παρ.2, όπως είχε αντικατασταθεί με το άρθρο 16 Ν.4161/2013,ΦΕΚ Α 143/14.6.2013, αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ.17 άρθρου 1 της ΥΠΟΠΑΡ.Α.4 άρθρου 2 Ν. 4336/2015 (ΦΕΚ Α 94/14-8-2015), και καταλαμβάνει, σύμφωνα με την παρ.5 του άρθρου 2 του αυτού άρθρου και νόμου, τις αιτήσεις που υποβάλλονται μετά την έναρξη ισχύος του, δηλαδή μετά από την υπογραφή από τα συμβαλλόμενα μέρη της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης της ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ Β` του άρθρου 3 αυτού.

Με την απόφαση μπορεί να οριστεί ότι το ποσό αυτό αναπροσαρμόζεται ανά διαστήματα που ορίζονται σε αυτή με βάση αντικειμενικό δείκτη αναφοράς. Η καταβολή του ποσού γίνεται απευθείας στους πιστωτές, εκτός αν ορίζει διαφορετικά το δικαστήριο.

«Από το ποσό αφαιρείται ό,τι καταβλήθηκε συνολικά σε εκτέλεση της προσωρινής διαταγής του άρθρου 5 ή της απόφασης αναστολής του άρθρου 6, διαιρούμενο διά το πλήθος των δόσεων της παρούσας παραγράφου.».

*** Το πιο πάνω εδάφιο της παρ.1 προστέθηκε με την παρ.2 άρθρου 61 Ν.4549/2018,ΦΕΚ Α΄ 105/14.6.2018 και σύμφωνα με την παρ.8 άρθρου 68 του αυτού νόμου εφαρμόζεται και στις δίκες, που είναι εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου.

Σε περίπτωση που κατά τη διάρκεια της περιόδου ρύθμισης περιέλθουν στον οφειλέτη περιουσιακά στοιχεία αιτία θανάτου, ο οφειλέτης υποχρεούται να διαθέσει για την ικανοποίηση των πιστωτών το ήμισυ της αξίας αυτών. Σε περίπτωση που αμφισβητούμενη απαίτηση, η οποία έχει ενταχθεί στη ρύθμιση απορριφθεί τελεσίδικα, οι λοιποί πιστωτές υποκαθίστανται στη θέση του πιστωτή της αμφισβητούμενης απαίτησης και έχουν από αυτόν αξίωση καταβολής στην αναλογία που αντιστοιχεί στον καθένα του ποσού που εισέπραξε εξαιτίας της ένταξης της απαίτησης στη ρύθμιση. Σε περίπτωση που δεν ενταχθεί στη ρύθμιση αμφισβητούμενη απαίτηση, η ύπαρξη της οποίας επαληθευτεί ακολούθως με τελεσίδικη απόφαση, ο πιστωτής υποκαθίσταται κατά την αναλογία της απαίτησης του στις θέσεις των υπολοίπων πιστωτών για τα ποσά που αναλογούν στην απαίτηση του και έχει από αυτούς αξίωση καταβολής των ποσών που εισέπραξαν εξαιτίας της μη ένταξης της απαίτησης του στις υπό ρύθμιση οφειλές. Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει την κατάθεση στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων των χρηματικών διανομών που αντιστοιχούν σε αμφισβητούμενη απαίτηση που έχει ενταχθεί σε ρύθμιση μέχρι την επαλήθευση της με τελεσίδικη δικαστική απόφαση.

3. Ο οφειλέτης οφείλει να εργάζεται κατά τη διάρκεια της περιόδου ρύθμισης της προηγούμενης παραγράφου σε κατάλληλη εργασία ή, αν δεν εργάζεται, να καταβάλει εύλογη προσπάθεια για την εξεύρεση ανάλογης εργασίας. Η προσπάθεια ανεύρεσης εργασίας τεκμαίρεται εφόσον ο οφειλέτης έχει εγγραφεί στο Μητρώο Ανέργων του Οργανισμού Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού ή έχει κάρτα ανεργίας και δεν έχει αποκρούσει αδικαιολόγητα πρόταση από τον Οργανισμό για ανάληψη εργασίας. Οφείλει επίσης να γνωστοποιεί μέσα σε ένα μήνα στη γραμματεία του δικαστηρίου κάθε μεταβολή κατοικίας ή εργασίας, αλλαγή εργοδότη, καθώς και κάθε αξιολογη βελτίωση των εισοδημάτων του ή των περιουσιακών του στοιχείων, ώστε να ενημερώνεται ο φάκελος που τηρείται σύμφωνα με την παράγραφο 5 του άρθρου 4.

4. Με αίτηση του οφειλέτη ή πιστωτή, που επιδίδεται μέσα σε ένα μήνα από την υποβολή της στο αρμόδιο δικαστήριο, μπορεί να τροποποιείται η ρύθμιση οφειλών της απόφασης της προηγούμενης παραγράφου ως προς το ύψος των μηνιαίων καταβολών, όταν τούτο δικαιολογείται από μεταγενέστερα γεγονότα ή μεταβολές της περιουσιακής κατάστασης και των εισοδημάτων του οφειλέτη.

Η ισχύς της απόφασης που τροποποιεί τη ρύθμιση μπορεί να ανατρέχει στο χρόνο υποβολής της αίτησης τροποποίησης. Σε περίπτωση καταβολής από τον οφειλέτη σε πιστωτές μεγαλύτερου ποσού από αυτό που έχει οριστεί από το δικαστήριο σύμφωνα με την παράγραφο 2, ο οφειλέτης υποχρεούται να ικανοποιήσει συμμετρως όλους τους πιστωτές.

5. Σε περιπτώσεις που εξαιτίας εξαιρετικών περιστάσεων, όπως χρόνια ανεργία χωρίς υπαιτιότητα του οφειλέτη, σοβαρά προβλήματα υγείας, ανεπαρκές εισόδημα για την κάλυψη στοιχειωδών βιοτικών αναγκών του οφειλέτη ή άλλων λόγων ίδιας τουλάχιστον βαρύτητας, προσδιορίζονται με την απόφαση μηνιαίες καταβολές μικρού ύψους ή και μηδενικές, το δικαστήριο μπορεί με την ίδια απόφαση να ορίσει, όχι νωρίτερα από πέντε μήνες, νέα δικάσιμο για επαναπροσδιορισμό των μηνιαίων καταβολών.

6. Η απόφαση που ορίζει μηνιαίες καταβολές είναι αμέσως εκτελεστή και δεν επιτρέπεται δικαστική αναστολή της. Δικαστική δαπάνη δεν επιδικάζεται.

Άρθρο 9

Διαδικασία ρευστοποίησης περιουσίας - Προστασία κύριας κατοικίας

«1. Εφόσον υπάρχει ρευστοποιήσιμη περιουσία, η εκποίηση της οποίας κρίνεται απαραίτητη για την ικανοποίηση των πιστωτών ή όταν το δικαστήριο κρίνει αναγκαίο να παρακολουθήσει και να υποβοηθήσει την εκτέλεση των όρων ρύθμισης των οφειλών για την απαλλαγή του οφειλέτη από τα χρέη ή την εξασφάλιση των συμφερόντων των πιστωτών ορίζεται εκκαθαριστής. Εκκαθαριστής μπορεί να ορίζεται το πρόσωπο που προτείνουν πιστωτές οι οποίοι αντιπροσωπεύουν την πλειοψηφία των πιστώσεων ή πρόσωπο από τον κατάλογο των πραγματογνωμόνων που προβλέπεται στο άρθρο 371 του ΚΠολΔ. Έργο του εκκαθαριστή είναι αυτό που προσδιορίζεται ειδικά με την απόφαση του διορισμού του και, σε κάθε περίπτωση, η διαχείριση της περιουσίας του οφειλέτη, η διασφάλισή της σε όλο το νόμιμο ύψος της χάριν των πιστωτών, η πρόσφορη εκποίησή της και η διανομή του προϊόντος της εκποίησης στους πιστωτές.

Οι διατάξεις του Πτωχευτικού Κώδικα περί συνδίκου εφαρμόζονται αναλόγως και στον εκκαθαριστή. Από τη ρευστοποιήσιμη περιουσία του οφειλέτη, εξαιρούνται τα πράγματα που ορίζονται ως ακατάσχετα, σε εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 953 του ΚΠολΔ. Όλη η περιουσία του οφειλέτη που δεν εξαιρείται από την κατάσχεση κατά το άρθρο 953 ΚΠολΔ θα κατάσχετα και θα εκποιείται με σκοπό την ικανοποίηση των δανειστών. Οι απαιτήσεις των πιστωτών ικανοποιούνται σύμφωνα με τα οριζόμενα στον ΚΠολΔ».

*** ΠΡΟΣΟΧΗ: Η παράγραφος 1 αντικαταστάθηκε ΑΠΟ 1.1.2016 ,ως άνω, με το άρθρο 14 παρ.7 και 11 Ν.4346/2015,ΦΕΚ Α 152 .Σύμφωνα με τη παρ.11 του αυτού άρθρου και νόμου:

"11. Η εφαρμογή του παρόντος άρθρου αρχίζει από 1.1.2016 και δεν καταλαμβάνει εκκρεμείς υποθέσεις, καθώς και αιτήσεις που έχουν κατατεθεί έως και 31.12.2015".

2 «Μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2018 ο οφειλέτης μπορεί να υποβάλει στο δικαστήριο πρόταση εκκαθάρισης και σχέδιο διευθέτησης οφειλών ζητώντας να εξαιρεθεί από την εκποίηση βεβαρημένο ή μη με εμπράγματα ασφάλεια ακίνητο, εφόσον, στο πρόσωπο του οφειλέτη, πληρούνται σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις: α) το συγκεκριμένο ακίνητο χρησιμεύει ως κύρια κατοικία του, β) το μηνιαίο διαθέσιμο οικογενειακό του εισόδημα δεν υπερβαίνει τις εύλογες δαπάνες διαβίωσης, όπως αυτές προσδιορίζονται στην παράγραφο 3 του άρθρου 5 του παρόντος, προσαυξημένες κατά εβδομήντα τοις εκατό (70%), γ) η αντικειμενική αξία της κύριας κατοικίας κατά το χρόνο συζήτησης της αίτησης δεν υπερβαίνει τις εκατόν ογδόντα χιλιάδες (180.000) ευρώ για τον άγαμο οφειλέτη, προσαυξημένη κατά σαράντα χιλιάδες ευρώ (40.000) ευρώ για τον έγγαμο οφειλέτη και κατά είκοσι χιλιάδες (20.000) ευρώ ανά τέκνο και μέχρι τρία (3) τέκνα και δ) ο οφειλέτης είναι συνεργάσιμος δανειολήπτης, βάσει του Κώδικα Δεοντολογίας Τραπεζών, όπου αυτός εφαρμόζεται. Το σχέδιο διευθέτησης οφειλών θα προβλέπει ότι ο οφειλέτης θα καταβάλλει το μέγιστο της δυνατότητας αποπληρωμής του και ότι καταβάλλει ποσό τέτοιο ώστε οι πιστωτές του δεν θα βρεθούν, χωρίς τη συναίνεσή τους, σε χειρότερη οικονομική θέση από αυτήν στην οποία θα βρίσκονταν σε περίπτωση αναγκαστικής εκτέλεσης.

Με απόφαση της Τράπεζας της Ελλάδος

[η οποία θα εκδοθεί εντός τριάντα (30) ημερών από τη δημοσίευση του παρόντος] ορίζονται η διαδικασία και τα κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό της μέγιστης ικανότητας αποπληρωμής του οφειλέτη και τον προσδιορισμό του ποσού το οποίο θα ελάμβαναν οι πιστωτές σε περίπτωση αναγκαστικής εκτέλεσης, καθώς και για τον προσδιορισμό της ενδεχόμενης ζημίας των πιστωτών.

*** Η μέσα σε [ ] φράση «η οποία ..... του παρόντος» διαγράφηκε με την παρ.1 άρθρου 62 Ν.4549/2018,ΦΕΚ Α΄105/14.6.2018.

Μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2018, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες στο πρόσωπο του οφειλέτη πληρούνται σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις: α) το συγκεκριμένο ακίνητο χρησιμεύει ως κύρια κατοικία του, β) το μηνιαίο διαθέσιμο οικογενειακό του εισόδημα υπολείπεται ή είναι ίσο των ευλόγων δαπανών διαβίωσης, όπως αυτές προσδιορίζονται στην παρ. 3 του άρθρου 5 του παρόντος, γ) η αντικειμενική αξία της κύριας κατοικίας του κατά το χρόνο συζήτησης της αίτησης δεν υπερβαίνει τις εκατόν είκοσι χιλιάδες (120.000) ευρώ για τον άγαμο οφειλέτη, προσαυξημένη κατά σαράντα χιλιάδες (40.0) ευρώ για τον έγγαμο οφειλέτη και κατά είκοσι χιλιάδες (20.000) ευρώ ανά τέκνο και μέχρι τρία τέκνα, δ) είναι συνεργάσιμος δανειολήπτης, βάσει του Κώδικα Δεοντολογίας Τραπεζών, όπου αυτός εφαρμόζεται και ε) βρίσκεται σε πραγματική αδυναμία πληρωμής των μηνιαίων καταβολών, όπως αυτές ορίζονται στο σχέδιο διευθέτησης οφειλών της προηγούμενης παραγράφου, διασφαλίζεται, ότι οι πιστωτές δεν θα βρεθούν, χωρίς τη συναίνεσή τους, σε χειρότερη οικονομική θέση από αυτήν στην οποία θα βρίσκονταν σε περίπτωση αναγκαστικής εκτέλεσης, με τον ακόλουθο τρόπο.

«Ο οφειλέτης μπορεί να υποβάλει αίτηση στο Ελληνικό Δημόσιο για τη μερική κάλυψη του ποσού της μηνιαίας καταβολής του σχεδίου διευθέτησης οφειλών του παρόντος άρθρου, το οποίο ορίζει η δικαστική απόφαση, ενημερώνοντας σχετικά

τους πιστωτές. Η απόφαση του δικαστηρίου επισημαίνει τη δυνατότητα αυτή στον οφειλέτη. Μετά την παρέλευση τριάντα (30) ημερών από την ημέρα δημοσίευσης της απόφασης, οποιοσδήποτε πιστωτής μπορεί να υποβάλει την αίτηση του πέμπτου εδαφίου για λογαριασμό του οφειλέτη, ενημερώνοντάς τον εγγράφως. Ο οφειλέτης υποχρεούται να καταβάλει το μέγιστο της δυνατότητας αποπληρωμής του και σε κάθε περίπτωση υποχρεούται στην καταβολή ελάχιστης συνεισφοράς. Η συνεισφορά του Ελληνικού Δημοσίου στο παραπάνω σχέδιο διευθέτησης οφειλών δεν μπορεί να υπερβαίνει σε διάρκεια τα τρία (3) έτη και καταβάλλεται στους πιστωτές υπό την προϋπόθεση ότι ο οφειλέτης παραμένει συνεπής στην καταβολή της ελάχιστης συνεισφοράς. Αν ο οφειλέτης δεν καταβάλει εγκαίρως τη συνεισφορά του, ο θιγόμενος πιστωτής υποχρεούται να ενημερώσει εγγράφως, περιλαμβανομένου του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, το αργότερο μέσα σε έναν (1) μήνα την Ειδική Γραμματεία Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους. Αν ο πιστωτής παραλείψει την ενημέρωση του προηγούμενου εδαφίου και ο οφειλέτης εκπέσει κατά την παράγραφο 2 του άρθρου 11, τότε ο πιστωτής υποχρεούται να επιστρέψει στο Ελληνικό Δημόσιο με το νόμιμο τόκο της παρ. 1 του άρθρου 53 του ν. 4174/2013 (Α' 170) τα ποσά που αυτό κατέβαλε μετά την ασυνέπεια του οφειλέτη. Καθυστέρηση του Ελληνικού Δημοσίου να καταβάλει την εγκριθείσα συνεισφορά του ουδέποτε μπορεί να οδηγήσει σε έκπτωση του οφειλέτη κατά την παράγραφο 2 του άρθρου 11. Με απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Ανάπτυξης, Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Οικονομικών καθορίζονται τα κριτήρια προσδιορισμού του ύψους της συνεισφοράς του Δημοσίου, της ελάχιστης συνεισφοράς του οφειλέτη, καθώς και οι ειδικότεροι όροι και προϋποθέσεις για την εφαρμογή της παρούσας.».

*** Τα πέμπτο, έκτο, έβδομο και όγδοο εδάφια της παραγράφου 2 αντικαταστάθηκαν ως άνω με την παρ.2 άρθρου 62 Ν.4549/2018,ΦΕΚ Α'105/14.6.2018, και, σύμφωνα με την παρ.11 του άρθρου 68 του αυτού νόμου, εφαρμόζεται και σε υποθέσεις, επί των οποίων δημοσιεύθηκε απόφαση πριν την έναρξη ισχύος του.

Μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2016 το Δημόσιο έχει τη δυνατότητα να προβεί σε μερική κάλυψη της διαφοράς μεταξύ του ποσού που καταβάλλει ο οφειλέτης, που πληροί τις παραπάνω προϋποθέσεις και του ποσού που ορίζεται στο σχέδιο διευθέτησης οφειλών. Στην περίπτωση αυτή το σχέδιο διευθέτησης οφειλών θεωρείται ότι εξυπηρετείται και οποιοδήποτε μη καταβληθέν ποσό κεφαλαιοποιείται στο υπολειπόμενο ποσό του σχεδίου διευθέτησης οφειλών.

Οι όροι και προϋποθέσεις της εξόφλησης της οφειλής αυτής από το Ελληνικό Δημόσιο στους πιστωτές για το 2016 ορίζονται ομοίως με την ανωτέρω απόφαση των Υπουργών Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και Οικονομικών.

Η εξυπηρέτηση της οφειλής γίνεται με επιτόκιο που δεν υπερβαίνει αυτό της ενήμερης οφειλής ή το μέσο επιτόκιο στεγαστικού δανείου με κυμαινόμενο επιτόκιο που ίσχυε, σύμφωνα με το στατιστικό δελτίο της Τράπεζας της Ελλάδος κατά τον τελευταίο μήνα για τον οποίο υφίσταται μέτρηση, αναπροσαρμοζόμενο με επιτόκιο αναφοράς αυτό των Πράξεων Κύριας Αναχρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας ή, σε περίπτωση καθορισμού σταθερού επιτοκίου, το μέσο επιτόκιο στεγαστικού δανείου για ανάλογη της ρύθμισης περίοδο, όπως ομοίως

προκύπτει από το στατιστικό δελτίο της Τράπεζας της Ελλάδος, και χωρίς ανατοκισμό. Για τον προσδιορισμό της περιόδου τοκοχρεολυτικής εξόφλησης της οριζόμενης συνολικής οφειλής λαμβάνεται υπόψη το συνολικό ύψος της οφειλής και η οικονομική δυνατότητα του οφειλέτη. Η περίοδος πάντως αυτή δεν μπορεί να υπερβαίνει τα είκοσι (20) έτη εκτός αν η διάρκεια των συμβάσεων δυνάμει των οποίων χορηγήθηκαν οι πιστώσεις στον οφειλέτη ήταν μεγαλύτερη των είκοσι (20) ετών, οπότε ο Ειρηνοδίκης δύναται να προσδιορίσει μεγαλύτερη διάρκεια η οποία πάντως δεν υπερβαίνει τα τριάντα πέντε (35) έτη. Οι απαιτήσεις των πιστωτών ικανοποιούνται από τις καταβολές του οφειλέτη με βάση την παρούσα παράγραφο κατά αναλογική εφαρμογή των άρθρων 974 επ. ΚΠολΔ.

Αν κατά τη διάρκεια της αποπληρωμής του σχεδίου διευθέτησης οφειλών, ο οφειλέτης πωλήσει την κύρια κατοικία του και το τίμημα από την πώληση υπερβαίνει το ποσό της διευθετημένης δανειακής οφειλής, όπως αυτή καθορίζεται από τη δικαστική απόφαση, για την οποία έχει εγγράφει προσημείωση ή υποθήκη στην κύρια κατοικία, τότε το ήμισυ της διαφοράς κατανέμεται υπέρ των ενέγγυων και προνομιούχων πιστωτών. Σε κάθε περίπτωση το ποσό το οποίο λαμβάνει ο κάθε πιστωτής από την παραπάνω κατανομή, δεν μπορεί να είναι ανώτερο του ποσού που θα λάμβανε δυνάμει του σχεδίου διευθέτησης οφειλών.

Η έναρξη ισχύος του παρόντος παραγράφου ορίζεται από 1 Ιανουαρίου 2016».

*** ΠΡΟΣΟΧΗ: Η παράγραφος 2 αντικαθίσταται ΑΠΟ 1.1.2016 ,ως άνω, με το άρθρο 14 παρ.1 Ν.4346/2015,ΦΕΚ Α 152.(Βλ. προϊσχύσασα έκδοση του άρθρου για το μέχρι 31.12.2015 χρονικό διάστημα).Σύμφωνα με τη παρ.11 του αυτού άρθρου και νόμου

"11. Η εφαρμογή του παρόντος άρθρου αρχίζει από 1.1.2016 και δεν καταλαμβάνει εκκρεμείς υποθέσεις, καθώς και αιτήσεις που έχουν κατατεθεί έως και 31.12.2015".

«2α. Για την εφαρμογή του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 2, οποιοσδήποτε διάδικος μπορεί να ζητήσει να ληφθεί υπόψη η εμπορική και όχι η αντικειμενική αξία της κύριας κατοικίας του οφειλέτη. Στην περίπτωση αυτή, το δικαστήριο διορίζει ως πραγματογνώμονα πιστοποιημένο εκτιμητή, φυσικό ή νομικό πρόσωπο, το οποίο περιλαμβάνεται στο Μητρώο Πιστοποιημένων Εκτιμητών της Διεύθυνσης Οικονομικού Συντονισμού και Μακροοικονομικών Προβλέψεων της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικής Πολιτικής του Υπουργείου Οικονομικών. Τα έξοδα της πραγματογνωμοσύνης βαρύνουν το διάδικο που τη ζητεί. Το αίτημα για διορισμό πραγματογνώμονα είναι απαράδεκτο, αν δεν υποβάλλεται είτε με την αίτηση είτε με αυτοτελές δικόγραφο, το οποίο κατατίθεται τουλάχιστον έξι (6) μήνες πριν την ημερομηνία συζήτησης της αίτησης. Αν το αίτημα υποβληθεί με την αίτηση, ο Ειρηνοδίκης διορίζει πραγματογνώμονα κατά την ημέρα επικύρωσης. Αν υποβληθεί με αυτοτελές δικόγραφο, ο πραγματογνώμονας διορίζεται με πράξη του αρμόδιου δικαστή, η οποία εκδίδεται μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες από την κατάθεσή του, με κλήτευση των διαδίκων πριν από είκοσι τέσσερις (24) ώρες. Δεν απαιτείται διορισμός πραγματογνώμονα αν οποιοσδήποτε διάδικος προσκομίσει έκθεση πιστοποιημένου εκτιμητή του δεύτερου εδαφίου. Αν το δικαστήριο δεν εξαιρέσει την κύρια κατοικία από τη ρευστοποίηση, τότε για τρία (3) έτη από τη δημοσίευση της απόφασης η τιμή πρώτης προσφοράς κατά τον πλειστηριασμό της δεν μπορεί να είναι κατώτερη του ορίου αξίας για την προστασία της κύριας κατοικίας κατά τη γ' περίπτωση του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 2. Αν σε δύο διαδοχικούς πλειστηριασμούς, με τιμή πρώτης προσφοράς ίση με το όριο αξίας για την προστασία της κύριας κατοικίας κατά τη γ' περίπτωση του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 2, δεν γίνει κατακύρωση,

τότε ο οφειλέτης μπορεί να ζητήσει μεταρρύθμιση της απόφασης για τη δικαστική ρύθμιση των οφειλών του, προκειμένου να εξαιρεθεί η κύρια κατοικία του από τη ρευστοποίηση, εφόσον συντρέχουν και οι υπόλοιπες προϋποθέσεις του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 2. Στη δίκη της αίτησης μεταρρύθμισης τεκμαίρεται αμάχητα ότι η εμπορική αξία της κατοικίας είναι κατώτερη του ορίου αξίας για την προστασία της κατά τη γ' περίπτωση του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 2, ενώ ο χρονικός περιορισμός της παραγράφου 2 κρίνεται με βάση το χρόνο άσκησης της αρχικής αίτησης.

2β. Κατά το χρονικό διάστημα των καταβολών της παραγράφου 2 του άρθρου 8 το δικαστήριο κατανέμει το ποσό που μπορεί να καταβάλει ο οφειλέτης μεταξύ της ρύθμισης οφειλών του άρθρου 8 και του σχεδίου διευθέτησης οφειλών του παρόντος άρθρου, διασφαλίζοντας ότι οι πιστωτές δεν θα βρεθούν χωρίς τη συναίνεσή τους σε χειρότερη οικονομική θέση από αυτήν, στην οποία θα βρίσκονταν σε περίπτωση αναγκαστικής εκτέλεσης.».

*** Οι παράγραφοι 2α και 2β προστέθηκαν με την παρ.3 άρθρου 62 Ν.4549/2018,ΦΕΚ Α' 105/14.6.2018, και, σύμφωνα με την παρ.8 του άρθρου 68 του αυτού νόμου, εφαρμόζονται και στις δίκες, που είναι εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του.

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Κατά το άρθρου 68 παρ. 12 Ν.4549/2018,ΦΕΚ Α 105/14.6.2018:

12. Σε υποθέσεις, στις οποίες η προσδιορισθείσα ημερομηνία συζήτησης της αίτησης απέχει λιγότερο από επτά (7) μήνες από την έναρξη ισχύος του παρόντος, οι διάδικοι μπορούν να ζητήσουν το διορισμό πραγματογνώμονα για την εκτίμηση της εμπορικής αξίας της κύριας κατοικίας με αυτοτελές δικόγραφο που κατατίθεται μέσα σε δύο (2) μήνες από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου. Σε υποθέσεις, στις οποίες η προσδιορισθείσα ημερομηνία συζήτησης απέχει λιγότερο από δύο (2) μήνες από την έναρξη ισχύος του παρόντος, το αίτημα διορισμού πραγματογνώμονα μπορεί να υποβληθεί και με τις προτάσεις".

3. Η μη τήρηση από τον οφειλέτη των υποχρεώσεων που επιβάλλονται κατ' εφαρμογή της «παράγραφος 2» , επιτρέπει στον πιστωτή να κινήσει διαδικασίες αναγκαστικής εκτέλεσης κατά του οφειλέτη και της μοναδικής κατοικίας του. Καταγγελία της ρύθμισης της παραγράφου 2 επιτρέπεται εφόσον ο οφειλέτης καθυστερεί υπαιτίως την καταβολή τεσσάρων διαδοχικών μηνιαίων δόσεων ετησίως ή καθυστερεί την καταβολή δόσεων της ρύθμισης, έτσι το συνολικό ύψος του ποσού σε καθυστέρηση να υπερβαίνει αθροιστικώς την αξία τεσσάρων (4) μηνιαίων δόσεων ετησίως. Για τον υπολογισμό του έτους στο προηγούμενο εδάφιο λαμβάνεται ως αφετηρία ο χρόνος έκδοσης της αποφάσεως που διατάσσει την καταβολή των δόσεων κατά το παρόν άρθρο. Αν ο οφειλέτης κατοικεί ή διαμένει σε ξένο ακίνητο [και ο σύζυγος αυτού δεν διαθέτει ακίνητο που μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως κατοικία], τότε οι διατάξεις της παρούσας παραγράφου εφαρμόζονται και για το μοναδικό ακίνητο του οφειλέτη που μπορεί να «χρησιμοποιηθεί ως κύρια κατοικία.» Η προστασία του ακινήτου, σύμφωνα με τα προηγούμενα, ισχύει και εφόσον ο οφειλέτης έχει την επικαρπία ή ψιλή κυριότητα ή ιδανικό μερίδιο επ' αυτών.

*** ΠΡΟΣΟΧΗ: Με το άρθρο 14 παρ. 10 και 11 Ν.4346/2015,ΦΕΚ Α 152,ορίζεται ότι:

"10. Στο εδάφιο γ' της παρ. 3 του άρθρου 9 του Ν. 3869/2010 (Α'130) οι λέξεις «και ο σύζυγος αυτού δεν διαθέτει ακίνητο που μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως κατοικία» διαγράφονται και στο τελευταίο;; εδάφιο της ίδιας παραγράφου η φράση θα «χρησιμοποιηθεί ως κατοικία» αντικαθίσταται ως εξής: «χρησιμοποιηθεί ως κύρια κατοικία.»

11. Η εφαρμογή του παρόντος άρθρου αρχίζει από 1.1.2016 και δεν καταλαμβάνει εκκρεμείς υποθέσεις, καθώς και αιτήσεις που έχουν κατατεθεί έως και 31.12.2015"

*** Η φράση «παραγράφου αυτής» στο πρώτο εδάφιο της παρ. 3 αντικαταστάθηκε με τη φράση «παράγραφος 2» (προφανώς «παραγράφου 2») με την παρ.4 άρθρου 62 Ν. 4549/2018,ΦΕΚ Α'105/14.6.2018.

4. Εφόσον οι μηνιαίες καταβολές της παραγράφου 2 του άρθρου 8 πραγματοποιούνται πριν τη διανομή του τιμήματος από την πώληση του ακινήτου, οι προνομιούχοι ή ενυπόθηκοι δανειστές συντρέχουν σε αυτές στο σύνολο των απαιτήσεων τους, εφαρμοζομένων των διατάξεων των άρθρων 159 και 160 του Πτωχευτικού Κώδικα ως ισχύει.

«5. Αν οι καταβολές που πραγματοποιήθηκαν δυνάμει της πρωτοβάθμιας απόφασης υπολείπονται αυτών που ορίζονται με τη δευτεροβάθμια, ο οφειλέτης υποχρεούται να εξοφλήσει άτοκα το ποσό της διαφοράς που υπολείπεται. Το δικαστήριο εντάσσει τη διαφορά αυτή στο σχέδιο διευθέτησης οφειλών ώστε να μην υπερβαίνεται η μέγιστη ικανότητα αποπληρωμής του οφειλέτη.»

*** Η παρ.5 αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ.5 άρθρου 62 Ν.4549/2018, ΦΕΚ Α'105/14.6.2018, και, σύμφωνα με την παρ.8 του άρθρου 68 του αυτού νόμου, εφαρμόζεται και στις δίκες, που είναι εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του.

«6. Οι παράγραφοι 3 έως 6 του άρθρου 8 εφαρμόζονται και στο σχέδιο διευθέτησης οφειλών του παρόντος άρθρου. Η μεταρρύθμιση της απόφασης γίνεται εντός των ορίων της παραγράφου 2 του άρθρου 9, όπως αυτή εφαρμόστηκε από τη μεταρρυθμιζόμενη απόφαση.»

*** Η παρ.6 προστέθηκε με την παρ.6 άρθρου 62 Ν.4549/2018,ΦΕΚ Α'105/14.6.2018, και, σύμφωνα με την παρ.11 του άρθρου 68 του αυτού νόμου, εφαρμόζεται και σε υποθέσεις, επί των οποίων δημοσιεύθηκε απόφαση πριν την έναρξη ισχύος του.

*** Το άρθρο 9 αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ.18 άρθρου 1 της υποπαρ..Α.4 του άρθρου 2 του Ν. 4336/2015 (ΦΕΚ Α 94/14-8-2015), και καταλαμβάνει, σύμφωνα με την παρ.5 του του αυτού άρθρου και νόμου , τις αιτήσεις που υποβάλλονται μετά την έναρξη ισχύος του, δηλαδή μετά από την υπογραφή από τα συμβαλλόμενα μέρη της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης της ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ Β' του άρθρου 3 του Ν. 4336/2015 (ΦΕΚ Α 94/14-8-2015).

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Με την παρ.6 του άρθρου 2 της ΥΠΟΠΑΡ.Α.4 του άρθρου 2 του Ν. 4336/2015 (ΦΕΚ Α 94/14-8-2015) ορίζεται ότι:

"6. Έως την έκδοση της απόφασης του δευτέρου εδαφίου της παραγράφου 2 του άρθρου 9 του ν. 3869/2010, όπως αντικαθίσταται από την παράγραφο 18 του άρθρου 1 της παρούσας ΥΠΟΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ Α4, εξακολουθεί να εφαρμόζεται η διάταξη του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 2 του καταργούμενου άρθρου".

Άρθρο 10

Καθήκον ειλικρινούς δήλωσης

1. Ο οφειλέτης έχει την υποχρέωση να υποβάλει ειλικρινή δήλωση για τα περιουσιακά στοιχεία και εισοδήματα του, τόσο κατά τη διαδικασία που αρχίζει με την υποβολή της αίτησης της παραγράφου 1 του άρθρου 4 όσο και κατά την περίοδο ρύθμισης των οφειλών. Παράβαση της υποχρέωσης αυτής από δόλο ή βαριά αμέλεια, την οποία μπορεί να επικαλεσθεί με αίτηση του οποιοσδήποτε πιστωτής, εφόσον δεν έχει παρέλθει ένα έτος από τότε που την πληροφορήθηκε, συνεπάγεται, με την επιφύλαξη τυχόν ποινικής ευθύνης, την απόρριψη του αιτήματος για ρύθμιση οφειλών με απαλλαγή σύμφωνα με το άρθρο 8 ή την έκπτωση από τη ρύθμιση οφειλών και την απαλλαγή που έχει ήδη αποφασιστεί.

«Το ίδιο αποτέλεσμα και με τους ίδιους όρους επέρχεται και στην περίπτωση που ο οφειλέτης παραλείπει δολίως ή με βαριά αμέλεια να συμπεριλάβει πιστωτές στην κατάσταση της περίπτωσης β' της παραγράφου 1 του άρθρου 4.»

*** Το τρίτο εδάφιο της παρ.1 προστέθηκε με το άρθρο 18 παρ.1 Ν.4161/2013,ΦΕΚ Α 143/14.6.2013.

Η αίτηση αυτή μπορεί να υποβληθεί μέχρι και δύο έτη μετά την επέλευση της απαλλαγής του οφειλέτη από οφειλές του. Πριν από την πάροδο δύο ετών από την απόρριψη, για την αιτία αυτή, αίτησης του οφειλέτη ή την έκπτωση του είναι απαράδεκτη η υποβολή νέας αίτησης.

2. Ο οφειλέτης υποχρεούται να επιτρέπει στους πιστωτές την πρόσβαση σε στοιχεία που απεικονίζουν την οικονομική του κατάσταση και τα τρέχοντα εισοδήματα του. Παράβαση της υποχρέωσης αυτής από δόλο ή βαριά αμέλεια μπορεί, κατά την κρίση του δικαστηρίου, να επιφέρει την απόρριψη της αίτησης για ρύθμιση οφειλών και απαλλαγή.

3. Ύστερα από αίτηση πιστωτή στον οποίο έχει γίνει η επίδοση που προβλέπεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 5 και η οποία διαβιβάζεται μέσω του αρμόδιου Εισαγγελέα, ο εργοδότης, η αρμόδια υπηρεσία, «τα πιστωτικά ιδρύματα» και ο

αρμόδιος οικονομικός έφορος είναι υποχρεωμένοι να δίνουν κάθε χρήσιμη πληροφορία για την περιουσιακή κατάσταση και τα εισοδήματα του οφειλέτη.

*** Η φράση «τα πιστωτικά ιδρύματα» προστέθηκε με το άρθρο 63 Ν.4549/2018, ΦΕΚ Α΄105/14.6.2018, και σύμφωνα με την παρ.13 του άρθρου 68 του αυτού νόμου, εφαρμόζεται και σε υποθέσεις, επί των οποίων δημοσιεύθηκε απόφαση πριν την έναρξη ισχύος αυτού, εφόσον δεν έχει επέλθει απαλλαγή του οφειλέτη από τα υπόλοιπα των οφειλών του.

«4. Ο οφειλέτης υποχρεούται καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας του παρόντος νόμου, όπως επίσης, και κατά τη διάρκεια αποπληρωμής του σχεδίου διευθέτησης οφειλών να επιδεικνύει τη συμπεριφορά συνεργάσιμου δανειολήπτη υπό την έννοια της Απόφασης της Τράπεζας της Ελλάδος, Ευρωσύστημα Επιτροπή Πιστωτικών και Ασφαλιστικών Θεμάτων (ΦΕΚ 2287/27.8.2014) σε σχέση με τους συνεργάσιμους δανειολήπτες».

*** ΠΡΟΣΟΧΗ: Η παράγραφος 4 (η οποία είχε προστεθεί με την παρ.19 άρθρου 1 της υποπαρ .Α.4 άρθρου 2 Ν. 4336/2015 ,ΦΕΚ Α 94/14-8-2015 αντικαθίσταται ΑΠΟ 1.1.2016 ,ως άνω, με το άρθρο 14 παρ. 8 και 11 Ν.4346/2015,ΦΕΚ Α 152.(Βλ. προϊσχύσασα έκδοση του άρθρου για το μέχρι 31.12.2015 χρονικό διάστημα). Σύμφωνα με τη παρ.11 του αυτού άρθρου και νόμου "11. Η εφαρμογή του παρόντος άρθρου αρχίζει από 1.1.2016 και δεν καταλαμβάνει εκκρεμείς υποθέσεις, καθώς και αιτήσεις που έχουν κατατεθεί έως και 31.12.2015".

Άρθρο 11

Απαλλαγή από υπόλοιπα χρεών

«1. Η κανονική εκτέλεση από τον οφειλέτη των υποχρεώσεων που επιβάλλονται με την απόφαση που εκδίδεται σε εφαρμογή των παραγράφων 2, 4 και 5 του άρθρου 8 επιφέρει, με την επιφύλαξη των όσων ορίζονται στην παράγραφο 6 του άρθρου 4 και στην παράγραφο 2 του άρθρου 9, την αυτοδίκαιη απαλλαγή του από κάθε τυχόν υφιστάμενο υπόλοιπο οφειλής έναντι όλων των πιστωτών, ακόμη και έναντι εκείνων που δεν ανήγγειλαν τις απαιτήσεις τους. Ο οφειλέτης μπορεί να ζητήσει από το Ειρηνοδικείο, με αίτηση που κοινοποιείται στους πιστωτές και εκδικάζεται με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, την πιστοποίηση της απαλλαγής του από το υπόλοιπο των οφειλών.».

*** Η παρ.1 αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ.1 άρθρου 64 Ν.4549/2018, ΦΕΚ Α 105/14.6.2018,και, σύμφωνα με την παρ.14 του άρθρου 68 του αυτού νόμου, εφαρμόζεται και σε περιπτώσεις, κατά τις οποίες ο οφειλέτης έχει αποπερατώσει τη ρύθμιση των οφειλών του κατά την έναρξη ισχύος του.

«2. Αν ο οφειλέτης καθυστερεί την εκπλήρωση των υποχρεώσεων από τη ρύθμιση οφειλών, με συνέπεια το συνολικό ύψος του ποσού σε καθυστέρηση να υπερβαίνει αθροιστικώς την αξία τριών (3) μηνιαίων δόσεων, διαδοχικών ή μη, ο θιγόμενος πιστωτής μπορεί να επιδώσει στον οφειλέτη εξώδικη όχληση με την οποία τον καλεί να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του εντός τριάντα (30) ημερολογιακών ημερών. Αν ο οφειλέτης δεν συμμορφωθεί προσηκόντως, εκπίπτει αυτοδικαίως από τη ρύθμιση έναντι όλων των πιστωτών από την ημέρα που ο θιγόμενος πιστωτής επιδώσει σχετική δήλωση στους υπόλοιπους πιστωτές, υπό την προϋπόθεση ότι θα καταθέσει σχετικό σημείωμα με ενσωματωμένη την ανωτέρω αναφερόμενη εξώδικη όχληση στο φάκελο που τηρείται στο αρμόδιο δικαστήριο. Στην περίπτωση αυτή, ο οφειλέτης μπορεί να ζητήσει από το Ειρηνοδικείο την ανατροπή της έκπρωσης του αν αποδεικνύει ότι η μη καταβολή των δόσεων οφείλεται σε γεγονός ανωτέρας βίας, μη δυνάμενο να αντιμετωπιστεί με αίτηση μεταρρύθμισης της απόφασης ή ότι ο θιγόμενος πιστωτής άσκησε καταχρηστικά το δικαίωμα της παρούσας παραγράφου.».

*** Η παρ.2 αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ.2 άρθρου 64 Ν.4549/2018, ΦΕΚ Α 105/14.6.2018.Κατά την παρ.15 του άρθρου 68 του αυτού νόμου:

"15. Η παράγραφος 2 του άρθρου 64 εφαρμόζεται και σε υποθέσεις, επί των οποίων δημοσιεύθηκε απόφαση πριν την έναρξη ισχύος του παρόντος, με την προϋπόθεση ότι: α) η όχληση που προβλέπεται στο πρώτο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 11 του ν. 3869/2010 επιδίδεται μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, β) δεν έχει ήδη εκδοθεί απόφαση έκπρωσης του οφειλέτη. Εκκρεμείς αιτήσεις έκπρωσης του οφειλέτη κρίνονται κατά τις ουσιαστικές διατάξεις του παρόντος".

3. Σε περίπτωση που δεν ευοδωθεί η απαλλαγή από τις οφειλές με τη διαδικασία του παρόντος νόμου, οι απαιτήσεις των πιστωτών επανέρχονται στο ύψος στο οποίο θα βρίσκονταν αν δεν είχε υποβληθεί η αίτηση της παραγράφου 1 του άρθρου 4. Για τον προσδιορισμό του ύψους των απαιτήσεων αποκλείεται, εφόσον είχε γίνει δεκτή η αίτηση της παραγράφου 1 του άρθρου 4, ο ανατοκισμός από την κοινοποίηση της αίτησης αυτής στους πιστωτές και αφαιρούνται τα ποσά που έχουν καταβληθεί από τον οφειλέτη.

Άρθρο 12

Δικαιώματα ενέγγυων πιστωτών και έναντι εγγυητών

Τα δικαιώματα των πιστωτών έναντι συνοφειλετών ή εγγυητών του οφειλέτη, καθώς και τα δικαιώματα των ε-μπραγμάτως ασφαλισμένων πιστωτών επί του υπέγγυου αντικειμένου δεν θίγονται. Ο οφειλέτης απαλλάσσεται έναντι των εγγυητών, των εις ολόκληρον υπόχρεων ή άλλων δικαιούχων σε αναγωγή.

«Αν όμως ο εγγυητής, ο εις ολόκληρον υπόχρεος ή άλλο δικαιούχος σε αναγωγή πρόσωπο καταβάλει τόσο το τμήμα της οφειλής από την οποία ο οφειλέτης πρόκειται να απαλλαγεί κατά την παράγραφο 1 του άρθρου 11 όσο και μέρος της οφειλής που περιλαμβάνεται στην απόφαση ρύθμισης του άρθρου 8 ή στο σχέδιο διευθέτησης οφειλών του άρθρου 9, τότε αυτός υποκαθίσταται αυτοδικαίως για το τελευταίο ποσό

στη θέση του πιστωτή στο μέτρο και με τις προϋποθέσεις που η οφειλή αυτή έχει διαμορφωθεί δυνάμει της ρύθμισης ή του σχεδίου διευθέτησης οφειλών που επικυρώθηκε με τη δικαστική απόφαση.».

*** Το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 12 προστέθηκε με το άρθρο 65 Ν.4549/2018, ΦΕΚ Α 105/14.6.2018, και, σύμφωνα με την παρ.16 του άρθρου 68 του αυτού Νόμου, εφαρμόζεται και επί αποφάσεων ρύθμισης ή σχεδίων διευθέτησης οφειλών, τα οποία δεν έχουν εκτελεσθεί στο σύνολό τους κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος.